

## Määräykset ja ohjeet 15/2012

**Kirjanpitoa, tilinpäätöstä ja toimintakertomusta koskevat määräykset ja ohjeet:  
Eläke- ja lisäeläkekassat ja eläke- ja lisäeläkesäätöt**

**Dnro**  
FIVA 5/01.00/2022

**Antopäivä**  
13.12.2012

**Voimaantulopäivä**  
1.1.2013

**Lisätietoja**  
Vakuutusvalvonta/Työeläkelaitokset

**FINANSSIVALVONTA**  
puh. 09 183 51  
etunimi.sukunimi@finanssivalvonta.fi  
finanssivalvonta.fi

## Määräysten ja ohjeiden oikeudellinen luonne

### Määräykset

Finanssivalvonnan määräys- ja ohjekokoelmassa "Määräys"-otsikon alla esitetään Finanssivalvonnan antamat määräykset. Määräykset ovat velvoittavia oikeussääntöjä, joita on noudatettava.

Finanssivalvonta antaa määräyksiä ainoastaan määräyksenantoon valtuuttavan lain säännöksen nojalla ja sen asettamissa rajoissa.

### Ohjeet

Finanssivalvonnan määräys- ja ohjekokoelmassa "Ohje"-otsikon alla esitetään Finanssivalvonnan tulkintoja lainsäädännön tai muun velvoittavan sääntelyn sisällöstä.

"Ohje"-otsikon alla on lisäksi suosituksia ja muita toimintaohjeita, jotka eivät ole velvoittavia. Ohjeissa on myös kansainvälisten ohjeiden ja suositusten noudattamista koskevat Finanssivalvonnan suositukset.

Ohjeen kirjoitustavasta ilmenee, milloin kyseessä on tulkinta ja milloin suositus tai muu toimintaohje. Ohjeiden kirjoitustapaa sekä määräysten ja ohjeiden oikeudellista luonnetta on selvitetty tarkemmin Finanssivalvonnan verkkopalvelussa.

[Finanssivalvonta.fi > Sääntely > Määräysten ja ohjeiden oikeudellinen luonne](#)

## Sisällysluettelo

<b>1</b>	<b>Soveltamisala ja määritelmät</b>	<b>9</b>
1.1	Soveltamisala	9
1.2	Määritelmät	9
<b>2</b>	<b>Säädöstausta ja kansainväliset suositukset</b>	<b>11</b>
2.1	Lainsäädäntö	11
2.2	Euroopan unionin direktiivit	11
2.3	Finanssivalvonnan määräyksenantovaltuudet	11
2.4	Kansalliset suositukset	11
<b>3</b>	<b>Tavoitteet</b>	<b>12</b>
<b>4</b>	<b>Yleiset kirjanpitoa ja tilinpäätöstä koskevat määräykset ja ohjeet</b>	<b>13</b>
4.1	AB-eläkekassan osastokohtaiset määräykset	13
4.2	Yhteiseläkesäätiö (ennen 1.1.2022 rekisteröidyt) ja usean osakkaan eläke- ja lisäeläkesäätiö (Annettu 18.1.2022, voimaan 31.3.2022)	13
4.2.1	Määritelmät	13
4.2.2	A-yhteiseläkesäätiöt (ennen 1.1.2022 rekisteröidyt) ja usean osakkaan lisäeläkesäätiöt (Annettu 18.1.2022, voimaan 31.3.2022)	14
4.2.3	B-yhteiseläkesäätiöt (ennen 1.1.2022 rekisteröidyt) ja usean osakkaan eläkesäätiöt (Annettu 18.1.2022, voimaan 31.3.2022)	14
4.2.4	AB-yhteiseläkesäätiöt	15
4.3	<i>Maksuperusteista ja etuusperusteista lisäeläkejärjestelyä harjoittava lisäeläkelaitos</i>	15
4.4	Hoitokustannustili	15
4.5	Sijoitusten kirjaamiselle asetetut vaatimukset	16

<b>4.6</b>	<b>Tilinpäätöksen laatimisperiaatteiden muutokset ja aikaisempien tilikausien virheet</b>	<b>16</b>
<b>4.7</b>	<b>Ulkomaanrahan määräiset erät</b>	<b>16</b>
<b>4.8</b>	<b>Vastuun siirto</b>	<b>16</b>
4.8.1	Esimerkki vastuun siirrosta	17
<b>4.9</b>	<b>Luettelo kirjanpidoista ja aineistoista</b>	<b>18</b>
<b>4.10</b>	<b>Sijoitusten arvostaminen käypään arvoon</b>	<b>18</b>
<b>4.11</b>	<b>Konsernitilinpäätöksen laatimisvelvollisuus</b>	<b>18</b>
<b>4.12</b>	<b>Lakisääteistä eläketurvaa tarjoavien eläkekassojen ja – säätiöiden tilinpäätöstietojen yhdisteleminen</b>	<b>19</b>
<b>5</b>	<b>Saamisten ja sijoitusten arvostaminen</b>	<b>20</b>
<b>5.1</b>	<b>Hankintamenoon arvostaminen - peruseriaatteen</b>	<b>20</b>
5.1.1	Sijoitukset	20
5.1.2	Rakennusten hankintameno, poistot, arvonalentumiset ja arvonalentumisten palautukset	21
5.1.3	Joukkovelkakirjalainojen ja muiden vastaavien raha- ja pääomamarkkinavälineiden arvonalentuminen	22
5.1.4	Arvonkorotus	22
<b>5.2</b>	<b>Omaisuuksien käyttötarkoituksen muutos ja arvonkorotus</b>	<b>22</b>
<b>6</b>	<b>Suojaaminen hankintamenopohjaisessa kirjanpidossa</b>	<b>24</b>
<b>6.1</b>	<b>Yleiset periaatteet</b>	<b>24</b>
<b>6.2</b>	<b>Kirjanpidollinen suojaus</b>	<b>24</b>
<b>7</b>	<b>Johdannais sopimukset</b>	<b>27</b>
<b>7.1</b>	<b>Yleistä</b>	<b>27</b>
<b>7.2</b>	<b>Käsittely kirjanpidossa ja tilinpäätöksessä</b>	<b>28</b>

		5 (87)
7.2.1	Optiosopimukset	28
7.2.2	Termiinisopimukset	29
7.2.3	Koron- ja valuutanvaihtosopimukset	31
<b>8</b>	<b>Arvopaperin lainaus- ja takaisinostosopimukset</b>	<b>32</b>
<b>8.1</b>	<b>Arvopapereiden lainaus</b>	<b>32</b>
8.1.1	Lainaksiantaja	32
8.1.2	Lainaksiottaja	32
<b>8.2</b>	<b>Takaisinostosopimukset</b>	<b>33</b>
<b>9</b>	<b>Käypien arvojen määrittäminen</b>	<b>34</b>
<b>9.1</b>	<b>Yleistä</b>	<b>34</b>
9.1.1	Kiinteistösijoitusten käypien arvojen määrittäminen	34
9.1.2	Muiden kuin kiinteistösijoitusten käypien arvojen määrittäminen	35
<b>10</b>	<b>Tuloslaskelma</b>	<b>38</b>
<b>10.1</b>	<b>Tuloslaskelman kaava</b>	<b>38</b>
<b>10.2</b>	<b>Tuloslaskelman täyttäminen</b>	<b>41</b>
10.2.1	Vakuutusmaksutulo / Eläke- ja lisäeläkekassa	41
10.2.2	Vakuutusmaksutulo / Eläke- ja lisäeläkesäätiö	41
10.2.3	Sijoitustoiminnan tuotot ja kulut	42
10.2.4	Sijoitusten realisoitumattomat arvonnousut ja arvonalaskut	44
10.2.5	Johdannaissopimusten tuotot ja kulut	44
10.2.6	Arvopaperin lainaus ja takaisinostosopimukset	45
10.2.7	Korvauskulut	45
10.2.8	Vakuutusmaksuvastuun muutos	47

		6 (87)
10.2.9	Jälleen- ja luottovakuuttajat	47
10.2.10	Vastuuvajauksen muutos	47
10.2.11	Hoitokulut ja poistot	48
10.2.12	Muut tuotot ja kulut	49
10.2.13	Tilinpäätössiirrot	49
10.2.14	Tuloverot ja muut välittömät verot	49
10.2.15	Sisäinen siirto	50
10.2.16	Palautus osakkaille	51
<b>11</b>	<b>Tase</b>	<b>52</b>
<b>11.1</b>	<b>Taseen kaava</b>	<b>52</b>
<b>11.2</b>	<b>Taseen täyttäminen</b>	<b>55</b>
11.2.1	Aineettomat hyödykkeet	55
11.2.2	Kiinteistösijoitukset	55
11.2.3	Sijoitukset osakkaana olevaan työnantajayritykseen	56
11.2.4	Muut sijoitukset	56
11.2.5	Sijoitussidonnaisten vakuutusten katteena olevat sijoitukset ( <i>Annettu 18.1.2022, voimaan 31.3.2022</i> )	57
11.2.6	Vastuuvajaus	57
11.2.7	Saamiset	57
11.2.8	Muu omaisuus	58
11.2.9	Siirtosaamiset	58
11.2.10	Oma pääoma	59
11.2.11	Tilinpäätössiirtojen kertymä	59
11.2.12	Vastuovelka / Eläke- ja lisäeläkelaitos	60

11.2.13	Sijoitussidonnaisten vakuutusten vastuovelka ( <i>Annettu 18.1.2022, voimaan 31.3.2022</i> )	60
11.2.14	Pakolliset varaukset	60
11.2.15	Velat	60
11.2.16	Siirtovelat	61
<b>12</b>	<b>Rahoituslaskelma</b>	<b>62</b>
<b>13</b>	<b>Eläkelaitoksen ja lisäeläkelaitoksen toimintakertomus ja liitetiedot</b>	<b>65</b>
<b>13.1</b>	<b>Toimintakertomus</b>	<b>65</b>
<b>13.2</b>	<b>Liitetiedot</b>	<b>65</b>
13.2.1	Vakuutusmaksutulo	66
13.2.1.1	Vakuutusmaksuvastuun muutos	66
13.2.2	Korvauskulut / Eläke- ja lisäeläkekassa	67
13.2.3	Korvauskulut/Eläke- ja lisäeläkesäätiö	68
13.2.4	Hoitokulut	68
13.2.5	Sijoitustoiminnan nettotuoton erittely	69
13.2.6	Maksuperusteisen lisäeläkejärjestelyn sijoitustoiminnan nettotuotot	70
13.2.7	Aineettomien ja aineellisten hyödykkeiden muutokset	71
13.2.8	Sijoitukset – arvostus taseessa hankintamenoon ESKL 6 luku 7 § (Ei koske maksuperusteista lisäeläkejärjestelyä) ( <i>Annettu 18.1.2022, voimaan 31.3.2022</i> )	71
13.2.8.1	Sijoitusten käypä arvo ja arvostusero	71
13.2.8.2	Kiinteistösijoitukset	72
13.2.8.3	Omassa käytössä olevat kiinteistöt ja kiinteistöosakkeet	73
13.2.9	Maksuperusteinen lisäeläkejärjestely	73
13.2.10	Lainasaamiset	74

		8 (87)
13.2.11	Vastuuvajaus	74
13.2.12	Saaminen (velka) vastuunjaosta	75
13.2.13	Oma pääoma	75
13.2.14	Vastuovelka	75
13.2.15	Vakuuksia ja vastuusitoumuksia koskevat liitetiedot	75
13.2.16	Arvopaperin lainausta ja takaisinostosopimuksia koskevat liitetiedot	76
13.2.17	Johdannaisopimuksia koskevat liitetiedot	77
<b>13.3</b>	<b>Vakavaraisuutta koskevat liitetiedot</b>	<b>78</b>
<b>13.4</b>	<b>Riskit ja riskienhallinta (<i>Annettu 18.1.2022, voimaan 31.3.2022</i>)</b>	<b>78</b>
<b>14</b>	<b>Tunnusluvut</b>	<b>80</b>
<b>14.1</b>	<b>Taloudellista kehitystä ja vakuutustoimintaa kuvaavat tunnusluvut</b>	<b>80</b>
14.1.1	Yleistä	80
14.1.2	Tunnuslukujen laskentakaavat ja analyysien esittäminen	81
<b>15</b>	<b>Kumotut määräykset ja ohjeet</b>	<b>84</b>
<b>16</b>	<b>Muutoshistoria</b>	<b>85</b>
<b>17</b>	<b>Liitteet</b>	<b>87</b>
<b>17.1</b>	<b>Eläkekassat ja -säätiöt</b>	<b>87</b>



# 1 Soveltamisala ja määritelmät

## 1.1 Soveltamisala

(1) Näitä määräyksiä ja ohjeita sovelletaan seuraaviin Finanssivalvonnasta annetun lain (878/2008) 4 §:ssä tarkoitettuihin valvottaviin:

- eläkekassat
- eläkesäätiöt
- lisäeläkekassat
- lisäeläkesäätiöt

*(Annettu 18.1.2022, voimaan 31.3.2022)*

(2) Näitä määräyksiä ja ohjeita sovelletaan lähtökohtaisesti kaikkiin kohdassa (1) mainittuihin valvottaviin. Jos johonkin lukuun sisältyvää määräystä tai ohjetta sovelletaan vain eläke- ja lisäeläke -kassoihin tai vain eläke- ja lisäeläke -säätiöihin, on siitä erikseen maininta kyseisen määräyksen tai ohjeen kohdalla. *(Annettu 18.1.2022, voimaan 31.3.2022)*

## 1.2 Määritelmät

Eläkelaitos

(3) Eläkelaitoksella tarkoitetaan eläkesäätiötä ja eläkekassaa. *(Annettu 18.1.2022, voimaan 31.3.2022)*

Lisäeläkelaitos

(4) Lisäeläkelaitoksella tarkoitetaan lisäeläkesäätiötä ja lisäeläkekassaa. *(Annettu 18.1.2022, voimaan 31.3.2022)*

AB-eläkekassa

(5) AB-eläkekassalla tarkoitetaan eläkesäätiöistä ja eläkekassoista annetun lain, lisäeläkesäätiöistä ja lisäeläkekassoista annetun lain ja vakuutuskassalain voimaanpanolain (951/2021) 5 §:n mukaista eläkekassaa, joka harjoittaa sekä lakisääteistä toimintaa (B-osasto) että muuta toimintaa (A-osasto). AB-eläkekassan kirjanpito on aina laadittava osastokohtaisesti. *(Annettu 18.1.2022, voimaan 31.3.2022)*

AB-eläkesäätiö

(6) AB-eläkesäätiöllä tarkoitetaan eläkesäätiöistä ja eläkekassoista annetun lain, lisäeläkesäätiöistä ja lisäeläkekassoista annetun lain ja vakuutuskassalain voimaanpanolain (951/2021) 3 §:n mukaista eläkesäätiötä, jonka tarkoituksena on myöntää sekä vapaaehtoisia lisäetuuksia (A-osasto) että lakisääteisiä eläkkeitä ja muita etuuksia (B-osasto). *(Annettu 18.1.2022, voimaan 31.3.2022)*

Yhteiseläkesäätiö

(7) Yhteiseläkesäätiöllä tarkoitetaan eläkesäätiöistä ja eläkekassoista annetun lain, lisäeläkesäätiöistä ja lisäeläkekassoista annetun lain ja vakuutuskassalain voimaanpanolain (951/2021) 2 §:n

mukaista eläkesäätiötä, johon voi kuulua kaksi tai useampia työnantajia. (Annettu 18.1.2022, voimaan 31.3.2022)

## 2 Säädöstausta ja kansainväliset suositukset

### 2.1 Lainsäädäntö

(1) Näiden määräysten ja ohjeiden aihepiiriin liittyvät seuraavat säädökset:

- laki eläkesäätiöistä ja eläkekassoista (946/2021, jäljempänä myös ESKL) (Annettu 18.1.2022, voimaan 31.3.2022)
- laki lisäeläkesäätiöistä ja lisäeläkekassoista (947/2021, jäljempänä myös LESKL) (Annettu 18.1.2022, voimaan 31.3.2022)
- laki eläkesäätiöistä ja eläkekassoista annetun lain, lisäeläkesäätiöistä ja lisäeläkekassoista annetun lain ja vakuutuskassalain voimaanpanosta (951/2021) (Annettu 18.1.2022, voimaan 31.3.2022)
- kirjanpitolaki (1336/1997, jäljempänä myös KPL)
- rahoitusvakuuslaki (11/2004)
- korkolaki (633/1982)
- työntekijän eläkelaki (395/2006, jäljempänä myös TyEL)
- yrittäjän eläkelaki (1272/2006, jäljempänä myös YEL)
- aravarajoituslaki (1190/1993)
- laki valtion varoista suoritettavasta eläkkeen korvaamisesta alle kolmivuotiaan lapsen hoidon tai opiskelun ajalta (644/2003, jäljempänä myös VEKL)
- laki työeläkeasioiden muutoksenhakulautakunnasta (677/2005)
- sosiaali- ja terveysministeriön asetus eläkelaitoksen, lisäeläkelaitoksen ja vakuutuskassan tilinpäätöksestä (1196/2021, jäljempänä myös STMtpA) (Annettu 18.1.2022, voimaan 31.3.2022)
- kirjanpitoasetus (1339/1997, jäljempänä myös KPA)

### 2.2 Euroopan unionin direktiivit

- Euroopan parlamentin ja neuvoston direktiivi 2013/34/EY(32013L0034), annettu 26 päivänä elokuuta 2013, tietyntyyppisten yritysten vuositilinpäätöksistä, konsernitilinpäätöksistä ja niihin liittyvistä kertomuksista. Euroopan parlamentin ja neuvoston direktiivin 2006/43/EY muuttamisesta ja neuvoston direktiivien 78/660/ETY ja 83/349/ETY kumoamisesta (ETA:n kannalta merkityksellinen teksti):(EUVL L 182, 29.6.2013,s.19 - 76)

### 2.3 Finanssivalvonnan määräyksenantovaltuudet

(2) Finanssivalvonnan oikeus antaa velvoittavia määräyksiä perustuu seuraaviin lain säännöksiin:

- eläkesäätiöistä ja eläkekassoista annetun lain 6 luvun 8 §:n 3 momentti

eläkesäätiöistä ja eläkekassoista annetun lain 6 luvun 10 §. (Annettu 18.1.2022, voimaan 31.3.2022)

### 2.4 Kansalliset suositukset

(3) Kirjanpitolautakunnan (KILA) yleisohjeet soveltuvin osin.

### 3 Tavoitteet

- (1) Näiden määräysten ja ohjeiden tavoitteena on
- varmistaa, että valvottavan laatima tilinpäätös antaa oikean ja riittävän kuvan valvottavan toiminnan tuloksesta ja taloudellisesta asemasta. Lisäksi tavoitteena on varmistaa, että valvottavat soveltavat tilinpäätöksen laadintaan liittyviä aineellisia ja teknisiä määräyksiä mahdollisimman yhdenmukaisesti. *(Annettu 23.11.2017, voimaan 31.12.2017)*
  - palvella mahdollisimman kattavasti valvottavan tilinpäätöksen laadintaa.

## 4 Yleiset kirjanpitoa ja tilinpäätöstä koskevat määräykset ja ohjeet

- (1) Eläkesäätiöistä ja eläkekassoista annetun lain (ESKL) 6 luvussa ja lisäeläkesäätiöistä ja lisäeläkekassoista annetun lain (LESKL) 4 luvussa säädetään eläkelaitosten ja lisäeläkelaitosten tilinpäätöksestä ja toimintakertomuksesta. *(Annettu 18.1.2022, voimaan 31.3.2022)*
- (2) Finanssivalvonnan oikeus antaa velvoittavia määräyksiä perustuu seuraaviin lain säännöksiin:
  - eläkesäätiöistä ja eläkekassoista annetun lain 6 luvun 10 §.*(Annettu 18.1.2022, voimaan 31.3.2022)*

### 4.1 AB-eläkekassan osastokohtaiset määräykset

- (3) Eläkesäätiöistä ja eläkekassoista annetun lain, lisäeläkesäätiöistä ja lisäeläkekassoista annetun lain ja vakuutusassalain voimaanpanolain (951/2021) 5 §:n mukaan lakisääteistä toimintaa harjoittavan eläkekassan on pidettävä lakisääteisen ja muun toiminnan varat ja velat sekä tuotot ja kulut osastoittain erillään *(osastojako)*. *(Annettu 18.1.2022, voimaan 31.3.2022)*
- (4) Lakisääteiseen toimintaan luetaan TyEL:n vähimmäisehtojen mukainen eläketurva, Työntekijän eläkelain voimaanpanolain (396/2006) 30 a §:n mukaisesti rekisteröity lisäetuus ja YEL:n mukainen perusvakuutus. Muulla toiminnalla tarkoitetaan lakisääteisiä etuuksia täydentäviä vapaaehtoisia lisäeläkkeitä ja muita etuuksia. *(Annettu 7.3.2019, voimaan 31.3.2019)*
- (5) AB-eläkekassan kirjanpidon ja tilinpäätöksen erilläänpidon osalta on lisäksi otettava huomioon STMtpA:n säännökset. *(Annettu 18.1.2022, voimaan 31.3.2022)*

### MÄÄRÄYS (kohdat 6-7)

- (6) AB-eläkekassan kirjanpito on laadittava osastokohtaisesti. Tällöin kirjanpidosta on käytävä selville kummankin osaston osalta erikseen kaikki tuloslaskelmaan ja taseeseen päättyvät erät.
- (7) Tuloslaskelma ja tase on laadittava sekä A- ja B-osastojen osalta erikseen että koko kassan osalta.

### 4.2 Yhteiseläkesäätiö (ennen 1.1.2022 rekisteröidyt) ja usean osakkaan eläke- ja lisäeläkesäätiö *(Annettu 18.1.2022, voimaan 31.3.2022)*

#### 4.2.1 Määritelmät

Osakaskohtainen järjestelmä

- (8) Osakaskohtaisessa järjestelmässä kirjanpito on laadittava ESKL 6 luvun 3 §:n ja LESKL 4 luvun 1 §:n mukaisesti, siten, että siitä käyvät selville kunkin eläke- ja lisäeläkesäätiöön kuuluvan osakkaan osalta erikseen tuloslaskelmaan ja taseeseen päättyvät erät. *(Annettu 18.1.2022, voimaan 31.3.2022)*

Tasaava järjestelmä

- (9) Tasaavassa järjestelmässä eläke- ja lisäeläkesäätiö toimii yhtenä kokonaisuutena. Kirjanpitoa ei pidetä osakkaittain erikseen eikä tuloslaskelmassa eritellä osakkaittain vastuuvetäjä- ja vastuuvajauksien muutoksia. Eläke- ja lisäeläkesäätiölle suoritettava vakuutusmaksu jaetaan ESKL 6 luvun 3 §:n 3 momentin ja LESKL 4 luvun 1 §:n 3 momentin mukaisesti eläkesäätiön säännöissä määrätyllä tavalla. (Annettu 18.1.2022, voimaan 31.3.2022)

#### **4.2.2 A-yhteiseläkesäätiöt (ennen 1.1.2022 rekisteröidyt) ja usean osakkaan lisäeläkesäätiöt (Annettu 18.1.2022, voimaan 31.3.2022)**

- (10) Kirjanpito laaditaan LESKL 4 luvun 1 §:n 2 momentin mukaan osakaskohtaisesti, jollei Finanssivalvonta ole myöntänyt eläkesäätiölle lupaa noudattaa tasaavaa järjestelmää. (Annettu 18.1.2022, voimaan 31.3.2022)

#### MÄÄRÄYS (kohdat 11–13)

- (11) Kunkin lisäeläkesäätiöön kuuluvan osakkaan osalta on laadittava erikseen tuloslaskelma ja tase sekä lisäksi tuloslaskelma ja tase on laadittava koko lisäeläkesäätiöstä. (Annettu 18.1.2022, voimaan 31.3.2022)
- (12) Omaisuus kirjataan kirjanpidossa sille osakkaalle, jonka lisäeläkesäätiöön luovuttamalla varoilla omaisuus on hankittu. Jos hankintaan on käytetty useamman osakkaan lisäeläkesäätiölle luovuttamia varoja, kirjataan kunkin osakkaan osalle käytettyjä varoja vastaava osa hankitusta omaisuudesta. (Annettu 18.1.2022, voimaan 31.3.2022)
- (13) Tasaavan järjestelmän osalta menetellään samoin kuin B-yhteiseläkesäätiössä.

#### **4.2.3 B-yhteiseläkesäätiöt (ennen 1.1.2022 rekisteröidyt) ja usean osakkaan eläkesäätiöt (Annettu 18.1.2022, voimaan 31.3.2022)**

- (14) Kirjanpito laaditaan ESKL 6 luvun 3 §:n mukaan joko osakaskohtaisesti tai tasaavan järjestelmän mukaisesti. (Annettu 18.1.2022, voimaan 31.3.2022)

#### MÄÄRÄYS (kohdat 15–18)

- (15) Osakaskohtaisessa järjestelmässä pidetään kirjanpito osakkaittain erikseen noudattaen kohdissa (10 -11) annettuja kirjanpitoa ja tilinpäätöstä koskevia määräyksiä. (Annettu 18.1.2022, voimaan 31.3.2022)
- (16) Tasaavassa järjestelmässä osakkaiden maksamat vakuutusmaksut voidaan jakaa osakkaidentilikauden aikana maksamien eläkesäätiön vakuutettujen palkkojen mukaisessa suhteessa. (Annettu 18.1.2022, voimaan 31.3.2022)
- (17) Jos eläkesäätiön hallitus päättää periä vakuutusmaksua osakkaalta määrän, joka aiheuttaa eläkesäätiössä vastuuvajauksen, jaetaan eläkesäätiön vastuuvajaus osakkaiden kesken osakkaiden vastuuvelanosuuksien mukaisessa suhteessa. (Annettu 18.1.2022, voimaan 31.3.2022)
- (18) Lisävakuutusvastuun ja lisävakuutusvastuuseen sisältyvän korkoeron osalta tasaavaa kirjanpitojärjestelmää noudattavan eläkesäätiön osalta riittää, että se ilmoittaa säätiökohtaiset rahamäärät.

#### 4.2.4 AB-yhteiseläkesäätiöt

- (19) AB-yhteiseläkesäätiön on kirjanpidon ja tilinpäätöksen osalta noudatettava STMtpA:n säännöksiä. (Annettu 18.1.2022, voimaan 31.3.2022)
- (20) AB-yhteiseläkesäätiön on eri osastojen osalta noudatettava säännöistä riippuen joko osakaskoh-  
taisen tai tasaavan järjestelmän mukaista kirjanpitoa ja tilinpäätöstä koskevia määräyksiä ja oh-  
jeita. (Annettu 18.1.2022, voimaan 31.3.2022)

#### MÄÄRÄYS (kohta 21)

- (21) Tuloslaskelma on laadittava sekä A- ja B-osastojen osalta erikseen että erikseen myös koko elä-  
kesäätiön osalta.

#### 4.3 Maksuperusteista ja etuusperusteista lisäeläkejärjestelyä harjoittava lisäeläkelaitos

#### MÄÄRÄYS (kohdat 22–24)

- (22) Lisäeläkelaitoksessa jossa harjoitetaan sekä maksuperusteista että etuusperusteista lisäeläkejär-  
jestelyä, on tuloslaskelma ja tase laadittava molempien osastojen osalta erikseen sekä myös erik-  
seen koko lisäeläkelaitoksen osalta. (Annettu 18.1.2022, voimaan 31.3.2022)
- (23) Osastoittain laaditusta kirjanpidosta on käytävä selville kummankin osaston osalta erikseen tulos-  
laskelmaan ja taseeseen päättyvät erät.
- (24) Sijoitustoiminnan tuotot ja kulut katsotaan kuuluvan sille osastolle, jonka luovuttamista varoista  
ne ovat aiheutuneet. Sellaiset tuotot ja kulut, joita ei pystytä aiheuttamisperiaatteen mukaisesti  
suoraan kohdistamaan osastoille, jaetaan eläkekassan ja -säätiön hallituksen vuosittain etukä-  
teen vahvistamien jakosääntöjen perusteella.

#### 4.4 Hoitokustannustili

#### MÄÄRÄYS (kohdat 25–26)

- (25) Maksuperusteista lisäeläkejärjestelyä harjoittavan lisäeläkelaitoksen, jossa hoitokustannuksia ei  
jaeta rahoittavan yrityksen ja vakuutetun kesken tulee perustaa erillinen pankkitili, jolta suori-  
taan lisäeläkelaitoksen hoitokustannukset (hoitokustannustili). Rahoittavan yrityksen tulee tällöin  
huolehtia hoitokustannustilillä olevien varojen riittävydestä hoitokuluihin. (Annettu 18.1.2022,  
voimaan 31.3.2022)
- (26) Hoitokustannustilille siirretään sääntöihin otetun määräyksen perusteella myös sellaisen jäsenen,  
vapaakirjan saaneen henkilön ja eläkkeensaajan jäljellä olevat vakuutussäästöt, jolla ei ole kuol-  
lessaan lakimääräisiä perillisiä.



#### 4.5 Sijoitusten kirjaamiselle asetetut vaatimukset

##### MÄÄRÄYS (kohta 27)

- (27) Eläke- ja lisäeläkelaitoksen kirjanpidon perusteella tulee pystyä selvittämään sijoituksiin merkityn omaisuuden alkuperäinen hankintameno, kertyneet arvonalentumiset, tehdyt arvonalentumisen palautukset sekä arvonorotukset erikseen saamisiksi sekä sijoitus- ja käyttöomaisuudeksi katsottavien sijoitusten osalta. *(Annettu 18.1.2022, voimaan 31.3.2022)*

#### 4.6 Tilinpäätöksen laatimisperiaatteiden muutokset ja aikaisempien tilikausien virheet

##### MÄÄRÄYS (kohta 28)

- (28) Tilinpäätöksen laatimisperiaatteiden muutokset sekä aikaisempia tilikausia koskevien olennaisten virheiden korjaukset merkitään tilikauden tuloslaskelmaan.

#### 4.7 Ulkomaanrahan määräiset erät

- (29) KPL 5 luvun 3 §:n mukaan ulkomaanrahan määräiset saamiset samoin kuin ulkomaanrahan määräiset velat ja muut sitoumukset muutetaan Suomen rahaksi tilinpäätöspäivän kurssiin. *(Annettu 18.1.2022, voimaan 31.3.2022)*

##### MÄÄRÄYS (kohdat 30–31)

- (30) Valuuttakurssierot käsitellään kirjanpidossa pääsääntöisesti tulon tai menon oikaisueränä ja rahoitustapahtumiin liittyvät kurssierot sijoitustoiminnan muina tuloina/menoina. Vähäiset menon tai tulon oikaisuerinä syntyneet kurssierot voidaan käsitellä sijoitustoiminnan muina tuloina/menoina.
- (31) Taseen muidenkin omaisuuserien kuin sijoitusomaisuuden valuuttakurssivoitto merkitään sijoitustoiminnan tuottoihin ja niiden valuuttakurssitappiot sijoitustoiminnan kuluihin.

##### OHJE (kohta 32)

- (32) Finanssivalvonta suosittaa, että kurssierot käsitellään noudattaen KILA:n yleisohjetta ulkomaanrahan määräisten saamisten sekä velkojen ja muiden sitoumusten muuttamisesta euromääräiseksi (13.12.2005). Yleisohjetta sovelletaan myös suojaamistilanteissa. *(Annettu 18.1.2022, voimaan 31.3.2022)*

#### 4.8 Vastuun siirto

- (33) ESKL 10 luvun 10 §:n, 11 luvun 11 §:n, 12 luvun 6 §:n ja LESKL 11 luvun 4 §:n mukaan eläkelaitos ja lisäeläkelaitos voi Finanssivalvonnan suostumuksella siirtää vastuunsa kokonaan tai osaksi toiselle eläkekassalle, eläkesätiölle tai vakuutusyhtiölle sekä vastaanottaa vastuuta. *(Annettu 18.1.2022, voimaan 31.3.2022)*



## MÄÄRÄYS (kohdat 34–37)

- (34) Vastuunsiirto kirjataan eläke- ja lisäeläkelaitoksen kirjanpidossa sinä vuonna, jolloin vastuunsiirto on Finanssivalvonnan hyväksymän suunnitelman mukaan tai Finanssivalvonnan vahvistamana muuna ajankohtana tapahtunut. (Annettu 18.1.2022, voimaan 31.3.2022)
- (35) Vastuun siirto kirjataan luovuttavan/vastaanottavan eläke- ja lisäeläkelaitoksen osalta siirtohetkellä ilman tulosvaikutusta. (Annettu 18.1.2022, voimaan 31.3.2022)
- (36) Vastuuvelan muutos taseessa tilikauden lopussa vastaa tällöin vastuunsiirron kokonaisuudesta tuloslaskelmassa (vakuutuskannan luovuttaminen/vastaanottaminen on osa tilikauden muuta korvausvastuun/vakuutusmaksuvastuun muutosta).
- (37) Vastuunsiirron osalta esitetään liitetiedoissa erikseen luovutetun ja vastaanotetun vastuunsiirron vaikutus. Lisäksi toimintakertomuksessa on oltava selvitys vastuunsiirroista (vakuutuskannan luovuttamisesta ja vastaanottamisesta). (Annettu 18.1.2022, voimaan 31.1.2022)

## 4.8.1 Esimerkki vastuun siirrosta

## OHJE (kohdat 38–44)

TyEL:n ja muun kuin TyEL:n mukaisen vastuun luovuttaminen

- (38) Vakuutuskannan luovuttamisessa siirtyvä omaisuus kirjataan siirtohetkellä taseeseen sijoitusten tilien vähennykseksi ja tuloslaskelmassa korvauskulujen tilille *Lakisääteisten eläkkeiden korvausvastuun muutos* (Muiden eläkkeidenkorvausvastuun muutos) ja vakuutusmaksuvastuun muutoksen tilille *Lakisääteiset eläkkeet* (Muut eläkkeet). (Annettu 18.1.2022, voimaan 31.3.2022)
- (39) Luovutettava vastuu kirjataan siirtohetkellä tuloslaskelmassa tileille Vastuun siirrot ja Korvauskulut/Lakisääteisten eläkkeiden Korvausvastuun muutos (Muiden eläkkeiden korvausvastuun muutos) sekä tilille Vakuutusmaksuvastuun muutos/Lakisääteiset eläkkeet (Muut eläkkeet).
- (40) Tilinpäätöksessä vastuun siirto kirjataan yhdessä korvausvastuun ja vakuutusmaksuvastuun muun muutoksen kanssa (tässä esimerkissä korvausvastuun muu muutos on -25 ja vakuutusmaksuvastuun muu muutos -25; vastuunsiirto on +30). Tuloslaskelman pääryhmässä korvauskulut tileille Lakisääteisten eläkkeiden korvausvastuun muutos (Muiden eläkkeiden korvausvastuun muutos) sekä Vakuutusmaksuvastuun muutos/Lakisääteiset eläkkeet (Muut eläkkeet) yhdessä vastaavat tällöin vakuutusteknisen vastuunsiirron tilikauden taseen alku- ja loppusuureiden erotusta (-20).
- (41) Vastuun siirto tuloslaskelmatilien osalta tilinpäätöksessä:
- |   |     |     |
|---|-----|-----|
| Korvauskulut:   |     |     |
| Lakisääteisten eläkkeiden korvausvastuun muutos (Muiden eläkkeiden korvausvastuun muutos) | -10 |     |
| Vastuun siirrot   | -30 |     |
| Vakuutusmaksuvastuun muutos:  |     |     |
| Lakisääteiset eläkkeet (Muut eläkkeet)  | -10 | -50 |

TyEL:n ja muun kuin TyEL:n mukaisen vastuun vastaanottaminen

(42) Eläke- ja lisäeläkelaitos kirjaa vastuun vastaanottamisen taseeseen vastaavasti (peilikuvana) ilman tulosvaikutusta. (Annettu 18.1.2022, voimaan 31.3.2022)

(43) Kirjausohje:

Korvauskulut:

Lakisääteisten eläkkeiden korvausvastuun muutos -10  
(Muiden eläkkeiden vastuuvelan muutos)

Vastuun siirto +30

Vakuutusmaksuvastuun muutos:

Lakisääteiset eläkkeet -10 +10  
(Muut eläkkeet)

Esimerkissä käytetyt luvut:

Luovuttaminen:

Vakuutustekninen vastuuvelka tase v-1 100

Vastuun siirto/ luovutus -30

Muu vastuuvelan muutos +50

Vastuuvelka taseessa vuonna v 120

Vastaanottaminen:

Vakuutustekninen vastuuvelka tase v -1 100

Vastuunsiirto/vastaanottaminen +30

Muu vastuuvelan muutos -10

Vastuuvelka taseessa vuonna v 120

(44) Esimerkissä on oletettu, että:

- siirtyvä vastuu on yhtä suuri kuin siirtyvä omaisuus
- tilikauden vastuuvelan muutos luovutettaessa on +50 / vastaanotettaessa -10
- vastuunsiirto vaikuttaa korvaus- ja vakuutusmaksuvastuuseen yhtä paljon.

#### 4.9 Luettelo kirjanpidoista ja aineistoista

(45) Luettelosta kirjanpidoista ja aineistoista säädetään KPL 2 luvun 7a §:ssä. (Annettu 9.3.2016, voimaan 1.4.2016)

#### MÄÄRÄYS (kohta 46)

(46) AB-eläkekassan ja -säätiön on sisällytettävä luetteloon kirjanpidoista ja aineistoista myös osasto-kohtaiset tuloslaskelmat, taseet ja sijoitustoiminnan liitetiedot. (Annettu 9.3.2016, voimaan 1.4.2016)

#### 4.10 Sijoitusten arvostaminen käypään arvoon

(47) Mikäli eläke tai lisäeläkelaitos valitsee rahoitusvälineiden ja/tai sijoituskiinteistöjen merkitsemisen käypään arvoon noudatetaan KPL 5 luvun 2a §:n ja KPL 5 luvun 2b §:n säännöksiä. (Annettu 18.1.2022, voimaan 31.3.2022)

#### 4.11 Konsernitilinpäätöksen laatimisvelvollisuus

(48) Konsernitilinpäätöksen laatimisvelvollisuudesta säädetään KPL 6 luvun 1 §:ssä. (Annettu 9.3.2016, voimaan 1.4.2016)

**4.12 Lakisääteistä eläketurvaa tarjoavien eläkekassojen ja – säätiöiden tilinpäätöstietojen yhdisteleminen**

OHJE (kohta 49)

- (49) Lakisääteistä eläketurvaa harjoittavan eläkelaitoksen tilinpäätöstietoja ei saa yhdistellä toisen vakuutusyhtiön tai muun yhteisön konsernitilinpäätökseen. *(Annettu 18.1.2022, voimaan 31.3.2022)*

## 5 Saamisten ja sijoitusten arvostaminen

- (1) Eläkesäätiöistä ja eläkekassoista annetun lain (ESKL) 6 luvussa ja lisäeläkesäätiöistä ja lisäeläkekassoista annetun lain (LESKL) 4 luvussa säädetään eläkelaitosten ja lisäeläkelaitosten tilinpäätöksestä ja toimintakertomuksesta. *(Annettu 18.1.2022, voimaan 31.3.2022)*
- (2) Finanssivalvonnan oikeus antaa velvoittavia määräyksiä perustuu seuraaviin lain säännöksiin:
  - eläkesäätiöistä ja eläkekassoista annetun lain 6 luku 8 §:n 3 momentti ja 10 §.*(Annettu 18.1.2022, voimaan 31.3.2022)*
- (3) Saamiset arvostetaan ESKL 6 luvun 6 §:n 1 momentin 1 kohdan / LESKL 4 luvun 3 §:n 1 momentin 1 kohdan 1 kohdan mukaan kirjanpidossa nimellisarvoon, kuitenkin enintään todennäköiseen arvoon. *(Annettu 18.1.2022, voimaan 31.3.2022)*
- (4) Sijoitukset voidaan arvostaa ESKL 6 luvun 8 §:n mukaan joko hankintamenoon tai käypään arvoon. Jos sijoitukset arvostetaan käypään arvoon, käyvän arvon arvostamisessa on noudatettava ESKL 6 luvun 8 §:n lisäksi KPL 5 luvun 2a § ja KPL 5 luvun 2b§. *(Annettu 18.1.2022, voimaan 31.3.2022)*

### 5.1 Hankintameno arvostaminen - peruseriaatteen

- (5) Sijoitusten hankintameno määritetään KPL 4 luvun 5 §:ssä.
- (6) Sijoitusten arvonalentumisten ja arvonalentumisten palautusten kirjaamisen osalta noudatetaan ESKL 6 luvun 7 §:n 1 ja 2 momentteja. *(Annettu 18.1.2022, voimaan 31.3.2022)*

#### MÄÄRÄYS (kohdat 7-8)

- (7) Jos sijoituksesta on aikaisemmin kirjattu arvonalentuminen, saa arvonalentumisen palautus olla enintään aikaisemmin tehdyn arvonalentumisen suuruinen.
- (8) Sijoituksen jäljellä olevalla hankintamenolla tarkoitetaan alkuperäisen hankintamenoa sekä kertyneiden poistojen ja kertyneiden arvonalentumisten erotusta.

#### OHJE (kohta 9)

- (9) Finanssivalvonta suosittaa, että valvottava noudattaa KILA:n yleisohjetta (31.1.2006) kiinteiden menojen lukemisesta hyödykkeen hankintamenoa, mikäli välillisiä menoja luetaan hankintamenoa. *(Annettu 18.1.2022, voimaan 31.3.2022)*

### 5.1.1 Sijoitukset

#### MÄÄRÄYS (kohdat 10-11)

- (10) Indeksiin sidotut lainat ja muut vastaavan tyyppiset yhdistetyt instrumentit, joihin liittyy johdannainen/johdannaisia, jaetaan kirjanpidossa pääsopimukseksi ja johdannaisopimukseksi ja kumpikin arvostetaan erikseen alimman arvon periaatteella. Vaihtoehtoisesti voidaan koko yhdistetty

instrumentti kirjata ja arvostaa yhtenä kokonaisuutena. Alimman arvon periaatetta noudatetaan myös siinä tapauksessa, että lainan pääoma on turvattu.

- (11) Optiolainan hankintamenoksi katsotaan, milloin optiolainaa ei ole hankittu erillään optiotodistuksesta, lainaosuuden ensimmäinen julkisesti noteerattu markkinahinta merkinnän tai muun hankinnan jälkeen, tai milloin sellaista ei ole saatavissa, lainaosuudesta saatavan pääoma- ja korkovirran markkinakorolla diskontattu nykyarvo.

### 5.1.2 Rakennusten hankintameno, poistot, arvonalentumiset ja arvonalentumisten palautukset

- (12) Rakennusten hankintameno kirjataan ESKL 6 luvun 7 §:n mukaan vaikutusaikanaan poistona kuluksi tai KPL 5 luvun 5 §:n 1 momentin mukaan vaikutusaikanaan suunnitelman mukaisena poistona kuluksi. (Annettu 18.1.2022, voimaan 31.3.2022)

#### MÄÄRÄYS (kohdat 13–17)

- (13) ESKL 6 luvun 7 §:n mukaan rakennusten ja muiden pitkävaikutteisten menojen sekä kaluston hankintameno kirjataan vaikutusaikanaan poistoina kuluksi ilman ennalta laadittua poistosuunnitelmaa. (Annettu 18.1.2022, voimaan 31.1.2022)
- (14) Sovellettaessa suunnitelman mukaisia poistoja myös rakennusten aineosat, irtaimisto ja muut pitkävaikutteiset menot poistetaan vaikutusaikanaan suunnitelman mukaan. (Annettu 9.3.2016, voimaan 1.4.2016)
- (15) Rakennuksesta tehdään poistojen / suunnitelman mukaisten poistojen lisäksi arvonalentuminen siltä osin kuin rakennuksen poistot / suunnitelman mukaiset poistot eivät ole riittävät alentamaan rakennuksen jäljellä olevaa hankintamenoa käyvän arvon suuruiseksi. (Annettu 9.3.2016, voimaan 1.4.2016)
- (16) Mikäli rakennuksen käypä arvo myöhemmin nousee yli jäljellä olevan hankintamenon, tehdään arvonalentumisen palautus. Arvonalentumisen palautus ei saa ylittää aiemmin kirjattua arvonalentumista. Rakennuksesta tehtyjä poistoja ei palauteta.
- (17) Mikäli muutetaan rakennuksen taloudellista pitoaikaa, on kysymys poistosuunnitelman muuttamisesta. Poistosuunnitelman muuttamisen jälkeen muutostilikauden ja sitä seuraavien tilikausien poistot tehdään uuden poistosuunnitelman mukaisina. (Annettu 18.1.2022, voimaan 31.3.2022)

#### OHJE (kohta 18)

- (18) Finanssivalvonta suosittaa, että valvottava noudattaa suunnitelman mukaisten poistojen laskennassa KILA:n yleisohjetta suunnitelman mukaisista poistoista (16.10.2007). (Annettu 18.1.2022, voimaan 31.3.2022)

### 5.1.3 Joukkovelkakirjalainojen ja muiden vastaavien raha- ja pääomamarkkinavälineiden arvonalentuminen

#### MÄÄRÄYS (kohta 19)

(19) Joukkovelkakirjalainan arvoa alennettaessa muilla kuin yleisen korkotason vaihteluista johtuvilla arvonalentumisilla (ESKL 6 luvun 7 §:n 2 momentti). Arvonalentumista arvioitaessa on huomioitava mm. seuraavia seikkoja:

- liikkeeseenlaskijan merkittävät taloudelliset vaikeudet
- koronmaksun viivästyminen tai maksamatta jättäminen
- konkurssi tai muu taloudellinen uudelleenjärjestely.

(Annettu 18.1.2022, voimaan 31.3.2022)

### 5.1.4 Arvonkorotus

(20) Sijoitusten arvонkorottamisista säädetään ESKL 6 luvun 7 §:n 3 momentissa. (Annettu 18.1.2022, voimaan 31.3.2022)

(21) Arvonkorotusta tehtäessä on noudatettava varovaisuuden periaatetta.

#### MÄÄRÄYS (kohdat 22–27)

(22) Rakennuksen tuloutettu ja rahastoitu (arvonkorotusrahasto) arvonkorotus poistetaan vaikutusajanaan / suunnitelman mukaan. Katso myös luku 11.2.10 kohta (56). (Annettu 18.1.2022, voimaan 31.3.2022)

(23) Mikäli omaisuuden hankintamenosta on tehty arvonalentuminen, on arvonalentuminen palautettava ennen arvonkorotuksen tekemistä. Rakennusten poistoja / suunnitelman mukaisia poistoja ei palauteta, vain poistoilla vähennetyn alkuperäisen hankintamenon ylittävä osuus kirjataan arvonorotuksena (Annettu 9.3.2016, voimaan 1.4.2016)

(24) Tuloutetun arvonorotuksen peruutus on kirjattava arvonorotuksen oikaisuksi tuloslaskelmaan ja rahastoitu arvonorotus on peruutettava taseessa siltä osin, kuin sijoituksen käypä arvo on laskeutunut alle korotetun arvon tai omaisuus on tuhoutunut. (Annettu 9.3.2016, voimaan 1.4.2016)

(25) Rakennusten osalta aiheeton tuloutettu arvonorotus oikaistaan arvonalentumisena.

(26) Myyntivoitto tai myyntitappio on myyntihinnan sekä jäljellä olevan hankintamenon ja tuloutettujen arvonorotusten erotus. Rahastoitu arvonorotus peruutetaan myynnin yhteydessä. (Annettu 9.3.2016, voimaan 1.4.2016)

(27) Hyödykkeen käyttötarkoituksen muutoksen perusteella arvonorotuksen peruutusta tai oikaisua ei suoriteta.

### 5.2 Omaisuuden käyttötarkoituksen muutos ja arvonorotus

(28) Hyödyke siirretään ESKL 6 luvun 8 §:n 2 momentin mukaan sijoitusomaisuudeksi tai käyttöomaisuudeksi kirjanpitoarvon määräisenä. (Annettu 18.1.2022, voimaan 31.3.2022)

MÄÄRÄYS (kohdat 29–31)

- (29) Mikäli omaisuuden käyttötarkoitus muuttuu sijoitusomaisuudesta käyttöomaisuudeksi tai päinvastoin, tuloutettua arvonkorotusta ei oikaista eikä peruuteta. Arvonkorotusta seurataan kuitenkin kirjanpidossa omaisuuden tosiasiallisen käyttötarkoituksen mukaisesti.
- (30) Käyttötarkoituksen muutoksen seurauksena voi käyttöomaisuudeksi katsottavaan omaisuuteenkin kohdistua tuloutettua arvonkorotusta.
- (31) Käyttötarkoituksen muutoksen seurauksena voi sijoitusomaisuudeksi katsottavaan omaisuuteenkin kohdistua arvonkorotusrahastoon kirjattua arvonkorotusta. *(Annettu 9.3.2016, voimaan 1.4.2016)*



## 6 Suojaaminen hankintamenopohjaisessa kirjanpidossa

- (1) Eläkesäätiöistä ja eläkekassoista annetun lain (ESKL) 6 luvussa ja lisäeläkesäätiöistä ja lisäeläkekassoista annetun lain (LESKL) 4 luvussa säädetään eläkelaitoksen ja lisäeläkelaitoksen tilinpäätöksestä ja toimintakertomuksesta. (Annettu 18.2.2022, voimaan 31.3.2022)
- (2) Finanssivalvonnan oikeus antaa velvoittavia määräyksiä perustuu seuraaviin lain säännöksiin:
  - eläkesäätiöistä ja eläkekassoista annetun lain 6 luvun 8 §:n 4 momentti ja 10 §.(Annettu 18.2.2022, voimaan 31.3.2022)

### 6.1 Yleiset periaatteet

- (3) Mikäli eläkelaitos tai lisäeläkelaitos suojaavat sijoituksiin kuuluvaa erää, on suojaamisessa ja sen kirjanpidollisessa käsittelyssä noudatettava tätä määräystä. (Annettu 18.1.2022, voimaan 31.3.2022)
- (4) Suojaamisella tarkoitetaan tilannetta, jossa eläkelaitos tai lisäeläkelaitos suojaavat erikseen tiettyä sijoitusta tai sen osaa, samanlaisten sijoitusten ryhmää tai kassavirtaa tulevaisuuden arvomuutoksia vastaan eläkelaitoksen tai lisäeläkelaitoksen riskienhallinnan mukaisesti. (Annettu 18.1.2022, voimaan 31.3.2022)
- (5) Operatiivisella suojauksella tarkoitetaan taloudellista suojausta. Operatiivisesti suojaavia johdannais sopimuksia käsitellään kirjanpidossa samalla tavalla kuin ei-suojaavia johdannais sopimuksia.
- (6) Kirjanpidollisella suojauksella tarkoitetaan kirjanpidossa yhden tai useamman suojausinstrumentin nimenomaisesti määrittämistä siten, että sen tai niiden arvon muutokset kumoavat suojauskohteen arvon tai rahavirtojen muutokset kokonaan tai osittain.

### 6.2 Kirjanpidollinen suojaus

#### MÄÄRÄYS (kohdat 7-19)

- (7) Kirjanpidollisen suojaustoimenpiteen tulee täyttää tämän määräyksen mukaiset suojaamisen kriteerit suojauksen tehokkuudesta, suojattavasta riskistä, suojausinstrumentista, suojauksen kohteesta ja suojaussuhteesta.  
Suojauksen tehokkuus
- (8) Suojauksen tehokkuudella tarkoitetaan sitä, että suojausinstrumentin arvomuutos kumoaa suojattavasta riskistä johtuvat arvon- tai rahavirtojen muutokset tehokkaasti.  
Suojattava riski
- (9) Suojaamisen tulee liittyä tiettyyn, yksilöityyn ja nimenomaisesti osoitettuun riskiin tai riskeihin. Riski, jota vastaan suojaudutaan, voi olla korkoriski, valuuttariski, luottoriski, hyödykeriski tai osakkeen hintariski, joka aiheuttaa suojaussuhteessa joko arvon tai rahavirran muutoksia. Yksilöidyn riskin täytyy vaikuttaa tulokseen ja siltä on pystyttävä suojautumaan.
- (10) Mikäli suojausinstrumentti suojaa usealta eri riskiltä, edellytetään, että:
  - suojattavat riskit ovat yksilöitävissä,



- suojaus on tehokas ja
- suojausinstrumentti ja erilaiset riskipositiot ovat kohdistettavissa toisiinsa.

#### Suojausinstrumentti

- (11) Pääsääntöisesti suojausinstrumenttina voi olla vain johdannainen, jolla on raportoitavan yrityksen ulkopuolinen vastapuoli.
- (12) Suojausinstrumentti tulee määrittää suojaavaksi sopimuksen tekohetkestä koko sen voimassaoloajalle.
- (13) Suojaussuhteen ulkopuolelle voidaan jättää optioiden aika-arvo ja valuuttatermiinien korkoelementti. Suojaussuhteen ulkopuolelle jätettyjen johdannaisten osatekijöiden arvonmuutokset tulee kirjata tulosvaikutteisesti.
- (14) Asetettu optio voi olla suojausinstrumentti ainoastaan siinä tapauksessa, että se on kohdistettu kumoamaan ostetun option vaikutusta.

#### Suojauskohde

- (15) Suojauksen kohteena voi olla taseeseen merkitty sijoitus, joka altistaa eläkelaitoksen tai -lisäeläkelaitoksen riskille sijoituksen arvon tai vastaisten rahavirtojen muutoksesta ja joka on määritetty suojattavaksi. Suojauksen kohteena voi olla myös osa suojattavasta sijoituksesta. *(Annettu 18.1.2022, voimaan 31.3.2022)*
- (16) Suojauksen kohteena voi myös olla samanlaisten sijoitusten muodostama ryhmä, edellyttäen, että suojauksen kriteerit voidaan täyttää. Suojattaessa keskenään samanlaisia sijoituksia ryhmänä, yksittäisillä sijoituksilla tulee olla samankaltainen riski, jolta suojaudutaan. Lisäksi suojattavasta riskistä johtuvan kunkin ryhmään kuuluvan yksittäisen sijoituksen arvon odotetaan vaihtelevan samansuuntaisesti suhteessa riskistä johtuvaan koko ryhmän arvon muutokseen.

#### Suojaussuhde

- (17) Suojaussuhde täyttää kirjanpidollisen suojauksen kriteerit ja suojaamisen edellytykset vain siinä tapauksessa, että suojaus täyttää seuraavat ehdot:
- Suojaussuhde on dokumentoitu kirjallisesti sille hetkelle, kun suojaus aloitetaan.
  - Dokumentoinnin tulee sisältää:
    - yksilöidyt tiedot suojausinstrumentista ja suojauskohteesta,
    - kuvaus suojattavasta riskistä (riskeistä) ja riskin (riskien) luonteesta,
    - arvio kyseessä olevan suojaussuhteen tehokkuudesta (selvitys siitä, miten eläkekassa ja -säätiö arvioi suojausinstrumentin kykyä kumota suojattavasta riskistä johtuvat muutokset suojattavan erän arvossa),
    - kuvaus siitä, miten ja milloin kyseessä olevaa suojauksen tehokkuutta mitataan,
    - kuvaus suojaukseen liittyvästä eläkelaitoksen tai lisäeläkelaitoksen riskienhallinnan tavoitteesta ja suojaukseen ryhtymisen strategiasta. *(Annettu 18.1.2022, voimaan 31.3.2022)*
  - Suojauksen odotetaan kumoavan suojattavasta riskistä johtuvat arvon tai rahavirtojen muutokset tehokkaasti alun perin dokumentoidun, kyseistä suojaussuhdetta koskevan riskienhallintastrategian mukaisesti.

- Suojauksen tehokkuus on mitattavissa luotettavasti toisin sanoen sekä suojauskohteen arvo tai rahavirrat että suojausinstrumentin käypä arvo ovat määritettävissä luotettavasti.
  - Suojausta on arvioitu jatkuvasti, periodikohtaisesti ja kumulatiivisesti, ja sen on todettu tosiasiallisesti olleen tehokas eli suojauksen tehokkuuden tulee olla välillä 80 - 125 % koko suojauksen ajan.
- (18) Johdannaisten käytöstä tulee olla hallituksen hyväksymät kirjallisesti dokumentoidut periaatteet. Dokumentaation tulee sisältää kuvaus kirjanpidollisen suojaamisen tehokkuuden arviointimenetelyistä.
- (19) Johdannaissopimuksen käyttötarkoitus (kirjanpidollisesti suojaava) on määritettävä ja dokumentoitava sopimusta tehtäessä. Jos näin ei menetellä, sopimusta on käsiteltävä kirjanpidossa ei-suojaavana.

## 7 Johdannaissopimukset

### 7.1 Yleistä

- (1) Johdannaissopimus on sopimus, jolla on kaikki seuraavat kolme ominaisuutta:
- sen arvo muuttuu tietyn koron, rahoitusinstrumentin hinnan, hyödykkeen hinnan, valuuttakursin, hinta- tai kurssi-indeksin, luottoluokituksen tai luottoindeksin taikka muun muuttujan arvon muuttuessa
  - se ei sopimusta tehtäessä vaadi lainkaan nettosijoitusta tai vaatii pienemmän nettosijoituksen kuin vaadittaisiin toisentyypisissä sopimuksissa, joiden odotettaisiin reagoivan markkinatekijöiden muutoksiin vastaavalla tavalla
  - se toteutetaan tulevana ajankohtana.

#### Johdannaissopimusten määritelmät

- (2) Optiosopimuksella tarkoitetaan sopimusta, jossa ostajalla on oikeus mutta ei velvollisuutta toteuttaa sopimus sen eräpäivänä (eurooppalainen optio) tai eräpäivään mennessä (amerikkalainen optio). Toteutus voi olla kohde-etuuden toimittaminen (rahoitusinstrumentti) tai sopimuksessa määritellyllä tavalla tapahtuva nettoarvon tilitys.
- (3) Optiosopimuksia ovat erityyppisiin kohde-etuksiin (kuten valuutat, osakkeet, korot, hyödykkeet ja indeksit) liittyvät osto- ja myyntioptiot, warrantit, korkokatot ja korkolattiat sekä näiden yhdistelmät (korkokaulukset), koronvaihtosopimukseen liittyvät optiot (swaptiot) sekä luotto-optiot ja luottoswapit.
- (4) Termiinisopimuksella tarkoitetaan etukäteen sovittuun hintaan tapahtuvaa kohde-etuuden toimistusta tai nettoarvon tilitystä määrättyä eräpäivänä. Termiinisopimus on molempia osapuolia (ostaja ja myyjä) sitova.
- (5) Termiinisopimuksia ovat erityyppisiin kohde-etuksiin (kuten valuutat, osakkeet, korkoinstrumentit, hyödykkeet ja indeksit) liittyvät termiini- ja futuurisopimukset.
- (6) Koron- ja/tai valuutanvaihtosopimuksella tarkoitetaan kiinteän ja/tai vaihtuvan korkovirran vaihtamista toiseen korkovirtaan samassa tai eri valuutassa. Sopimukseen voi liittyä pääomien vaihto tai ne voivat perustua nimellispääomiin, joita ei vaihdeta sopimusten osapuolten kesken.
- (7) Sopimuksen sulkemisella tarkoitetaan sellaisen vastakkaisen identtisen sopimuksen tekemistä, jolla sopimuksesta syntyvä tuotto tai kulu varmistetaan lopullisesti ennen sopimuksen eräpäivää.
- (8) Positiolla tarkoitetaan yhdestä tai useammasta tase-erästä tai johdannaissopimuksesta tai niiden yhdistelmästä muodostuvaa ryhmää (tase-asema).
- (9) OTC -johdannaisella tai OTC -johdannaissopimuksella tarkoitetaan johdannaissopimuksia, joita ei panna täytäntöön direktiivin 2004/39/EY 4 artiklan 1 kohdan 14 alakohdassa määritetyllä säännellyllä markkinalla tai sellaisella kolmannen maan markkinalla, jota pidetään säänneltyä markkinana vastaavana markkinana direktiivin 2004/39/EY 19 artiklan 6 kohdan mukaisesti.

## 7.2 Käsittely kirjanpidossa ja tilinpäätöksessä

### 7.2.1 Optiosopimukset

#### OHJE (kohdat 10–20)

##### Sopimuksen solmiminen

- (10) Sopimusta tehtäessä ostetusta osto- tai myyntioptiosta suoritettava preemiomaksu tulisi merkitä kirjanpitoon maksetun ennakkomaksun luonteisesti varoiksi. Vastaavasti asetetusta osto- tai myyntioptiosta saatava preemiomaksu tulisi merkitä kirjanpitoon saadun ennakkomaksun luonteisesti velaksi. Taseeseen kirjattavassa preemiomaksuerässä tulisi ottaa tarvittaessa huomioon sopimuksen tekemiseen välittömästi liittyvät palkkiot ynnä muut kulut.

##### Sopimuksen sulkeminen

- (11) Optiosopimuksen sulkemisen yhteydessä tulisi kirjata alkuperäisestä sopimuksesta maksetun, aikaisemmillä tilikausilla kirjatuilla arvonmuutoksilla oikaistun preemion ja position sulkemiseen käytetystä optiosta saadun preemion erotus tuotoksi tai kuluksi sille tilikaudelle, jolloin sopimus suljetaan. Vastaavasti tulisi kirjata tuotoksi tai kuluksi alkuperäisestä sopimuksesta saadun, aikaisemmin kirjatuilla arvonmuutoksilla oikaistun preemion ja vastakkaisesta sopimuksesta maksetun preemion erotus.

##### Sopimuksen raukeaminen

- (12) Jos optiosopimus raukeaa käyttämättömänä, sopimuksen ostajan tulisi kirjata maksamansa preemio kuluksi ja sopimuksen myyjä saamansa preemio tuotoksi sille tilikaudelle, jolloin raukeaminen tapahtuu. Aikaisemmillä tilikausilla kirjatut mahdolliset arvonmuutokset oikaisevat tuottoa ja kulua.

##### Sopimuksen toteuttaminen

- (13) Optiosopimuksen toteuttamisen yhteydessä selviää sopimuksesta realisoituva voitto tai tappio ja sen mukaisesti maksettu tai saatu preemio tulisi kirjata joko tuotoksi tai kuluksi tai niiden oikaisuksi sille tilikaudelle, jonka aikana toteuttaminen tapahtuu.
- (14) Jos optiosopimus toteutetaan ostamalla tai myymällä kohde-etuus sopimuksen mukaisesti, maksettu tai saatu preemio tulisi merkitä kohde-etuuden hankintamenon tai luovutushinnan lisäykseksi tai vähennykseksi.

##### Suojaamistarkoituksessa tehdyt sopimukset – käsittely tilinpäätöksessä

- (15) Suojaamistarkoituksessa solmitun optiosopimuksen tilinpäätöspäivän sulkemishinnan (markkina-arvon) ja sitä alemman preemion kirjanpitoarvon erotuksesta tulisi kirjata tilinpäätöksessä tuotoksi, kuitenkin enintään määrä, joka vastaa suojattavasta tase-erästä tai positioon luetuista eristä tilikauden kuluksi kirjattua määrää.
- (16) Mikäli suojattavasta tase-erästä kirjataan tilinpäätökseen arvostustuottoa (arvonalennuksen palautus), kirjataan maksetun preemion kirjanpitoarvon ja sitä alemman optiosopimuksen tilinpäätöspäivän sulkemishinnan erotuksesta kuluksi määrä, joka vastaa suojattavasta tase-erästä tai positioon luetuista eristä tilikauden tuotoksi kirjattua määrää. Kuluksi tulisi kirjata myös suojattavan tase-erän tai positioon luettavien erien arvonnousun ylittävä osa preemion arvonlaskusta.

Ylitystä vastaava arvonalennuskirjaus tulisi peruuttaa, mikäli se osoittautuu seuraavassa tilinpäätöksessä aiheettomaksi.

- (17) Suojaavaan optiopositioon kuuluvan saadun premion (velkaerä) kirjanpitoarvon ja sitä alemman optiosopimuksen tilinpäätöspäivän sulkemishinnan erotuksesta tulisi kirjata vastaavalla tavalla tuottoa ja tilinpäätöspäivän sulkemishinnan ja sitä alemman kirjanpitoarvon erotuksesta vastavasti kulua.
- (18) Suojaamistarkoituksessa tehdystä optiosopimuksesta ei tulisi kirjata arvostustuottoa tai -kulua, jos suojattavasta tase-erästä tai positioon luettavista eristä ei kirjata tuloslaskelmaan arvonnmuutosta tai jos suojataan taseen ulkopuolista erää. Mikäli kuitenkin sopimuksen negatiivinen arvonnmuutos ylittää suojattavien erien positiivisen arvonnmuutoksen, ylitys tulisi kirjata tulosvaikutteisesti. Ylitystä vastaava arvonalennuskirjaus tulisi peruuttaa, mikäli se osoittautuu seuraavassa tilinpäätöksessä aiheettomaksi.

Muussa kuin suojaamistarkoituksessa tehdyt sopimukset – käsittely tilinpäätöksessä

- (19) Option myyjän tulisi kirjata realisoitumaton tappio (tilinpäätöspäivän sulkemishinnan ja sitä alemman kirjanpitoarvon erotus) täysimääräisesti. Sen sijaan realisoitumatonta voittoa ei tulisi kirjata ennen kuin sopimus raukeaa, suljetaan tai toteutetaan.
- (20) Option ostajan tulisi kirjata realisoitumaton tappio premion määrään asti. Koska ostaja ei tappiutilanteessa käytä optiotaan, vaan antaa sen raueta, preemiomaksu muodostaa sopimuksesta syntyvän maksimitappion. Realisoitumattomia voittoja ei tulisi kirjata.

## 7.2.2 Termiinisopimukset

OHJE (kohdat 21–32)

Sopimuksen solmiminen

- (21) Termiinisopimuksen solmiminen ei aiheuta kirjausta, koska sopimuksen tekohetkellä ei suoriteta maksuja. Sopimukset ja niiden muutokset tulisi kuitenkin rekisteröidä välittömästi taseen ulkopuolisina sitoumuksina sopimuksen tekohetkestä alkaen.

Sopimuksen sulkeminen

- (22) Termiinisopimuksen sulkemishinnan ja sopimuksen mukaisen hinnan erotus oikaistuna aikaisemilla tilikausilla kirjatuilla arvonnmuutoksilla tulisi kirjata sen tilikauden tuotoksi tai kuluksi, jolloin sopimus suljetaan.

Sopimuksen toteuttaminen

- (23) Jos sopimus toteutetaan luovuttamalla kohde-etuus sopimuksen mukaisesti, termiin toteutushinta muodostaa hankitun kohteen myyntihinnan. Toteutushinnan ja kohde-etuuden poistamattoman hankintamenon erotus tulisi kirjata sen tilikauden tuotoksi tai kuluksi, jolloin luovutus tapahtuu.
- (24) Jos termiinisopimus toteutetaan vastaanottamalla kohde-etuus, tulisi kohde-etuuden hankintameno merkitä (termiinihintana) taseeseen. Sopimuksen toteutushetkellä ei tulisi tehdä tulosvaikutteista kirjausta. Kohde-etuus tulisi arvostaa seuraavan kerran laadittavassa tilinpäätöksessä asiana omaisuuslajia koskevien määräysten mukaisesti.

- (25) Mikäli termiiniluonteinen sopimus toteutetaan nettoarvontilityksenä suorittamalla ainoastaan toteutushinnan ja markkinahinnan erotus, suoritettava määrä tulisi merkitä sen tilikauden tuotoksi tai kuluksi, jolloin sopimus päättyy ja velvollisuus nettoarvon tilitykseen syntyy.
- (26) Kun rahamarkkinatermiinillä tai muulla vastaavalla sopimuksella on suojattu tase-erän tai position johdannaissopimuksen eräpäivän jälkeistä korkotuottoa, tulisi johdannaissopimuksesta eräpäivänä saatava tai suoritettava määrä jaksottaa olennaisuuden periaatteella tuotoksi tai kuluksi sinä ajanjaksona, johon suojaus kohdistuu.
- (27) Mikäli termiinisopimus tehdään suojaamaan kyseessä olevan sopimuksen kohde-etuutta, joka realisoidaan termiinisopimuksen erääntyessä, voidaan nettoarvon tilityksen määrällä oikaista kohteen luovutushintaa. Vastaavasti, jos termiinisopimuksella suojataan tulevia termiinisopimuksen kohde-etuuteen tehtäviä sijoituksia, voidaan nettoarvon tilityksen määrällä oikaista kohteen hankintahintaa. Hankintamenon oikaisu jaksottuu hankitun joukkovelkakirjalainan tai rahamarkkinasi-joituksen hintaerojaksotuksen yhteydessä kyseisen instrumentin pitoajalle.

Suojaamistarkoituksessa tehty sopimus – käsittely tilinpäätöksessä

- (28) Suojaavan termiinisopimuksen arvonmuutoksena tulisi kirjata tuloslaskelmaan tuotoksi sopimuksen mukaisen hinnan ja sitä alemman sopimuksen tilinpäätöshetken varovaisesti arvioidun todennäköisen sulkemishinnan erotuksesta määrä, joka vastaa suojattavasta tase-erästä tai positioon luetuista eristä tilikauden kuluksi kirjattua määrää oikaistuna sopimuksesta aikaisempina tilikausina kirjatulla arvonmuutoksilla.
- (29) Suojaavan termiinisopimuksen arvonmuutoksena tulisi kirjata kuluksi tilinpäätöshetken todennäköisen sulkemishinnan ja sitä alemman sopimuksen mukaisen hinnan erotuksesta määrä, joka vastaa suojattavasta tase-erästä tai positioon luetuista eristä kirjattua positiivista arvonmuutosta (arvonlennuksen palautus) oikaistuna sopimuksesta aikaisemmin kirjatulla arvonmuutoksilla. Termiinisopimuksen arvonlaskusta tulisi kirjata kuluksi myös suojattavan tase-erän tai positioon luettavien erien arvonnousun ylittävä osuus. Ylitystä vastaava arvonlennuskirjaus tulisi peruuttaa, mikäli se osoittautuu seuraavassa tilinpäätöksessä aiheettomaksi.
- (30) Jos suojattavasta tase-erästä tai positioon luetuista eristä ei tuloslaskelmaan kirjata arvonmuutosta tai jos suojataan taseen ulkopuolista erää, suojaavasta sopimuksesta ei tulisi kirjata arvostustuottoa tai -kuluja tuloslaskelmaan. Mikäli kuitenkin sopimuksen negatiivinen arvonmuutos ylittää suojattavien erien positiivisen arvonmuutoksen, ylitys tulisi kirjata kuluksi. Ylitystä vastaava arvonlennuskirjaus tulisi peruuttaa, mikäli se osoittautuu seuraavassa tilinpäätöksessä aiheettomaksi.
- (31) Valuuttatermiinin korkoelementti eli sopimuspäivän avistakurssin ja sopimuksen termiinikurssin välinen erotus tulisi jaksottaa korkotuotoksi tai -kuluksi tai niiden vähennykseksi termiinisopimuksen voimassaoloaikana. Termiinikurssin ja avistakurssin välinen piste-ero voidaan kirjata suoraan tulokseen, mikäli se ei olennaisesti vaikuta tilinpäätöksen antamaan kuvaan tilikauden tuloksesta. Valuuttatermiinillä suojattu lyhytaikainen valuuttamääräinen saaminen tai velka voidaan kuitenkin arvostaa suoraan termiinikurssiin, mikäli korkoeron merkitys on vähäinen.

Muussa kuin suojaamistarkoituksessa tehdyt sopimukset – käsittely tilinpäätöksessä

- (32) Muussa kuin suojaamistarkoituksessa tehdyn termiinisopimuksen tilinpäätöshetken todennäköisen sulkemishinnan ja sopimuksen mukaisen hinnan negatiivinen erotus aikaisempina tilikausina kirjatulla arvonmuutoksilla oikaistuna tulisi kirjata ennen sopimuksen sulkemista tai päättymistä



tehtävässä tilinpäätöksessä kuluksi. Realisoitumattomia tuottoja ei tulisi kirjata. Ei-suojaavien valuuttajohdannaisten termiinikurssin ja avistakurssin välinen piste-ero tulisi jaksottaa ja kirjata korkotuottoihin tai – kuluihin. Termiinikurssin ja avistakurssin välinen piste-ero voidaan kirjata suoraan tulokseen, mikäli se ei olennaisesti vaikuta tilinpäätöksen antamaan kuvaan tilikauden tuloksesta.

### 7.2.3 Koron- ja valuutanvaihtosopimukset

#### OHJE (kohdat 33–38)

##### Sopimuksen solmiminen

- (33) Koron- ja valuutanvaihtosopimusten solmiminen ei aiheuta kirjausta, koska sopimuksen solmimishetkellä ei suoriteta maksuja. Kaikki sopimukset tulisi kuitenkin rekisteröidä taseen ulkopuolisina sitoumuksina sopimusten tekohetkestä alkaen.

##### Sopimuksen sulkeminen

- (34) Koron- ja valuutanvaihtosopimuksen sulkemisen yhteydessä syntyvä voitto tai tappio tulisi jaksottaa suojatun saamisen jäljellä olevalle juoksuajalle, jos johdannaissopimuksella on suojattu taseessa olevaa saamis- tai velkaerää. Mikäli saamis- tai velkaerä on poistunut taseesta, johdannaissopimuksen voitto tai tappio tulisi kirjata heti tuotoksi tai kuluksi.

##### Suojaamistarkoituksessa tehty sopimus – käsittely tilinpäätöksessä

- (35) Koron- ja valuutanvaihtosopimuksista tulisi merkitä tilikauden tuotoksi ja kuluksi sopimuksen perusteella tilikauteen kohdistuvat korot.
- (36) Tuloslaskelmaan tulisi merkitä lisäksi tuotoksi suojaamistarkoituksessa tehdyistä koron- ja valuutanvaihtosopimuksista aiheutuvien, tilinpäätöshetkeen diskontattujen kassavirtojen nykyarvojen positiivinen erotus, kuitenkin enintään määrä, joka vastaa suojattavasta tase-erästä tai positioon luettavista eristä kirjattua arvostuskulua. Sopimuksista aiheutuvien tilinpäätöshetkeen diskontattujen kassavirtojen negatiivisesta erotuksesta tulisi kirjata kuluksi määrä, joka vastaa suojattavasta tase-erästä tai positioon luettavista eristä kirjattua positiivista arvonmuutosta. Suojattavan tase-erän tai positioon luettavien erien arvonnousun ylittävä osuus diskontattujen kassavirtojen nykyarvojen negatiivisesta erotuksesta tulisi kuitenkin aina kirjata kuluksi. Ylitystä vastaava arvonalennuskirjaus tulisi peruuttaa, mikäli se osoittautuu seuraavassa tilinpäätöksessä aiheettomaksi.
- (37) Mikäli tase-erästä tai positioon luettavista tase-eristä ei kirjata tilinpäätöksessä arvonmuutosta, ei myöskään koron- tai valuutanvaihtosopimusten tilinpäätöshetkeen diskontattujen kassavirtojen nykyarvojen erotuksesta syntyvää tuottoa tai kulua tulisi kirjata. Mikäli kuitenkin kassavirtojen nykyarvojen negatiivinen erotus ylittää suojattavan kohteen positiivisen arvonmuutoksen, ylitys tulisi kirjata. Ylitystä vastaava arvonalennuskirjaus tulisi peruuttaa, mikäli se seuraavassa tilinpäätöksessä osoittautuu aiheettomaksi.

##### Muussa kuin suojaamistarkoituksessa tehdyt sopimukset – käsittely tilinpäätöksessä

- (38) Muussa kuin suojaamistarkoituksessa tehtyjen koron- ja valuutanvaihtosopimusten tilinpäätöshetkeen diskontattujen kassavirtojen negatiivinen erotus tulisi kirjata aina täysimääräisesti kuluksi. Positiivista erotusta ei tulisi kirjata tuloslaskelmaan tuotoksi.

## 8 Arvopaperin lainaus- ja takaisinostosopimukset

### 8.1 Arvopapereiden lainaus

#### 8.1.1 Lainaksiantaja

##### OHJE (kohdat 1-4)

- (1) Lainatut arvopaperit tulisi säilyttää lainauksen aikana lainaksiantajan taseessa.
- (2) Tilinpäätöstä laadittaessa lainassa olevat arvopaperit tulisi arvostaa kyseistä omaisuuslajia koskevan arvostussäännöksen mukaan. Arvopapereiden lainauksesta saatu preemio ja muut kompensatiot (käteisosinko ja merkintäoikeuksia vastaavat vastikkeet) tulisi merkitä tuloslaskelmaan suoriteperusteisesti tuotoksi.
- (3) Jos lainaksiottaja ei kykene palauttamaan lainaamiaan arvopapereita, jolloin lainaksiantaja saa vakuuden realisoinnista muuta vastiketta, realisoituu lainaksiantajalle arvopapereiden poistamattoman hankintamenon ja tämän vastikkeen erotuksen suuruinen myyntivoitto tai -tappio.
- (4) Lainaksiantajan tulisi pitää lainaksi annetuista arvopapereista rekisteriä, josta käy ilmi lainauksen kohde, lainansaaja ja lainaussopimuksen alkamis- ja päättymispäivä.

#### 8.1.2 Lainaksiottaja

##### OHJE (kohdat 5-9)

- (5) Lainaksiottajan ei tulisi merkitä lainaamiaan arvopapereita kirjanpitoonsa. Lainaksiottajan myydessä arvopaperit edelleen myyntihinta tulisi merkitä taseeseen lyhytaikaiseksi velaksi lainaksiantajalle.
- (6) Lainaksiottajan tilinpäätöksessä lyhytaikainen velka tulisi merkitä taseeseen lainaksi otettujen arvopapereiden myyntihinnan tai sitä korkeamman tilinpäätöshetken markkinahinnan määräisenä. Lainaksiottajan tulisi kirjata maksamansa preemion ja muut vastikkeet (käteisosinko ja merkintäoikeuksia vastaavat vastikkeet) tilinpäätökseen suoriteperusteisesti kuluksi.
- (7) Ostaessaan arvopaperit markkinoilta lainaksiantajalle palautusta varten lainaksiottajalle realisoituu arvopapereiden myyntihinnan ja uusien arvopapereiden ostohinnan erotuksen suuruinen myyntivoitto tai -tappio.
- (8) Mikäli käy ilmeiseksi, että lainattuja arvopapereita ei pystytä palauttamaan, tulisi merkitä tästä aiheutuvat kulut ja menetykset pakollisina varauksina kuluksi.
- (9) Lainaksiottajan tulisi pitää rekisteriä lainaksi ottamistaan arvopapereista, josta käy ilmi lainauksen kohde, lainaksiantaja, lainaussopimuksen päättymispäivä sekä edelleen luovutuksen päivämäärä ja myyntihinta.



## 8.2 Takaisinostosopimukset

### OHJE (kohdat 10–12)

- (10) Takaisinostosopimuksin myydyt arvopaperit tulisi säilyttää myyjän taseessa. Vastaavasti niitä arvopapereita, jotka on ostettu takaisinmyyntisopimuksin, ei tulisi merkitä ostajan taseeseen.
- (11) Arvopapereiden takaisinostosopimuksilla luovutetuista arvopapereista saadut vastikkeet tulisi kirjata veloiksi ja maksetut vastikkeet saamisiksi.
- (12) Takaisinostosopimuksin myydyt arvopaperit tulisi arvostaa tilinpäätöksessä kyseistä omaisuuslajia koskevan arvostussäännöksen mukaan. Sopimuksesta saatu tai maksettu korvaus tulisi merkitä kirjanpitoon korkona. Korko tulisi jaksottaa sopimuksen voimassaoloajalle.

## 9 Käypien arvojen määrittäminen

- (1) Eläkesäätiöistä ja eläkekassoista annetun lain (ESKL) 6 luvussa ja lisäeläkesäätiöistä ja lisäeläkekassoista annetun lain (LESKL) 4 luvussa säädetään eläkelaitosten ja lisäeläkelaitosten tilinpäätöksestä ja toimintakertomuksesta. *(Annettu 18.1.2022, voimaan 31.3.2022)*
- (2) Finanssivalvonnan oikeus antaa velvoittavia määräyksiä perustuu seuraaviin lain säännöksiin:
  - eläkesäätiöistä ja eläkekassoista annetun lain 6 luvun 8 §:n 3 momentti ja 10 §.*(Annettu 18.1.2022, voimaan 31.3.2022)*

### 9.1 Yleistä

#### MÄÄRÄYS (kohdat 3-7)

- (3) Sijoitusten käypä arvo määritetään sijoituskohteittain (erillisarvostus).
- (4) Ulkomaanrahan määräisten sijoitusten käypä arvo muutetaan euromääräiseksi tilinpäätöspäivän kurssiin. Mikäli sijoitukset ovat sopimuksilla tai muutoin sidottu tiettyyn kurssiin, käypä arvo saadaan muuttaa euromääräiseksi sitä noudattaen *(Annettu 18.1.2022, voimaan 31.3.2022)*
- (5) Mikäli sijoitus on suojattu johdannaisopimuksella, se otetaan huomioon sijoituksen käypää arvoa määritettäessä.
- (6) Vastapuoliriskiin, sopimusten likvidisyyteen, arvonmääritysmenetelmien epävarmuustekijöihin ja muihin vastaaviin seikkoihin liittyvät näkökohdat tulee ottaa arvostuksessa huomioon varovaisuuden periaatteen mukaisesti.
- (7) Eläke- ja lisäeläkelaitoksen tulee säännöllisesti tarkistaa käyvän arvon arvostusmenetelmän toimivuus ja testata menetelmän luotettavuus. *(Annettu 18.1.2022, voimaan 31.3.2022)*

#### OHJE (kohta 8)

- (8) Tilinpäätöspäivän kurssi on määritelty KILA:n yleisohjeessa (13.12.2005) ulkomaanrahan määräisten saamisten sekä velkojen ja muiden sitoumusten muuttamisesta euromääräisiksi. *(Annettu 18.1.2022, voimaan 31.3.2022)*

### 9.1.1 Kiinteistösjoitusten käypien arvojen määrittäminen

- (9) Kiinteistökohteella tarkoitetaan kiinteistöä, toisen maalla olevaa rakennusta, rakennelmaa tai muuta laitosta, maahan kohdistuvaa siirtokelpoista vuokraoikeutta, tilaa, määrääalaa, vesialuetta, vesivoiman käyttöoikeutta ja tietyn asunto- tai kiinteistöosakeyhtiön osakkeita. Kiinteistöön katsotaan kuuluvan maa-alue, rakennus ja niihin liittyvä irtaimisto.

#### MÄÄRÄYS (kohdat 10-19)

- (10) Käyvän arvon määrittäminen on perustuttava vuosittain tehtävään kiinteistökohtaiseen luotettavaan arvioon. Arvioijalla on oltava riittävä asiantuntemus. *(Annettu 9.3.2016, voimaan 1.4.2016)*
- (11) Käypä arvo tarkoittaa arvointipäivän markkina-arvoa.

- (12) Markkina-arvo tarkoittaa hintaa, jolla kiinteistökohteeseen voitaisiin arviointipäivänä myydä vapailla markkinoilla normaaleissa oloissa riippumattoman myyjän ja ostajan välisellä sopimuksella.
- (13) Mikäli kiinteistön markkina-arvo ei ole johdettavissa kiinteistömarkkinoilta, käypä arvo määritetään seuraavasti:
- sijoituskiinteistön osista tai vastaavien sijoituskiinteistöjen markkina-arvosta johdettuun arvoon, jos niiden markkina-arvo on luotettavasti määritettävissä; tai
  - yleisesti hyväksytyjen tuottoarvoon perustuvien arvostusmallien ja – tekniikoiden avulla laskettuun arvoon, jos se on luotettavasti määritettävissä; tai
  - jos sijoituskiinteistön käypää arvoa ei voida määrittellä luotettavasti, sijoituskiinteistö arvostetaan siten, kun ESKL 6 luvun 7 §:n 1 momentissa on säädetty.
- (Annettu 18.1.2022, voimaan 31.3.2022)
- (14) Markkina-arvoa/käypää arvoa määritettäessä tulee ottaa huomioon:
- käyttötarkoitus, ikä, kunto ja erityisominaisuudet
  - rakennusoikeus, sijainti, liikenneyhteydet, sopivuus rakennustarkoituksiin ja kunnallisteknisten töiden valmiusaste
  - vuokrataso, vuokrasopimusten sisältö ja alueen vuokranäkymät
  - yleinen markkinatilanne ja tuottovaatimukset.
- (15) Tyhjen ja omassa käytössä olevien kiinteistökohteiden markkina-arvon/käyvän arvon määrittämisessä on noudatettava erityistä varovaisuutta. Rinnakkaisten arviointimenetelmien käyttö on erityisesti tällöin suotavaa.
- (16) Jos asunto- tai kiinteistöyhteisöllä on velkaa, osakkeiden edellä mainitulla tavalla määritetystä markkina-arvosta/käyvästä arvosta on vähennettävä osakkeiden osuus yhteisön veloista kunkin vuoden tilinpäätöksen mukaan. Niin sanottujen hajaosakkeiden velkaosuuden vähentämisessä noudatetaan olennaisuuden periaatetta.
- (17) Jos kiinteistökohteen arvo on alentunut, tulee kiinteistön käypä arvo tarkistaa. Näin saatua alemmaa arvoa saa nostaa seuraavissa tilinpäätöksissä, kun arvo perustuu suoritettuun arviointiin.
- (18) Mikäli kiinteistökohteesta on olemassa ulkopuoliselta taholta saatu sitova ostotarjous tai sopimuksen perusteella määräytyvä lunastushinta, voidaan sitä käyttää käypänä arvona.
- (19) Valtion asuntolainoin lainoittamien kiinteistösijoitusten käypänä arvona pidetään aravarajoituslain 10 §:n mukaista luovutuskorvausta.

### 9.1.2 Muiden kuin kiinteistösijoitusten käypien arvojen määrittäminen

#### MÄÄRÄYS (kohdat 20–31)

- (20) Käypä arvo tarkoittaa markkina-arvoa.
- (21) Kun sijoituskohteeseen noteerataan arvopaperipörssissä, markkina-arvo tarkoittaa tilinpäätöspäivän viimeistä saatavilla olevaa jatkuvan kaupankäynnin mukaista ostokurssia tai sen puuttuessa

viimeisintä kaupankäyntikurssia tai, milloin tilinpäätöspäivä ei ole pörssin kaupantekopäivä tai milloin noteerausta ei ole, tätä päivää edeltävää viimeistä vastaavaa kurssia.

- (22) Kun muille kuin edellisessä kohdassa mainituille sijoituksille on olemassa markkinat, markkina-arvo tarkoittaa tilinpäätöspäivän viimeistä saatavilla olevaa ostokurssia tai sen puuttuessa viimeisintä kaupankäyntikurssia tai, milloin tilinpäätöspäivä ei ole kaupantekopäivä tai milloin kurssia ei ole, tätä päivää edeltävää viimeistä vastaavaa kurssia.
- (23) Kun edellisissä kohdissa mainittua markkina-arvoa ei voida pitää todellisen markkina-arvon kannalta luotettavana, voidaan käyttää kolmen edellisen kaupantekopäivän viimeisten kaupantekokurssien määrillä painotettua keskiarvoa tai muuta todennäköistä luovutusarvoa. Peruste tälle on selostettava tilinpäätöksen laatimisperiaatteissa.
- (24) Muiden sijoitusten käypänä arvona pidetään todennäköistä luovutushintaa, joka määritetään seuraavasti:
- rahoitusvälineen osista tai samanlaisten rahoitusvälineiden markkina-arvosta johdettuun arvoon, jos niiden markkina-arvo on luotettavasti määriteltävissä; tai
  - yleisesti hyväksytyjen arvostusmallien ja –tekniikoiden avulla laskettuun arvoon, jos se on luotettavasti määriteltävissä; tai
  - jos rahoitusvälineen käypää arvoa ei voida määritellä luotettavasti, rahoitusväline arvostetaan siten, kun ESKL 6 luvun 7 §:n 1 ja 2 momenteissa on säädetty.

*(Annettu 18.2.2022, voimaan 31.3.2022)*

- (25) Mikäli sijoituskohteesta on olemassa ulkopuoliselta taholta saatu sitova ostotarjous tai sopimuksen perusteella määräytyvä lunastushinta, voidaan sitä käyttää käypänä arvona.

#### Lainasaamiset, talletukset ja jälleenvakuutustalletesaamiset

- (26) Käypä arvo määritetään kohdan (23) mukaisesti. Mikäli todennäköistä luovutushintaa ei ole löydettävissä, käypänä arvona pidetään nimellisarvoa paitsi, jos mahdollinen luottotappion vaara edellyttää nimellisarvoa alemman todennäköisen arvon käyttämistä. Nimellisarvoa on alennettava, vaikkei luottotappiota olisi vielä lopullisesti todettu.

#### Indeksiin sidotut lainat ja muut vastaavat yhdistetyt instrumentit

- (27) Mikäli indeksiin sidotulle lainalle tai vastaavalle yhdistetylle instrumentille ei ole saatavissa markkina-arvoa, sitovaa ostotarjousta tai lunastushintaa, määritetään pääsopimuksen ja siihen liittyvän johdannaisen käypä arvo laskemalla todennäköinen lunastusarvo liikkeeseenlaskijan tai muun osapuolen takaamien suoritusten nykyarvona (rahavirtojen nykyarvo).
- (28) Jollei lainan käypä arvo ole muutoin määritettävissä, käypänä arvona käytetään hankintamenoa. Käyvän arvon laskentaperiaatteet on selostettava tilinpäätöksen liitetiedoissa.

#### Johdannaisten käyvän arvon määrittämistä koskevat periaatteet

- (29) Johdannaissopimuksen käypänä arvona käytetään tilinpäätöspäivän julkisesti noteerattua markkinahintaa tai vastaavan sopimuksen markkinahintaa, jota voidaan pitää luotettavana. Vastaavan sopimuksen markkinahinta voi perustua sopimuksen kassavirtojen nykyarvoon tai optioiden arvonmäärittämissä. Mikäli tällaisen markkinahinnan laskemiseen käytetään jotakin arvonmäärittämissä, on valitun menetelmän käyttö perusteltava ja menetelmä dokumentoitava. Valittua

arvonmääritysmallia on kyseisen johdannaissopimuksen osalta sovellettava jatkuvasti, ellei ilmene perusteltua syytä sen muuttamiselle.

- (30) Mikäli käytetään muita kuin yleisesti tunnettuja johdannaisten arvonmääritysmalleja, on osoitettava, että yleisesti käytettyjen arvonmääritysmallien oletukset eivät ole paikkansapitäviä kyseisten johdannaisten osalta. Lisäksi on perusteltava, miksi käytetty malli antaa tarkemman arvion johdannaisen käyvistä arvosta. Suojaavien johdannaisten arvostustulos otetaan huomioon suojattavan tase-erän arvostuksessa.
- (31) Suojaavien johdannaisten arvostustulos otetaan huomioon suojattavan tase-erän arvostuksessa.

## 10 Tuloslaskelma

- (1) Eläkesäätiöistä ja eläkekassoista annetun lain (ESKL) 6 luvussa ja lisäeläkesäätiöistä ja lisäeläkekassoista annetun lain (LESKL) 4 luvussa säädetään eläkelaitoksen ja lisäeläkelaitoksen tilinpäätöksestä ja toimintakertomuksesta. *(Annettu 18.1.2022, voimaan 31.3.2022)*
- (2) Finanssivalvonnan oikeus antaa velvoittavia määräyksiä perustuu seuraaviin lain säännöksiin:
  - eläkesäätiöistä ja eläkekassoista annetun lain 6 luvun 8 §:n 3 momentti ja 10 §.  
*(Annettu 18.1.2022, voimaan 31.3.2022)*

### 10.1 Tuloslaskelman kaava

- (3) Tuloslaskelma laaditaan noudattaen STMtpA:n tuloslaskelmakaavaa.

#### MÄÄRÄYS (kohdat 4-5)

- (4) Annettaessa STMtpA:n mukaista tuloslaskelman kaavaa yksityiskohtaisempia tietoja, voidaan joko käyttää liitteitä tai lisätä kaavaan nimikkeitä. Jos kaavan nimikkeitä lisätään, pääryhmien nimikkeitä ei saa muuttaa, pääryhmiä ei saa jakaa, eriä ei saa siirtää pääryhmästä toiseen eikä esitysjärjestyksestä saa muuttaa.
- (5) Tuloslaskelmassa esitetään tulosta heikentävät erät ja negatiiviset erotukset miinusetumerkillä (-).

Tuloslaskelmakaava;

**Vakuutustekninen laskelma**

Vakuutusmaksutulo

Lakisääteisten eläkkeiden vakuutusmaksut \_\_\_\_\_

Muiden eläkkeiden vakuutusmaksut \_\_\_\_\_

Vakuutettujen vakuutusmaksut \_\_\_\_\_

Maksuperusteisista järjestelyistä \_\_\_\_\_

Sijoitustoiminnan tuotot \_\_\_\_\_

Sijoitusten realisoitumattomat arvonnousut \_\_\_\_\_

Arvonkorotus \_\_\_\_\_

Käyvän arvon muutos<sup>3</sup> \_\_\_\_\_

Korvauskulut

Lakisääteisten eläkkeiden maksetut korvaukset \_\_\_\_\_

Lakisääteisten eläkkeiden korvausvastuun muutos \_\_\_\_\_

Muiden eläkkeiden maksetut korvaukset \_\_\_\_\_

Muiden eläkkeiden korvausvastuun muutos \_\_\_\_\_

Maksuperusteisista järjestelyistä \_\_\_\_\_

Maksuperusteisten järjestelyjen korvausvastuun muutos \_\_\_\_\_

Vastuun siirrot \_\_\_\_\_

Vakuutusmaksuvastuun muutos

Lakisääteiset eläkkeet \_\_\_\_\_

Muut eläkkeet \_\_\_\_\_

Maksuperusteiset järjestelyt \_\_\_\_\_

Jälleen ja luottovakuuttajat

Jälleenvakuutusmaksut \_\_\_\_\_

Maksuluottovakuutusmaksut \_\_\_\_\_

Korvaukset \_\_\_\_\_

Osuus korvausvastuun muutoksesta \_\_\_\_\_

Osuus vakuutusmaksuvastuun muutoksesta \_\_\_\_\_

Vastuuvajauksen muutos

Lakisääteiset eläkkeet \_\_\_\_\_

Muut eläkkeet \_\_\_\_\_

Hoitokulut \_\_\_\_\_

Sijoitustoiminnan kulut \_\_\_\_\_

Sijoitusten realisoitumattomat arvonlaskut \_\_\_\_\_

Arvonkorotusten oikaisut \_\_\_\_\_

Käyvän arvon muutos<sup>3</sup> \_\_\_\_\_*Vakuutustekninen tulos* \_\_\_\_\_

**Muu kuin vakuutustekninen laskelma**

Muut tuotot		_____
Muut kulut		_____
<i>Ylijäämä (alijäämä) varsinaisesta toiminnasta</i>		_____
Tilinpäätössiirrot		
Poistoeron muutos	_____	
Verotusperusteisten varausten muutos	_____	_____
Tuloverot		
Tilikauden ja aikaisempien tilikausien verot	_____	
Laskennalliset verot <sup>1</sup>	_____	_____
Muut välittömät verot		_____
Sisäinen siirto		
Lakisääteiset eläkkeet	_____	
Muut eläkkeet	_____	_____
Palautus osakkaille		
<i>Tilikauden ylijäämä (alijäämä)<sup>2</sup></i>		_____

(Annettu 18.1.2022, voimaan 31.3.2022)

<sup>1</sup> KPL 5 luvun 18 §:n mukaan eläkesäätiön tilinpäätöksessä laskennallinen vero saadaan erityistä varovaisuutta noudattaen merkitä omana eränään tuloslaskelmaan.

<sup>2</sup> Pakollinen aina, ylemmät voitto (tappio) -rivit voi jättää pois, jos väliin ei tule rivejä.

<sup>3</sup> Mikäli sijoitukset arvostetaan taseessa käypään arvoon.



## 10.2 Tuloslaskelman täyttäminen

### 10.2.1 Vakuutusmaksutulo / Eläke- ja lisäeläkekassa

#### MÄÄRÄYS (kohdat 6-13)

- (6) Tuloslaskelman kohtaan Vakuutusmaksutulo merkitään tilikauden suoriteperusteinen vakuutusmaksutulo luottotappioilla vähennettynä jaettuna erikseen lakisääteisistä eläkkeistä (TyEL ja YEL) johtuvaan maksutuloon, muista eläkkeistä johtuvaan maksutuloon ja maksuperusteisista järjestelyistä johtuvaan maksutuloon.
- (7) Muista eläkkeistä johtuva maksutulo jaetaan tuloslaskelmassa Muiden eläkkeiden vakuutusmaksut ja Vakuutettujen suorittamat vakuutusmaksut eriin. Osakkaan suorittama muu kuin TyEL:n mukainen vakuutusmaksu kirjataan Muiden eläkkeiden vakuutusmaksut -erään ja vakuutettujen suorittama vakuutusmaksu merkitään erään Jäsenmaksut. (Annettu 18.1.2022, voimaan 31.3.2022)
- (8) Maksuperusteisten lisäeläkkeiden vakuutusmaksutuloon sisältyy myös työntekijän osuus vakuutusmaksusta.
- (9) Mikäli maksuperusteista lisäeläkejärjestelyä hoitavan eläkekassan hoitokulut jaetaan osakkaan ja työntekijän kesken, se osa peruspääomasta, jota ei ole käytetty maksuperusteisen eläkekassan perustamiseen tai ensimmäisen toimintavuoden hoitokulujen kattamiseen, käytetään osana osakkaan vakuutusmaksuosuuden kattamiseen.
- (10) Vakuutusmaksutuloon kirjataan myös vakuuttamisvelvollisuuden laiminlyönnistä johtuva korotus 31.12.2019 asti ja 1.1.2020 jälkeen peritty laiminlyöntimaksu. (Annettu 13.12.2019, voimaan 31.12.2019)
- (11) Tilikautena suoritettuja, mutta seuraavaan tilikauteen kohdistuvia vakuutusmaksuja ei lueta tilikauden maksutuloihin, vaan ne merkitään taseen muihin velkoihin /vakuutusmaksuennakot.
- (12) Eläke- ja lisäeläkekassaa perustettaessa sille luovutettu peruspääoma kirjataan vakuutusmaksuna. (Annettu 18.1.2022, voimaan 31.3.2022)
- (13) Luottotappiot vakuutusmaksusaamisista kirjataan maksutuloon, kun on käynyt todennäköiseksi, ettei vakuutusmaksusaamisesta ole odotettavissa suoritusta. Mikäli luottotappio myöhemmin osoittautuu aiheettomaksi, merkitään se samaan tuloslaskelmaerään.

### 10.2.2 Vakuutusmaksutulo / Eläke- ja lisäeläkesäätio

#### MÄÄRÄYS (kohdat 14-18)

- (14) Tuloslaskelman kohtaan Vakuutusmaksutulo merkitään suoriteperusteiset vakuutusmaksut erikseen lakisääteisten (TyEL) ja muiden eläkkeiden osalta. Lisäksi omana eränä esitetään maksuperusteiset eläkejärjestelyt. Lakisääteisten eläkkeiden osalta vakuutusmaksuun ja maksuperusteisten lisäeläkkeiden vakuutusmaksutuloon sisältyy myös työntekijäin osuus eläkemaksusta. (Annettu 18.1.2022, voimaan 31.3.2022)

- (15) Mikäli maksuperusteista lisäeläkejärjestelyä hoitavan eläkesäätiön hoitokulut jaetaan osakkaan ja työntekijän kesken, se osa peruspääomasta, jota ei ole käytetty maksuperusteisen eläkesäätiön perustamiseen tai ensimmäisen toimintavuoden hoitokulujen kattamiseen, käytetään osana osakkaan vakuutusmaksuosuuden kattamiseen. (Annettu 18.1.2022, voimaan 31.3.2022)
- (16) TyEL:n mukaiseksi vakuutusmaksuksi kirjataan, silloin kun vakuutusmaksua on lainsäädännön tai valtioneuvoston päätöksen perusteella alennettu, alennettu vakuutusmaksu. (Annettu 18.1.2022, voimaan 31.3.2022)
- (17) Eläke- ja lisäeläkesäätiötä perustettaessa sille luovutettu peruspääoma kirjataan vakuutusmaksuna. (Annettu 18.1.2022, voimaan 31.3.2022)
- (18) Vastuun siirrot kohdassa ilmoitetaan eläke- ja lisäeläkesäätiölle toiselta eläke- ja lisäeläkesäätiöltä vakuutuskannan luovuttamisena siirtyneet muuta kuin työntekijän eläkelain (TyEL:n) mukaista vastuovelkaa vastaavat varat. (Annettu 18.1.2022, voimaan 31.3.2022)

### 10.2.3 Sijoitustoiminnan tuotot ja kulut

#### MÄÄRÄYS (kohdat 19–33)

- (19) Sijoitustoiminnan tuottoja ja kuluja kirjattaessa noudatetaan bruttoperiaatetta.
- (20) Sijoituksissa olevien käyttöomaisuusluonteisten arvopapereiden, kiinteistöjen ja kiinteistöosakkeiden myyntivoitot ja -tappiot sekä niiden muut tuotot ja kulut esitetään sijoitustoiminnan tuotoissa ja kuluissa.
- (21) Omien toimitilojen laskennallista vuokraa tai muita laskennallisia eriä ei merkitä tuloslaskelmaan.
- (22) Mikäli lisäeläkelaitos harjoittaa sekä maksuperusteista että etuusperusteista lisäeläkejärjestelyä tai pelkästään maksuperusteista lisäeläkejärjestelyä, eritellään maksuperusteisen lisäeläkejärjestelyn sijoitustoiminnan nettotuotot liitetiedoissa. (Annettu 18.1.2022, voimaan 31.3.2022)

#### Sijoitustoiminnan tuotot

- (23) Sijoitustoiminnan tuottoihin merkitään osinkotuotot, korkotuotot, saamisten ja arvopapereiden indeksikorotukset, sijoitusomaisuuden ja käyttöomaisuuden myyntivoitot, arvonalentumisten palautukset ja muut vastaavat sijoitustoiminnan tuotot.
- (24) Osinkotuottoja ovat osakkeista ja osuuksista saadut osingot sekä muut voitto-osuudet. Osingot ja muut voitto-osuudet kirjataan pääsääntöisesti sille tilikaudelle, jona osingonjaosta on päätetty.
- (25) Korkotuottoja ovat sijoituksista ja saamisista kertyneet korot. Korkotuottoihin merkitään myös indeksikorotukset ja viivästyneistä vakuutusmaksusuorituksista perityt korot ja korotukset. (Annettu 18.1.2022, voimaan 31.3.2022)
- (26) Rahoitusmarkkinavälineiden nimellisarvon ja hankintamenon erotuksen jaksotus kirjataan korkotuottojen lisäykseksi tai vähennykseksi arvopaperin juoksuaikana (=hintaeron jaksottaminen) (STMtpA).
- (27) Yhdistetystä instrumentista voidaan kirjata tuottoa vain, mikäli liikkeeseenlaskija tai muu osapuoli on alkuperäisissä lainaehdoissa tai muussa kirjallisessa sopimuksessa sitoutunut maksamaan

tuoton. Tuoton takaavan järjestelyn tulee olla liikkeeseenlaskijaa tai muuta osapuolta sitova siten, ettei sitä voida purkaa laina-aikana.

- (28) Kiinteistösijoitusten tuottoja ovat vuokrat ja käyttökorvaukset, puun ja maa-ainesten myyntituotot, kiinteistöosakkeista saadut osingot ynnä muut vastaavat kiinteistötuotot sekä korot lainasaamisista eläkekassan ja -säätiön omistamilta kiinteistöyhteisöiltä.
- (29) Sijoitusten arvonalentumisten palautukset merkitään sijoitustoiminnan tuottoihin.

#### **Sijoitustoiminnan kulut**

- (30) Sijoitustoiminnan kuluihin merkitään kiinteistösijoitusten kulut, vieraan pääoman korko- ynnä muut kulut, sijoitusomaisuuden myyntitappiot ja arvonalentumiset sekä sijoitustoiminnan hoitamisesta aiheutuneet hoitomenot ja poistot.
- (31) Kiinteistösijoitusten kuluja ovat muun muassa kiinteistöjen hoitokulut, kiinteistöosakkeiden hoito- ja pääomavastikkeet, luottotappiot vuokrasaamisista, kiinteistövero, metsänhoitomaksu ynnä muut välittömät kiinteistösijoitusten kulut sekä kiinteistösijoitusten hoitamisesta aiheutuvat menot ja poistot. Kiinteistösijoitusten kuluihin merkitään sijoitus- ja käyttöomaisuuteen kuuluvan rakennuksen ja niihin ainesosina kuuluvien koneiden ja laitteiden poistot.
- (32) Vieraan pääoman korko- ynnä muihin kuluihin sisällytetään veloista kertyneet korot mukaan lukien kiinteistösijoitusten korot sekä muut vieraan pääoman kulut. Korkokuluihin merkitään myös velkojen indeksikorotukset, korkolain ja TyEL 115 §:n mukaiset viivästyskorot. *(Annettu 18.1.2022, voimaan 31.3.2022)*
- (33) Sijoitusten hoitamisesta aiheutuviin menoihin sisällytetään palkat, palkkiot, henkilösivukulut ynnä muut sijoitustoiminnan hoitamisesta aiheutuneet menot ja sijoitustoiminnan koneiden ja kaluston, aineettomien oikeuksien ja pitkävaikutteisten menojen poistot.

#### **OHJE (kohta 34)**

- (34) Sijoitustoiminnan hoitamisesta aiheutuvia kuluja ovat muun muassa seuraavat:
- sijoitussuunnitelmien tekeminen
  - sijoituspäätösten tekeminen
  - luoton myöntäminen
  - lainakannan hoitaminen
  - kiinteistöjen hoitaminen
  - arvopaperien hoitaminen
  - valuuttaposition hoitaminen
  - sijoitussaamisten periminen
  - panttien hoitaminen
  - sijoitusten realisointien hoitaminen
  - rahoituksen ja maksuvalmiuden hoitaminen
  - ulkopuoliselle maksetut varainhoitopalkkiot

MÄÄRÄYS (kohdat 35–36)

- (35) Sijoitustoiminnan hoitomenoihin sisällytetään käyttöä kuvaavien mittareiden avulla sijoitustoiminnan osuus atk-palveluista ja atk-järjestelmien kehittämisestä.
- (36) Sijoituksiin sisältyvien saamisten luottotappiot käsitellään arvonalentumisena. Luottotappiot korkosaamisista merkitään kuitenkin sijoitustoiminnan hoitamisesta aiheutuneisiin muihin hoitomenoihin ja poistoihin.

**10.2.4 Sijoitusten realisoitumattomat arvonnousut ja arvonlaskut**

MÄÄRÄYS (kohdat 37–40)

- (37) Tilikauden aikana tehdyt sijoitusten arvonkorotukset merkitään tuloslaskelmaerään Arvonkorotus. Vastaavasti tilikauden aikana tehdyt arvonlaskut merkitään tuloslaskelmaerään Arvonkorotuksen oikaisu.
- (38) Mikäli sijoitukset arvostetaan taseessa käypään arvoon STMsijA:n mukaisesti, merkitään sijoitusten realisoitumattomat arvonnousut ja arvonlaskut tuloslaskelmaerään Sijoitusten realisoitumattomat arvonnousut/Käyvän arvon muutos ja Sijoitusten realisoitumattomat arvonlaskut/Käyvän arvon muutos.

Maksuperusteiset järjestelyt

- (39) Maksuperusteisen lisäeläkejärjestelyn vastuuelan katteena olevat sijoitukset arvostetaan taseessa käypään arvoon. Käyvän arvon ja hankintamenon erotus merkitään tuloslaskelmaan.
- (40) Jäljellä olevien sijoitusten arvostuseron muutos merkitään arvonmuutosvuonna täysimääräisesti tuloslaskelmaan. Jos sijoituksen arvo on alkuperäistä hankintamenoa korkeampi, käytetään tuloslaskelmassa nimikkeitä Arvonkorotus ja Arvonkorotuksen oikaisu. Jos taas sijoituksen arvo on hankintamenoa alempi, käsitellään sitä kirjanpidossa arvonalentumisena ja arvonalentumisen palautuksena. Tilikaudella myytyjen sijoitusten arvostuseron muutos merkitään myyntivoittoon/-tappioon.

**10.2.5 Johdannaissopimusten tuotot ja kulut**

OHJE (kohdat 41–46)

- (41) Johdannaissopimuksien tuotot ja kulut (suojaavat ja ei-suojaavat sopimukset), jotka syntyvät, kun johdannaissopimukset suljetaan tai sopimukset erääntyvät, tulisi kirjata realisoituneiden tuottojen tapaan sijoitustoiminnan tuottoihin/kuluihin.
- (42) Arvostettaessa johdannaissopimukset (suojaavat ja ei-suojaavat sopimukset) tilinpäätöksessä tulisi arvostustulos kirjata arvonalennuksiin (hankintamenon alittava osuus) tai niiden palautuksiin.
- (43) Mikäli johdannaissopimus toteutetaan myymällä alla oleva omaisuuserä, tulisi johdannaissopimuksen tulos kirjata myyntivoiton tai -tappion oikaisuksi. Mikäli taas johdannaissopimus toteutetaan ostamalla uusi omaisuuserä, tulisi johdannaissopimuksesta syntynyt tulos kirjata hankintahinnan lisäykseksi ja vähennykseksi.

- (44) Suojatessa saamista ja velkaa korkotason muutokselta tulisi johdannaissopimuksesta syntyneet tuotot ja kulut kirjata korkotuottojen ja kulujen oikaisuna.
- (45) Sekä suojaavien että ei- suojaavien valuuttajohdannaisten termiinikurssin ja avistakurssin välinen piste-ero tulisi jaksottaa ja kirjata korkotuottoihin tai -kuluihin. Termiinikurssin ja avistakurssin välinen piste-ero voidaan kirjata suoraan tulokseen, mikäli se ei olennaisesti vaikuta tilinpäätöksen antamaan kuvaan tilikauden tuloksesta.
- (46) Tuloslaskelmaan merkityn arvostustuoton tai -kulun vastaerä tulisi merkitä termiinisopimusten osalta taseen siirtosaamisiin tai siirtovelkoihin. Optiosopimusten osalta tulisi oikaista taseeseen merkittyjä preemiomaksuja.

### 10.2.6 Arvopaperin lainaus ja takaisinostosopimukset

#### OHJE (kohdat 47–48)

- (47) Arvopapereiden lainauksesta saadut korvaukset tulisi merkitä tuloslaskelmaan sijoitustoiminnan muiden sijoitusten tuottoihin. Lainauksesta maksetut korvaukset tulisi vastaavasti merkitä muiden sijoitusten kuluihin.
- (48) Takaisinostosopimuksessa syntyvästä lainasta maksettava korko tulisi merkitä sijoitustoiminnan korkokuluihin ja saatavasta saatu korko vastaavasti muiden sijoitusten korkotuottoihin. Luovutetuista arvopapereista saadut vastikkeet tulisi kirjata Muihin velkoihin ja maksetut vastikkeet merkitään vastaavasti Muihin saamisiin.

### 10.2.7 Korvauskulut

#### MÄÄRÄYS (kohdat 49–66)

- (49) Korvauskulut ilmoitetaan tuloslaskelmassa erikseen lakisääteisten eläkkeiden, muiden eläkkeiden ja maksuperusteisten järjestelyiden osalta. Omina erinään esitetään lisäksi edellä mainittuihin eriin liittyvät korvausvastuun muutokset sekä vastuun siirrot.
- (50) Maksettuihin lakisääteisten eläkkeiden korvauksiin merkitään lakisääteiset eläkkeet (TyEL ja YEL) ja niihin liittyvät vastuunjakokorvaukset sekä muut niistä aiheutuvat lakisääteiset suoritukset. Lakisääteisten eläkkeiden maksettuihin korvauksiin merkitään myös EY:n eläkkeiden siirtomäärien korot.
- (51) Vastuunjakokorvauksina ilmoitetaan suoriteperusteisesti se määrä, jonka eläkelaitos on maksanut tai saanut eläkelaitosten yhteisesti kustannettavien eläkkeiden vastuunjaosta korjattuna vastuunjaosta johtuvalla tilikauteen kohdistuvalla saatavalla tai velalla. Vastuunjakokorvauksiin luetaan myös edellä mainittuihin eriin sisältyvät korot. (Annettu 18.1.2022, voimaan 31.3.2022)
- (52) Lakisääteisessä eläkevakuutuksessa yhteisesti vastattavat korvaukset merkitään maksettuihin korvauksiin vastuunjakoon osallistuvien kesken tehdyllä tasoituksella ja tämän mahdollisella korolla korjattuina (vastuunjakokorvaukset).
- (53) Työttömyysvakuutusrahaston (TVR) erät sekä palkattomien aikojen perusteella karttuneiden eläkeosien kustannusten jaon erät kirjataan omana eränään vastuunjakokorvauksiin.



- (54) Saatavia eriä Eläke-Kansan konkurssipesältä ei kirjata lakisääteisiin maksuihin, vaan ne ovat mukana vastuunjaon selvittelyssä ja sisältyvät vastuunjaon eriin.
- (55) TyEL 46 §:n ja 102 §:n mukaiset lääkäripalkkiot, matkakustannukset ynnä muut kulut merkitään korvausmenoon rahastoituna eläkemenona.
- (56) Lain valtion varoista suoritettavasta eläkkeen korvaamisesta lapsen hoidon tai opiskelun ajalta (VEKL) mukaisista etuuksista aiheutuvat suoritukset merkitään tuloslaskelman korvauskuluihin.
- (57) Korvauskuluihin merkitään myös VEKL:stä eläkelaitokselle aiheutuvien menojen ja kulujen peittämiseksi saatavat erät korkoineen. Saaminen/-velka VEKL:stä kirjataan korkoineen siirtosaamiseen/-velkaan.
- (58) Muihin eläkkeisiin luetaan vapaaehtoisesta lisäeläketurvasta aiheutuneet eläkkeet.
- (59) Maksettuihin korvauksiin merkitään kaikki erät, joiden suorittamisvelvollisuus (=eläkepäätös tehty) on syntynyt ennen tilikauden päättymistä. Etukäteen maksetut korvaukset merkitään muihin saamiin.
- (60) Maksettuja korvauksia ovat muun muassa hautausavustukset, kuntoutuskulut, lääkäripalkkiot ja muut vastaavat korvaukset.
- (61) Lisäeläkelaitoksen maksettuihin korvauksiin merkitään myös muun muassa takaisinostot. Takaisinostoihin merkitään säännöissä mainitulla tavalla aktiiviaikana eroavalle jäsenelle tai hänen johdostaan osakkaalle takaisinmaksetut jäsen- tai vakuutusmaksut tai rahasto-osuudet. *(Annettu 18.1.2022, voimaan 31.3.2022)*
- (62) Eläkekassa voi periä vakuutusmaksussa työkyvyttömyysriskin hallintaosaa työkykyä ylläpitävän toiminnan kustannusten kattamiseksi. Työkyvyttömyysriskin hallintaosalla katettavat työkyvyn ylläpitoon tähtäävästä toiminnasta aiheutuneet kulut kirjataan Maksettuihin korvauksiin. Kulujen tulisi kohdistua ensisijaisesti johtamisen, työn, työprosessien tai työyhteisön toimivuuden kehittämiseen ja tähän liittyviin työkyvyn ylläpitohankkeisiin. *(Annettu 18.1.2022, voimaan 31.3.2022)*
- (63) Työkyvyttömyysriskin hallintaosalla katettavia työkyvyn ylläpitoon tähtäävän toiminnon hoitokuluja voivat olla:
- koulutukseen liittyvinä kuluina koulutuspalkkiot, matkakulut, kirjoittajapalkkiot, tilavuokrat ja näihin rinnastettavat kulut
  - henkilöstön palkkakustannuksia (henkilösivukuluineen) voidaan lukea mukaan näihin kuluihin vain siltä osin, kuin näiden henkilöiden työ kohdistuu työkyvyn ylläpitoon. Eläkkeiden ratkaisutoimintaan, mukaan lukien kuntoutuspäätösten valmistelu, liittyviä kuluja ei lasketa mukaan. *(Annettu 18.1.2022, voimaan 31.3.2022)*
- (64) Työkyvyttömyysriskin hallintaosa on tarkoitettu vain työkykyä edistävään toimintaan. *(Annettu 18.1.2022, voimaan 31.3.2022)*
- (65) Korvausvastuun muutos ilmoitetaan tilikauden loppu- ja alkusuureiden erotuksen suuruisena erikseen lakisääteisen ja muiden eläkkeiden osalta.
- (66) Tuloslaskelman kohdassa Korvauskulut/Vastuun siirrot merkitään lisäeläkelaitoksen toiselle eläkelaitokselle vastuun siirtona siirtyneet muuta kuin TyEL:n ja YEL:n mukaista vastuuvelkaa vastaavat varat (luku 4.8 Vastuun siirrot). *(Annettu 18.1.2022, voimaan 31.3.2022)*

## 10.2.8 Vakuutusmaksuvastuun muutos

### MÄÄRÄYS (kohdat 67–68)

- (67) Vakuutusmaksuvastuun muutos esitetään tuloslaskelmassa erikseen lakisääteisten, muiden eläkkeiden ja maksuperusteisten lisäeläkkeiden osalta.
- (68) Vakuutusmaksuvastuun muutos esitetään tilikauden loppu- ja alkusuureiden erotuksen suuruisena. Poikkeuksen muodostaa TyEL:n ja YEL:n mukainen vastuun siirto eläkekassalle, joka kirjataan luvun 4.8 mukaisesti.

## 10.2.9 Jälleen- ja luottovakuuttajat

### MÄÄRÄYS (kohdat 69–72)

#### Jälleenvakuutusmaksut

- (69) Eläke- ja lisäeläkelaitoksen suorittamat jälleenvakuutusmaksut vähennettyinä mahdollisilla palkkioilla ja voitto-osuuksilla merkitään tuloslaskelmassa kohtaan Jälleenvakuutusmaksut. (*Annettu 18.1.2022, voimaan 31.3.2022*)

#### Maksuluottovakuutusmaksut

- (70) Mikäli eläkekassa vakuutuksenottajana suorittaa maksuluottovakuutusmaksuja, ne merkitään tuloslaskelmassa kohtaan Jälleen- ja luottovakuuttajat/Maksuluottovakuutusmaksut.

#### Korvaukset

- (71) Jälleen- ja luottovakuuttajien suorittamat korvaukset merkitään tähän kohtaan. (*Annettu 18.1.2022, voimaan 31.3.2022*)

#### Osuus vakuutusmaksu- ja korvausvastuun muutoksesta

- (72) Tähän kohtaan merkitään sekä jälleen- että luottovakuuttajien osuus vakuutusmaksu- ja korvausvastuun muutoksesta.

## 10.2.10 Vastuuvajauksen muutos

### MÄÄRÄYS (kohdat 73–74)

- (73) Vastuuvajauksen muutos ilmoitetaan tuloslaskelmassa tilikauden alku- ja loppusuureiden erotuksena.
- (74) Vastuuvajauksen muutokseen merkitään ESKL 7 luvun 4 §:n ja LESKL 6 luvun 7 §:n mukainen vastuuvajaus ja LESKL 5 luvun 10 §:n 1 momentin mukainen (vakuutustekninen) katevajaus. (*Annettu 18.1.2022, voimaan 31.3.2022*)



## 10.2.11 Hoitokulut ja poistot

### MÄÄRÄYS (kohdat 75–84)

- (75) Hoitokuluihin merkitään toiminnan hoitamisesta aiheutuneet muut hoitokulut kuin sijoitustoiminnan hoitokulut sekä ne poistot, joita ei esitetä sijoitustoiminnan kuluina. (Annettu 18.1.2022, voimaan 31.3.2022)
- (76) Hoitokuluihin merkitään palkat, palkkiot, henkilösivukulut ja muun toiminnan kuin sijoitustoiminnan hoitokulut.
- (77) Mikäli maksuperusteisessa lisäeläkejärjestelyssä hoitokulut jaetaan rahoittavan yrityksen ja työntekijän kesken, vähennetään työntekijän osuus hoitokuluista sijoitusten nettotuotoista. Tuloslaskelman erässä hoitokulut esitetään silloin rahoittavan yrityksen osuus muista hoitokulusta kuin sijoitustoiminnan hoitokuluista.
- (78) Mikäli maksuperusteisen lisäeläkejärjestelyn hoitokuluja ei jaeta rahoittavan yrityksen ja vakuutetun kesken, tulee menetellä luvun 4.4 mukaisesti. (Annettu 18.1.2022, voimaan 31.3.2022)
- (79) Hoitokuluihin merkitään lakisääteiset maksut. Lakisääteisiin maksuihin sisällytetään:
- Eläketurvakeskuksen kustannusosuus = eläkelaitoksen osuus Eläketurvakeskuksen yhteisesti katettavista kustannuksista (ennakot ja lopullinen tarkistuserä) (Annettu 18.1.2022, voimaan 31.3.2022)
  - Oikeushallintomaksu = työeläkeasioiden muutoksenhakulautakunnasta annetun lain 16 §:ssä tarkoitettu oikeushallintomaksu
  - Finanssivalvonnan valvontamaksu
  - Muut erät.
- (80) Mikäli eläkelaitokset ostavat Eläketurvakeskukselta rekisteripalveluja tai muita palveluja, jotka Eläketurvakeskus erikseen laskuttaa, ei niitä sisällytetä Lakisääteiset maksut erään. (Annettu 18.1.2022, voimaan 31.3.2022)

### Suunnitelman mukaiset poistot ja poistoero

- (81) Rakennusten hankintamenosta tehtäviä suunnitelman mukaisia poistoja käsitellään luvussa 5.1.2. (Annettu 9.3.2016, voimaan 1.4.2016)
- (82) Poistosuunnitelmat ja niiden muutokset on laadittava kirjalliseen muotoon. (Annettu 9.3.2016, voimaan 1.4.2016)
- (83) Tilinpäätöksessä saadaan erityisistä syistä kirjata suunnitelman ylittäviä poistoja, mikä mahdollistaa myöhemmin suunnitelman alittavien poistojen kirjaamisen. Erityisenä syynä voi olla verotus. (Annettu 9.3.2016, voimaan 1.4.2016)
- (84) Tilinpäätöksessä tosiasiallisesti tehtyjen eli tilikauden tuotoista vähennettyjen kokonaispoistojen ja suunnitelman mukaisten poistojen erotus eli poistoero merkitään tuloslaskelmaan. Taseen vastaavissa esitetään suunnitelman mukaisilla poistoilla vähennetty hankintameno. Kertynyt poistoero esitetään taseen vastattavaa puolella tilinpäätössiirtojen kertymässä. (Annettu 9.3.2016, voimaan 1.4.2016)

OHJE (kohta 85)

- (85) Finanssivalvonta suosittaa, että valvottava noudattaa KILA:n antamaa yleisohjetta (16.10.2007) suunnitelman mukaisista poistoista. *(Annettu 18.1.2022, voimaan 31.3.2022)*

**10.2.12 Muut tuotot ja kulut**

MÄÄRÄYS (kohdat 86-89)

- (86) Muita tuottoja ja kuluja ovat erät, jotka eivät välittömästi liity eläke- ja lisäeläkelaitoksen harjoittamaan eläketointintaan tai siihen liittyvään sijoitustoimintaan. Saadut lahjoitukset ovat muita tuottoja. *(Annettu 18.1.2022, voimaan 31.3.2022)*
- (87) Eläkesäätiön muihin kuluihin voidaan lukea työkyvyn ylläpitoon tähtäävästä toiminnasta aiheutuneet kulut. Kulujen tulisi kohdistua ensisijaisesti johtamisen, työn, työprosessien tai työyhteisön toimivuuden kehittämiseen ja tähän liittyviin työkyvyn ylläpitoonhankeisiin *(Annettu 18.1.2022, voimaan 31.3.2022)*
- (88) Työkyvyn ylläpitoon tähtäävän toiminnon hoitokuluja voivat olla:
- koulutukseen liittyvinä kuluina koulutuspalkkiot, matkakulut, kirjoittajapalkkiot, tilavuokrat ja näihin rinnastettavat kulut
  - henkilöstön palkkakustannuksia (henkilösivukuluineen) voidaan lukea mukaan näihin kuluihin vain siltä osin, kuin näiden henkilöiden työ kohdistuu työkyvyn ylläpitoon. Eläkkeiden ratkaisutoimintaan, mukaan lukien kuntoutuspäätösten valmistelu, liittyviä kuluja ei lasketa mukaan. *(Annettu 18.1.2022, voimaan 31.3.2022)*

**10.2.13 Tilinpäätössiirrot**

MÄÄRÄYS (kohdat 89-90)

- (89) Tilinpäätössiirrot muodostuvat tilikauden poistoeron muutoksesta ja verotusperusteisten varausten muutoksesta. *(Annettu 9.3.2016, voimaan 1.4.2016)*
- (90) Tilinpäätössiirroissa esitetään verotusperusteisten varausten (KPL 5 luku 15 §) muutos, joka esitetään tilikauden lopussa ja alussa taseessa olleiden varausten erotuksen suuruusena. *(Annettu 9.3.2016, voimaan 1.4.2016)*

**10.2.14 Tuloverot ja muut välittömät verot**

MÄÄRÄYS (kohdat 91-97)

- (91) Välittömät verot merkitään tilinpäätökseen suoriteperiaatetta noudattaen.
- Tilikauden ja aikaisempien tilikausien verot
- (92) Tilikauden veroihin merkitään tilikauden verolaskelman mukainen vero, jota laskettaessa otetaan huomioon muun muassa verotettava tulo, vahvistettujen tappioiden vähentäminen ja verokanta, sekä aikaisempien tilikausien verot.

- (93) Tilikaudelle maksuunpantujen ennakverojen oikaisemisesta tai täydentämisestä suoriteperusteisesti syntyvä verovelka tai -saaminen kirjataan olennaisuuden periaatetta noudattaen siirtovelkana tai -saamisena taseeseen.
- (94) Mikäli tuloksen kannalta olennainen osa veroista kohdistuu aikaisempiin tilikausiin jälkiveroista johtuen, esitetään se erikseen tuloslaskelmassa nimikkeellä Aikaisempien tilikausien verot tai liitetiedoissa.
- Laskennallinen vero
- (95) Laskennallinen vero on osa tuloveroja ja se esitetään tuloslaskelmassa tuloverojen alakohdassa Laskennallinen vero.
- (96) Laskennallisiin veroihin merkitään muun muassa kirjanpidon tuloksen ja verotettavan tulon jakotuseroista johtuva laskennallisten verovelkojen ja -saamisten muutos edellisestä tilikaudesta, jos laskennalliset verovelat ja -saamiset esitetään taseessa.
- (97) Mikäli rahoitusvaroihin kuuluvat sijoitukset ja/tai sijoituskiinteistöt arvostetaan taseessa käypään arvoon, merkitään taseeseen ja tuloslaskelmaan ja/tai käyvän arvon rahastoon kirjanpitoarvon ja verotuksellisen arvon väliaikaisista eroista johtuva laskennallisen verovelan tai -saamisen muutos. Käyvän arvon muutokseen sisältyvä laskennallinen verovelka tai -saaminen saadaan merkitä taseeseen erityistä varovaisuutta noudattaen.

OHJE (kohta 98)

- (98) Finanssivalvonta suosittaa, että valvottava noudattaa KILA:n yleisohjetta (12.9.2006) laskennallisista verovelkoista ja – saamisista. *(Annettu 18.1.2022, voimaan 31.3.2022)*

**10.2.15 Sisäinen siirto**

- (99) AB-eläkekassan ja AB-eläkesäätiön toisessa osastossa syntynyt ylite/ylikate voidaan kokonaan tai osittain kirjata toiselle osastolle sisäisenä siirtona. Sisäinen siirto on tehtävä säännöissä ja eläkesäätiöistä ja eläkekassoista annetun lain, lisäeläkesäätiöistä ja lisäeläkekassoista annetun lain ja vakuutuskassalain voimaannpanolaissa (951/2021) 3 §:ssä ja 5 §:ssä määrättyllä tavalla. *(Annettu 18.1.2022, voimaan 31.3.2022)*
- (100) Lisäeläkekassa ja -säätiö, joka hoitaa sekä etuusperusteista että maksuperusteista lisäeläketurvaa, voi siirtää etuusperusteista lisäeläketurvaa hoitavalla osastolla syntyvän pysyvän ylikatteen maksuperusteista lisäeläkejärjestelyä hoitavaan osastoon. Sisäisessä siirrossa tulee noudattaa LESKL 5 luvun 17 §:n säännöksiä. *(Annettu 18.1.2022, voimaan 31.3.2022)*

MÄÄRÄYS (kohta 101)

- (101) Sisäinen siirto merkitään tuloslaskelmaan erikseen lakisääteisten eläkkeiden ja muiden eläkkeiden osalta.

OHJE (kohdat 102–103)

- (102) Jos sisäinen siirto tehdään esimerkiksi AB-eläkekassan ja -säätiön A-osastolta B-osastolle, merkitään sisäinen siirto tuloslaskelmassa kohtaan Sisäinen siirto/Lakisääteiset eläkkeet (+) ja kohtaan Sisäinen siirto/Muut eläkkeet (-).
- (103) Mikäli esimerkiksi AB-eläkesäätiön (yhteiseläkesäätiön) lisäeläketurvassa vakuutettu on tilikauden aikana siirtynyt eläkesäätiöön kuuluvan osakkaan palveluksesta toisen samaan eläkesäätiöön kuuluvan osakkaan palvelukseen ja eläkesäätiön sääntöjen mukaisesti on varoja siirrettävä aikaisemman osakkaan vastuunkattamisesta sen osakkaan vastuunkatteeseen, jonka palveluksessa henkilö tilinpäätöshetkellä on, tulee mainittu sisäinen siirto esittää tuloslaskelman kohdassa Sisäinen siirto / Muut eläkkeet. *(Annettu 18.1.2022, voimaan 31.3.2022)*

**10.2.16 Palautus osakkaille**

- (104) Ylitteen ja ylikatteen palautus otetaan huomioon tilinpäätöksessä, mikäli eläke- ja lisäeläkelaitos on tehnyt palauttamisesta päätöksen ja saanut hakemukseen Finanssivalvonnan suostumuksen. Finanssivalvonnan suostumus on saatava ennen vuositilintarkastusta. *(Annettu 18.1.2022, voimaan 31.3.2022)*

OHJE (kohta 105)

- (105) Palautus tulisi merkitä tuloslaskelman loppuun omana eränään ”Palautus osakkaille”.

## 11 Tase

- (1) Eläkesäätiöistä ja eläkekassoista annetun lain (ESKL) 6 luvussa ja lisäeläkesäätiöistä ja lisäeläkekassoista annetun lain (LESKL) 4 luvussa säädetään eläkelaitosten ja lisäeläkelaitosten tilinpäätöksestä ja toimintakertomuksesta. *(Annettu 18.1.2022, voimaan 31.3.2022)*
- (2) Finanssivalvonnan oikeus antaa velvoittavia määräyksiä perustuu seuraaviin lain säännöksiin:
  - eläkesäätiöistä ja eläkekassoista annetun lain 6 luvun 8 §:n 3 momentti ja 10 §.*(Annettu 18.1.2022, voimaan 31.3.2022)*

### 11.1 Taseen kaava

- (3) Tase laaditaan noudattaen STMtpA:n tasekaavaa.

#### MÄÄRÄYS (kohta 4)

- (4) Annettaessa STMtpA:n mukaista taseen kaavaa yksityiskohtaisempia tietoja, voidaan joko käyttää liitteitä tai lisätä kaavaan nimikkeitä. Jos kaavan nimikkeitä lisätään, pääryhmien nimikkeitä ei saa muuttaa, pääryhmiä ei saa jakaa, eriä ei saa siirtää pääryhmästä toiseen eikä esitysjärjestyksestä saa muuttaa.

## Tase

**VASTAAVAA**Aineettomat hyödykkeet<sup>1</sup>

Sijoitukset

Kiinteistösijoitukset

Kiinteistöt ja kiinteistöosakkeet

Lainasaamiset omilta kiinteistöyrityksiltä

Sijoitukset osakkaana olevaan työnantajayritykseen

Osakkaana olevan työnantajayrityksen osakkeet ja osuudet

Osakkaana olevan yrityksen liikkeelle

laskemat rahoitusmarkkinavälineet

Velkakirjasaamiset osakkaana olevalta työnantajayritykseltä

Saamiset osakkaana olevalta

työnantajayritykseltä

Muut sijoitukset osakkaana olevaan

työnantajayritykseen<sup>1</sup>

Muut sijoitukset

Osakkeet ja osuudet

Rahoitusmarkkinavälineet

Osuudet yhteissijoituksista

Kiinnelainasaamiset

Muut lainasaamiset

Talletukset

Muut sijoitukset

Sijoitussidonnaisten vakuutusten katteena olevat sijoitukset

Vastuuvajaus

Lakisääteiset eläkkeet

Muut eläkkeet

Saamiset

Jälleen- ja luottovakuuttajilta

Saamiset eläkelaitoksilta

Muut saamiset<sup>1</sup>Laskennalliset verosaamiset<sup>2</sup>

Muu omaisuus

Aineelliset hyödykkeet

Koneet ja kalusto<sup>3</sup>Muut aineelliset hyödykkeet<sup>3</sup>Ennakkomaksut ja keskeneräiset hankinnat<sup>3</sup>

Rahat ja pankkisaamiset

Muu omaisuus

<sup>1</sup> Suuruudeltaan merkittävät erät on eriteltävä omalla nimikkeellään<sup>2</sup> Kirjanpitolain 5 luvun 18 §:n perusteella laskennalliset verovelat ja saamiset saadaan erityistä varovaisuutta noudattaen merkitä omana eränään taseeseen. Kirjanpitoasetuksen 2 luvun 6 §:n 1 momentin 1 kohdan mukaan liitetietona on esitettävä kirjanpitolain 5 luvun 18 §:ssä tarkoitetut laskennalliset verovelat ja saamiset, jos ne ovat olennaisia eikä niitä ole merkitty taseeseen.<sup>3</sup> Erää ei tarvitse eritellä taseessa, mikäli ei ole suuruudeltaan olennainen oikean ja riittävän kuvan antamisen kannalta.

Siirtosaamiset			_____
Vastaavaa yhteensä			_____
<b>VASTATTAVAA</b>			
Oma pääoma <sup>4</sup>			
Perustamispääoma			_____
Pohjarahasto			_____
Takuupääoma			_____
Vararahasto			_____
Muut rahastot			_____
Käyvän arvon rahasto			_____
Edellisten tilikausien ylijäämä (alijäämä)			_____
Tilikauden ylijäämä (alijäämä)			_____
Tilinpäätössiirtojen kertymä <sup>5</sup>			_____
Poistoero			_____
Verotusperäiset varaukset			_____
Vakuutustekninen vastuovelka			_____
Lakisääteiset eläkkeet			
Vakuutusmaksuvastuu	_____		
Korvausvastuu	_____		
Lisävakuutusvastuu	_____		
Muut eläkkeet			
Vakuutusmaksuvastuu	_____		
Korvausvastuu	_____		
Indeksikorotusvastuu	_____		
Maksuperusteiset järjestelyt			
Vakuutusmaksuvastuu	_____		
Korvausvastuu	_____		
Sijoitussidonnaisten vakuutusten vastuovelka			_____
Pakolliset varaukset			_____
Velat			
Lainat osakkaana olevalta työnantajayritykseltä			_____
Lainat eläkelaitoksilta			_____
Muut velat <sup>1</sup>			_____
Laskennalliset verovelat <sup>2</sup>			_____
Siirtovelat			_____
Vastattavaa yhteensä			_____

(Annettu 18.1.2022, voimaan 31.3.2022)



## 11.2 Taseen täyttäminen

### 11.2.1 Aineettomat hyödykkeet

- (5) Aineettomiin hyödykkeisiin merkitään aineettomat oikeudet ja muut pitkävaikutteiset menot sekä muut vastaavantyyppiset erät.
- (6) Aineettomien hyödykkeiden aktivoinnista säädetään KPL 5 luvun 5a §:ssä. (Annettu 9.3.2016, voimaan 1.4.2016)

#### MÄÄRÄYS (kohdat 7-8)

- (7) Aineettomina oikeuksina esitetään sekä erikseen luovutettavissa olevat että muunlaiset oikeudet.
- (8) Muita pitkävaikutteisia menoja ovat vuokra- ja osakehuoneistojen perusparannusmenot, metsämaan ojitusmenot, metsäautoteiden rakentamismenot, siirtokelvottomat liittymismaksut, tietokoneohjelmien suunnittelu- ja ohjelmointimenot ynnä muut pitkävaikutteiset menot, mikäli ne on aktivoitu.

### 11.2.2 Kiinteistösijoitukset

#### MÄÄRÄYS (kohdat 9-12)

##### Kiinteistöt ja kiinteistöosakkeet

- (9) Kiinteistöihin merkitään eläkekassan ja -säätiön suorassa omistuksessa olevat kiinteistökohteet toisin sanoen kiinteistöt, toisen maalla olevat rakennukset, rakennelmat tai muut laitokset, kiinteistöjen vuokraoikeuksien hankintamenot, tilat, määräalat, vesialueet ja oikeudet vesivoimalaitoksen käytössä olevaan vesivoimaan edellyttäen, että vesivoiman käyttöoikeuden vakuudeksi on vahvistettu kiinnitys. Kiinteistöihin sisällytetään maa-alueen ja rakennuksen lisäksi niihin ainesosina kuuluva irtaimisto ja liittymismaksut. Kiinteistöjen vuokraoikeuksien hankintamenoihin sisällytetään sekä maa- ja vesialueiden että rakennusten ja rakennelmien vuokraoikeudet, jotka on aktivoitu.
- (10) Kiinteistöosakkeisiin merkitään osakkeet keskinäisissä ja muissa asunto- ja kiinteistöyhteisöissä sekä hallintayhteisöissä, jotka ainoastaan omistavat kiinteistöjä ja/tai kiinteistöosakkeita. Erään merkitään myös osuudet kiinteistösijoitusrahastoihin. (Annettu 7.3.2019, voimaan 31.3.2019)
- (11) Myös kiinteistösijoituksiin liittyvät ennakkomaksut ja rakenteilla olevat kohteet esitetään kiinteistösijoituksina.

##### Lainasaamiset omilta kiinteistöyrityksiltä

- (12) Lainasaamisiin omilta kiinteistöyrityksiltä merkitään velkakirjasaamiset, ei-jälkimarkkinakelpoiset pääomalainat ja rakennusaikaiset tilisaamiset kiinteistöyrityksiltä.

### 11.2.3 Sijoitukset osakkaana olevaan työnantajayritykseen

#### MÄÄRÄYS (kohdat 13–17)

- (13) Eläke- ja lisäeläkelaitoksen omistamat osakkaina olevien työnantajayritysten osakkeet ja osuudet merkitään kohtaan Osakkaana olevan työnantajayrityksen osakkeet ja osuudet. (Annettu 18.1.2022, voimaan 31.3.2022)
- (14) Osakkaana olevan työnantajayrityksen liikkeeseen laskemat velkakirjat merkitään kohtaan Osakkaana oleva yrityksen liikkeelle laskelmat rahoitusmarkkinavälineet. (Annettu 18.1.2022, voimaan 31.3.2022)
- (15) Kohtaan Velkakirjasaamiset osakkaana olevalta työnantajayrityksiltä merkitään saamiset, joista on tehty velkakirja.
- (16) Saamisiin osakkaana olevalta työnantajayritykseltä merkitään muut saamiset osakkaana olevalta työnantajayritykseltä kuin velkakirjasaamiset. Saamisiin merkitään sekä lyhyt- että pitkäaikaiset saamiset. Muun muassa lyhytaikaiset saamiset osakkaana olevalta työnantajayritykseltä, jotka ovat luonteeltaan tilisaamisia, merkitään tähän kohtaan. (Annettu 18.1.2022, voimaan 31.3.2022)
- (17) Kohtaan Muut sijoitukset osakkaana olevaan työnantajayritykseen merkitään kaikki ne sijoitukset osakkaana oleviin työnantajayrityksiin, jotka eivät kuulu muihin edellä mainittuihin eriin.

### 11.2.4 Muut sijoitukset

#### MÄÄRÄYS (kohdat 18–24)

##### Osakkeet ja osuudet

- (18) Osakkeisiin ja osuuksiin merkitään osakeyhtiön osakkeet, optiotodistukset, osuuskunnan osuustodistukset, keskinäisen vakuutusyhtiön takuupääomaosuudet, osuudet sijoitusrahastoissa, puhe- linoosuustodistukset, siirtokelpoiset liittymismaksut ja ynnä muut vastaavan tyyppiset erät.

##### Rahoitusmarkkinavälineet

- (19) Rahoitusmarkkinavälineisiin merkitään luottolaitosten, muiden yhteisöjen sekä valtion, kuntien tai muiden julkisyhteisöjen liikkeeseen laskemat rahoitusmarkkinavälineet ja muut kiinteätuoitoiset arvopaperit. Arvopapereita, joiden korko vaihtelee tiettyjen tekijöiden mukaan, on myös pidettävä rahoitusmarkkinavälineisiin kuuluvina.
- (20) Rahoitusmarkkinavälineitä ovat sijoitus-, yritys- ja kuntatodistukset, valtion velkasitoumukset, obligatiot, debentuurit, vaihtovelkakirjalainat, optiolainat, indeksiin sidotut lainat (indeksiobligatio ja osakeindeksilainat), jälkimarkkinakelpoiset pääomalainat, muut joukkovelkakirjalainat, talletustodistukset sekä muut vastaavat jälkimarkkinakelpoiset haltija- ja määrännäisvelkasitoumukset.

##### Kiinnelainasaamiset

- (21) Kiinnelainasaamisiin merkitään ne kiinnelainasaamiset, joita ei ole esitetty kiinteistösisjoituksissa tai sijoituksissa osakkaina oleviin työnantajayrityksiin. Kiinnelainasaamisilla tarkoitetaan lainasaamisia, joiden vakuutena on kiinteistökiinnitys.

#### Muut lainasaamiset

- (22) Taseen eri kohdissa oleviin lainasaamisiin merkitään lainaustoimintaan liittyvät rahalainat kuten sijoituslainat. Taseen kohtaan Muut lainasaamiset merkitään ne lainasaamiset, joita ei ole merkitty taseen muihin lainasaamiskohtiin.

#### Talletukset

- (23) Muihin sijoituksiin merkitään sellaiset talletukset luottolaitoksissa, joiden nostoa koskee aikarajoitus (mukaan lukien yliyöntalletukset). Ne talletukset, joita aikarajoitus tai muu rajoite ei koske, esitetään tase-erässä Rahat ja pankkisaamiset, vaikka ne tuottaisivat korkoa.

#### Muut sijoitukset

- (24) Muihin sijoituksiin merkitään kaikki ne sijoitukset, jotka eivät kuulu taseen muihin kohtiin. Kun tällaisten sijoitusten määrä on olennainen, on ne eriteltävä tilinpäätöksen liitetiedoissa.

### **11.2.5 Sijoitussidonnaisten vakuutusten katteena olevat sijoitukset (Annettu 18.1.2022, voimaan 31.3.2022)**

#### MÄÄRÄYS (kohta 25)

- (25) Sijoitussidonnaisten vakuutusten katteena olevat sijoitukset merkitään tähän tase-erään. (Annettu 18.1.2022, voimaan 31.3.2022)

### **11.2.6 Vastuuvajaus**

- (26) Vastuuvajaus on määritelty ESKL 7 luvun 4 §:ssä ja LESKL 6 luvun 7 §:ssä sekä LESKL 5 luvun 10 §:n 1 momentissa. (Annettu 18.1.2022, voimaan 31.3.2022)

#### MÄÄRÄYS (kohdat 27-28)

- (27) ESKL 7 luvun 4 §:n mukainen vastuuvajaus merkitään taseessa kohtaan Lakisääteiset eläkkeet. LESKL 6 luvun 7 §:n ja LESKL 5 luvun 10 §:n 1 momentin mukainen vastuuvajaus merkitään kohtaan Muut eläkkeet. (Annettu 18.1.2022, voimaan 31.3.2022)
- (28) Laskettaessa vastuuvajauksen määrää pidetään ESKL 7 luvun 4 §:ssä ja LESKL 6 luvun 7 §:ssä tarkoitettuna muuna vastuuna myös taseeseen merkityjä varauksia. (Annettu 18.1.2022, voimaan 31.3.2022)

### **11.2.7 Saamiset**

#### MÄÄRÄYS (kohdat 29-32)

#### Saaminen jälleen- ja luottovakuuttajilta

- (29) Jälleen- ja luottovakuuttajien osuus vastuvelasta merkitään bruttomääräisenä kohtaan Saamiset jälleen- ja luottovakuuttajilta. Maksuluottovakuutukseen perustuva säästörahasto-osuus kirjataan ETK:n ilmoituksen mukaisesti luottovakuuttajan osuudeksi vakuutusmaksuvastuusta.

#### Saamiset eläkelaitoksilta / Eläkesäätiö

- (30) Saamisiin eläkelaitoksilta merkitään velkakirjasaamiset eläkelaitoksilta.

#### Muut saamiset

- (31) Muihin saamisiin merkitään ne saamiset, jotka perustuvat velallisen osoittavaan asiakirjaan (kauppakirja, lasku tai maksutosite). Etukäteen suoritettut korvaukset merkitään tähän ryhmään.

#### Laskennalliset verosaamiset

- (32) Laskennalliset verosaamiset tai -velat esitetään joko taseessa tai liitetiedoissa, mikäli ne ovat olennaisia. (Annettu 18.1.2022, voimaan 31.3.2022)

### **11.2.8 Muu omaisuus**

#### MÄÄRÄYS (kohdat 33–38)

#### Aineelliset hyödykkeet

- (33) Koneisiin ja kalustoon merkitään konttori-, atk- ynnä muut koneet, laitteet ja kalusteet.
- (34) Muihin aineellisiin hyödykkeisiin merkitään käyttöomaisuustyypinen omaisuus, jota ei ole merkitty sijoitusomaisuuteen tai koneisiin ja kalustoon.
- (35) Ennakkomaksut ja keskeneräiset hankinnat merkitään omana eränään.
- (36) Aineellisia hyödykkeitä ei jaotella alaryhmiin, mikäli erät eivät ole suuruudeltaan olennaisia.

#### Rahat ja pankkisaamiset

- (37) Tase-erään rahat ja pankkisaamiset merkitään käteinen raha ja ne pankkisaamiset, joiden nostoa ei koske aika- tai muu rajoitus.

#### Muu omaisuus

- (38) Muuhun omaisuuteen merkitään taseen muihin kohtiin kuulumaton omaisuus.

### **11.2.9 Siirtosaamiset**

#### MÄÄRÄYS (kohdat 39–43)

- (39) Siirtosaamisiin merkitään tulojen ja menojen jaksottamiseen liittyvät laskennalliset erät (tulojäämät ja menoennakot).
- (40) Laskennalliset erät esitetään siirtosaamisissa silloinkin, kun ne koskevat veroja ja sosiaaliturvaa. Siirtosaamisiin merkitään muun muassa tilikaudelle maksuunpantujen ennakkoverojen oikaisemisesta tai täydentämisestä suoriteperusteisesti syntyvä verosaaminen olennaisuuden periaatetta noudattaen. Siirtosaamisiin merkitään muun muassa tilinpäätöspäivään mennessä kertyneet korot ja vuokrat, joita ei vielä ole maksettu.
- (41) Siirtosaamisiin merkitään lisäksi eläkesäätiössä vakuutusmaksusaamiset työnantajayritykseltä (TyEL:n mukaisen toiminnan osalta tulee siirtosaamisiin merkitä osakkaan ESKL 7 luvun 4 § 1

momentin mukaisesti tilikauden aikana maksamien vakuutusmaksuennakoiden ja tilinpäätöksen mukaisen tilikaudelle suoriteperusteisesti kuuluvan vakuutusmaksun erotus). (Annettu 18.1.2022, voimaan 31.3.2022)

- (42) Siirtosaamisiin merkitään muun muassa laskennallinen saaminen vastuunjaosta. Saamiset Työtömyysvakuutusrahaston (TVR) ja palkattomien aikojen perusteella karttuneiden eläkeosien kustannusten jaosta sisältyvät taseen vastuunjaon saamiseraan.
- (43) Valtion varoista suoritettava eläkkeen korvaaminen alle kolmevuotiaan lapsen hoidon ja opiskelun ajalta (VEKL:n arvioitu siirtoerä) kirjataan korkoineen siirtosaamisiin/-velkoihin.

#### 11.2.10 Oma pääoma

##### MÄÄRÄYS (kohdat 44–47)

- (44) Ennen 1.1.2022 rekisteröidyn eläkekassan oma pääoma jaetaan taseessa pohjarahastoon ja takuupääomaan, vararahastoon, käyvän arvon rahastoon, muihin rahastoihin, arvonkorotusrahastoon sekä edellisten tilikausien yli- ja alijäämään sekä tilikauden yli- ja alijäämään. (Annettu 18.1.2022, voimaan 31.3.2022)
- (45) Eläke- ja lisäeläkelaitoksessa oman pääoma jaetaan taseessa perustamispääomaan, käyvän arvon rahastoon, arvonkorotusrahastoon, edellisten tilikausien yli- ja alijäämään sekä tilikauden yli- ja alijäämään. Mikäli eläkesäätiöllä on edellisinä tilikausina muodostunutta omaa pääomaa, on ennen vastuuvajauksen syntymistä esitettävä oman pääoman suuruinen alijäämä. (Annettu 18.1.2022, voimaan 31.3.2022)

##### Käyvän arvon rahasto

- (46) Käyvän arvon rahastoon merkitään sijoitusten arvon muutokset KPL 5 luvun 2a §:n ja 2b §:n mukaisesti. (Annettu 9.3.2016, voimaan 1.4.2016)

##### Edellisten tilikausien ylijäämä (alijäämä)

- (47) Käyttöomaisuusluonteisen rakennuksen omaan pääomaan rahastoidusta arvonkorotuksesta saadaan siirtää taseen erään Edellisten tilikausien ylijäämä (alijäämä) erilliseksi eräksi sellainen määrä, joka vastaa tilikaudella tai aikaisemmilta tilikausilta kyseessä olevista rakennuksista tehtyjä poistoja / suunnitelman mukaisia poistoja, jotka on merkitty tuloslaskelmassa kuluksi. (Annettu 9.3.2016, voimaan 1.4.2016)

#### 11.2.11 Tilinpäätössiirtojen kertymä

##### MÄÄRÄYS (kohta 48)

- (48) Tilinpäätössiirtojen kertymään merkitään poistoero ja KPL 5 luvun 15 §:n mukaiset verotusperäiset varaukset. (Annettu 9.3.2016, voimaan 1.4.2016)

### 11.2.12 Vastuuvelka / Eläke- ja lisäeläkelaitos

- (49) Vastuuvelan määrä lasketaan tilikauden lopussa tai arvioidaan vakuutusmatemaattisesti STM:n ja Finanssivalvonnan antamien määräysten mukaisesti. (Annettu 18.1.2022, voimaan 31.3.2022)

#### MÄÄRÄYS (kohdat 50–52)

- (50) Vastuuvelka jaetaan taseessa lakisääteisistä (TyEL, YEL), muista eläkkeistä ja maksuperusteisista järjestelyistä johtuvaan vastuuseen. Kussakin edellä mainitussa erässä esitetään erikseen vakuutusmaksu- ja korvausvastuu. (Annettu 18.1.2022, voimaan 31.3.2022)
- (51) Lakisääteisten eläkkeiden lisävakuutusvastuu ja muiden eläkkeiden indeksikorotusvastuu esitetään erikseen. Osaketuottosidonnainen lisävakuutusvastuu sisältyy taseessa vakuutusmaksuvastuuseen.
- (52) Maksuperusteisissa lisäeläkejärjestelyissä esitetään erikseen vakuutusmaksu- ja korvausvastuu.

### 11.2.13 Sijoitussidonnaisten vakuutusten vastuuvelka (Annettu 18.1.2022, voimaan 31.3.2022)

#### MÄÄRÄYS (kohta 53)

- (53) Sijoitussidonnaisten vakuutusten vastuuvelka esitetään taseessa erikseen tase-erässä Sijoitussidonnaisten vakuutusten vastuuvelka. (Annettu 18.1.2022, voimaan 31.3.2022)

### 11.2.14 Pakolliset varaukset

#### MÄÄRÄYS (kohta 54)

- (54) Pakollisina varauksina käsitellään KPL 5 luvun 14 §:ssä tarkoitettuja vastaisia menoja ja menetyksiä.

### 11.2.15 Velat

#### MÄÄRÄYS (kohdat 55-60)

#### Muut velat

- (55) Muihin velkoihin kirjataan velat, jotka perustuvat velkakirjaan, kauppakirjaan, ostolaskuun tai muuhun velan määrän ja velkojan osoittavaan asiakirjaan.
- (56) Muihin velkoihin kirjataan ostovelat, maksettujen palkkojen ennakonpidätys- ja sosiaaliturvamaksuvelat ja muut ennakonpidätyksen yhteydessä tilitettävät sosiaaliturvaan liittyvät erät sekä vahvistettuun verotukseen ja ennakoverolippuun perustuva maksamaton tulovero.
- (57) Muihin velkoihin merkitään sijoituksista saadut ennakot sekä etukäteen saadut vuokrat ja korot.
- (58) Tilikautena suoritettuja, mutta seuraavaan tilikauteen kohdistuvia vakuutusmaksuja ei lueta tilikauden vakuutusmaksutuloihin, vaan ne merkitään taseen muihin velkoihin/vakuutusmaksuennakoihin.



### Laskennallinen verovelka

- (59) Laskennalliset verovelat esitetään joko taseessa tai liitetiedoissa, mikäli ne ovat olennaisia.
- (60) Mikäli rahoitusvaroihin kuuluvat sijoitukset ja/tai sijoituskiinteistöt arvostetaan taseessa käypään arvoon, merkitään taseeseen sekä tuloslaskelmaan ja/tai käyvän arvon rahastoon kirjanpitoarvon ja verotuksellisen arvon väliaikaisista eroista johtuva laskennallisen verovelan tai -saamisen muutos erityistä varovaisuutta noudattaen.

### **11.2.16 Siirtovelat**

#### MÄÄRÄYS (kohdat 61–64)

- (61) Siirtovelkoihin merkitään menojen ja tulojen jaksottamiseen liittyvät, luonteeltaan laskennalliset erät (menojäämät ja tuloennakot).
- (62) Tase-erään merkitään menojääminä maksamattomat palkat ja lomapalkat henkilösivukuluineen, vuokrat ja korot. Myös tuloverojen kirjaamisesta suoriteperustetta vastaavalla tavalla syntyvä verovelka sisällytetään siirtovelkoihin.
- (63) Siirtovelkoihin merkitään eläkekassan ja -säätiön velka vastuunjakoon. Velat Työttömyysvakuutusrahaston (TVR) ja palkattomien aikojen perusteella karttuneiden eläkeosien kustannusten jaosta sisältyvät taseen vastuunjaon velkaeraan.
- (64) Valtion varoista suoritettava eläkkeen korvaaminen alle kolmevuotiaan lapsen hoidon ja opiskelun ajalta (VEKL:n arvioitu siirtoerä) kirjataan korkoineen siirtovelkaan/-saamisiin.



## 12 Rahoituslaskelma

- (1) Eläkesäätiöistä ja eläkekassoista annetun lain (ESKL) 6 luvussa ja lisäeläkesäätiöistä ja lisäeläkekassoista annetun lain (LESKL) 4 luvussa säädetään eläkelaitosten ja lisäeläkelaitosten tilinpäätöksestä ja toimintakertomuksesta. (Annettu 18.1.2022, voimaan 31.3.2022)
- (2) Finanssivalvonnan oikeus antaa velvoittavia määräyksiä perustuu seuraaviin lain säännöksiin:
- eläkesäätiöistä ja eläkekassoista annetun lain 6 luku 10 §.
- (Annettu 18.1.2022, voimaan 31.3.2022)
- (3) Kirjanpitolain 3 luvun 1 §:n 1 momentin 3 kohdan mukaan tilinpäätökseen on sisällytettävä rahoituslaskelma, jossa on annettava selvitys varojen hankinnasta ja niiden käytöstä tilikauden aikana.

### MÄÄRÄYS (kohdat 4-5)

- (4) Rahoituslaskelma laaditaan tässä määräyksessä annettua rahavirtalaskelman (suora tai epä-suora rahoituslaskelma) kaavaa noudattaen, jollei eläkekassalla tai -säätiöllä ole oikean ja riittävän kuvan antamisen kannalta syytä poiketa kaavasta. Rahoituslaskelma on esitettävä myös viimeistä edelliseltä tilikaudelta.

Rahoituslaskelmamallit:

Suora rahoituslaskelma

Liiketoiminnan rahavirta

Vakuutusmaksutulo

- jälleen- ja luottovakuuttajille maksettu osuus

Maksetut korvaukset

- jälleen- ja luottovakuuttajilta saatu osuus

Saadut korot

Saadut osingot

Saadut muut sijoitustulot ja tulot muista tuotoista

Maksut hoitokuluista

Liiketoiminnan rahavirta ennen rahoituseriä ja veroja

Maksetut korot ja maksut muista rahoituskuluista

Maksetut välittömät verot

Liiketoiminnan rahavirta

Investointien rahavirta

Investoinnit sijoituksiin (pl. rahavarat)

Luovutustulot sijoituksista (pl. rahavarat)

Aineettomien ja aineellisten hyödykkeiden sekä

muun omaisuuden investoinnit ja luovutustulot (netto)

Investointien rahavirta

Rahoituksen rahavirta

Maksut omaan pääomaan netto

Lainojen nostot	_____
Lainojen takaisinmaksut	_____
Rahoituksen rahavirta	_____
Rahavarojen muutos	_____
Rahavarat tilikauden alussa	_____
Rahavarat tilikauden lopussa	_____
(Epäsuora rahoituslaskelma)	
Liiketoiminnan rahavirta	
Tilikauden ylijäämä (alijäämä)	_____
Oikaisut	
Vastuuvelan muutos <sup>1</sup>	_____
Sijoitusten arvonalentumiset ja arvonkorotukset tai realisoitumattomat arvон muutokset <sup>2</sup>	_____
Realisoitumattomat kurssi voitot/-tappiot	_____
Pakollisen vastuuvajauksen muutos	_____
Suunnitelman mukaiset poistot	_____
Muut tuotot ja kulut, joihin ei liity maksua	_____
Muut oikaisut <sup>3</sup>	_____
Rahavirta ennen käyttöpääoman muutosta	_____
Käyttöpääoman muutos:	
Lyhytaikaisten korottomien liikesaamisten lisäys (-)/vähennys (+)	_____
Lyhytaikaisten korottomien velkojen lisäys (+)/vähennys (-)	_____
Liiketoiminnan rahavirta ennen rahoituseriä ja veroja	_____
Maksetut korot ja maksut muista rahoituskuluista	_____
Maksetut välittömät verot	_____
Liiketoiminnan rahavirta	_____
Investointien rahavirta	
Investoinnit sijoituksiin (pl. rahavarat)	_____
Luovutustulot sijoituksista (pl. rahavarat)	_____
Aineettomien ja aineellisten hyödykkeiden sekä	
Muun omaisuuden investoinnit ja luovutustulot (netto)	_____
Investointien rahavirta	_____
Rahoituksen rahavirta	
Maksut omaan pääomaan netto	_____
Lainojen nostot	_____

<sup>1</sup> Omalla vastuulla olevan vakuutusteknisen vastuuvelan muutos.

<sup>2</sup> Sijoitusten arvonalentumiset ja arvonalentumisten palautukset sekä tuloutetut arvonkorotukset ja niiden oikaisut. Mikäli sijoitukset arvostetaan kirjanpidossa käypään arvoon, lisätään/vähennetään sijoitusten realisoitumattomat arvон muutokset.

<sup>3</sup> Muut oikaisut esim. rahoituskulut, investointien rahavirtaan sisällytettävät myyntivoitot ja -tappiot sekä tuloverot varsinaisesta toiminnasta.

Lainojen takaisinmaksut	_____
Maksetut osingot/takuupääoman korot ja muu voitonjako	_____
Rahoituksen rahavirta	_____
Rahavarojen muutos	_____
Rahavarat tilikauden alussa	_____
Rahavarat tilikauden lopussa	_____

(Annettu 18.1.2022, voimaan 31.3.2022)

OHJE (kohta 5)

- (5) Finanssivalvonta suosittaa, että valvottava noudattaa KILA:n yleisohjetta (30.1.2007) rahoituslaskelman laatimisesta. (Annettu 18.1.2022, voimaan 31.3.2022)

## 13 Eläkelaitoksen ja lisäeläkelaitoksen toimintakertomus ja liitetiedot

- (1) Eläkesäätiöistä ja eläkekassoista annetun lain (ESKL) 6 luvussa ja lisäeläkesäätiöistä ja lisäeläkekassoista annetun lain (LESKL) 4 luvussa säädetään eläkelaitosten ja lisäeläkelaitosten tilinpäätöksestä ja toimintakertomuksesta. (Annettu 18.1.2022, voimaan 31.3.2022)
- (2) Finanssivalvonnan oikeus antaa velvoittavia määräyksiä perustuu seuraaviin lain säännöksiin:
  - eläkesäätiöistä ja eläkekassoista annetun lain 6 luku 8 §:n 3 momentti ja 10 §.(Annettu 18.1.2022, voimaan 31.3.2022)

### 13.1 Toimintakertomus

- (3) Toimintakertomuksessa on esitettävä KPL 3 luvun 1a §:ssä ja STMtpA 3 luvun 1-4 §:ssä vaaditut tiedot. (Annettu 18.1.2022, voimaan 31.3.2022)
- (4) Toimintakertomuksessa on kerrottava muun muassa tilikauden aikana tapahtuneista jakautumisista ja sulautumisista sekä varojen palautumisista osakkaille (ylikatteen tai ylitteen palautus osakkaalle). (Annettu 18.1.2022, voimaan 31.3.2022)

#### MÄÄRÄYS (kohta 5)

- (5) Toimintakertomuksessa on kerrottava vastuun siirtämisen (luovuttaminen ja vastaanottaminen), eläkesäätiöistä ja eläkekassoista annetun lain, lisäeläkesäätiöistä ja lisäeläkekassoista annetun lain ja vakuutusassalain voimaanpanolain (951/2021) 3 §:n ja 5 §:n mukaisen sisäisen siirron, omaisuuden vaihdon ja varojen palautuksen osalta muun muassa siirrettävän omaisuuden laatu ja euromäärä, omaisuuden käyvän arvon määrittäminen ja siirron ajankohta. Lisäksi toimintakertomuksessa tulee todeta, milloin eläkekassan hallituksen kokous on tehnyt asiasta päätöksen ja milloin asialle on saatu Finanssivalvonnan suostumus (mikäli se tarvitaan). (Annettu 18.1.2022, voimaan 31.3.2022)

### 13.2 Liitetiedot

- (6) Tuloslaskelman ja taseen liitteenä on esitettävä ESKL 6 luvun 8 §:ssä, LESKL 4 luvun 8 §:ssä, STMtpA:ssa ja siinä säädetyiltä osin KPA:ssa esitetyt liitetiedot. (Annettu 18.1.2022, voimaan 31.3.2022)

#### MÄÄRÄYS (kohdat 7-8)

- (7) Liitetiedot on esitettävä tilikaudelta ja ellei toisin mainita myös edelliseltä tilikaudelta.
- (8) Eläkesäätiöistä ja eläkekassoista annetun lain, lisäeläkesäätiöistä ja lisäeläkekassoista annetun lain ja vakuutusassalain voimaanpanolain (951/2021) mukaisesti AB-eläkekassan/AB-eläkesäätiön on esitettävä tilinpäätöksessään lisäksi osastoittain jäljempänä esitetyt sijoitustoimintaa koskevat liitetiedot luvuissa 13.2.5 ja 13.2.7. (Annettu 18.1.2022, voimaan 31.3.2022)

#### Tuloslaskelmaa koskevat liitetiedot

### 13.2.1 Vakuutusmaksutulo

#### MÄÄRÄYS (kohdat 9-11)

- (9) Lakisääteisten eläkkeiden vakuutusmaksutulo esitetään osakkaan ja työntekijäin osalta erikseen seuraavasti:

Lakisääteisten eläkkeiden vakuutusmaksutulo

TyEL:n mukainen  
Osakkaan osuus  
Työntekijäin osuus  
YEL:n mukainen (koskee vain eläkekassoja)  
Yhteensä

- (10) Maksuperusteista lisäeläketurvaa hoitava esittää vakuutusmaksut seuraavasti:

Vakuutusmaksut  
Rahoittavan yrityksen osuus  
Vakuutetun osuus

*(Annettu 18.1.2022, voimaan 31.3.2022)*

- (11) Mikäli harjoitetaan sekä etuuspohjaista että maksuperusteista lisäeläketurvaa, esitetään maksutulo erikseen maksuperusteisten ja muiden lisäeläkejärjestelyjen osalta seuraavasti:

Maksutulo

Maksuperusteisen lisäeläkkeen vakuutusmaksut  
Rahoittavan yrityksen osuus  
Vakuutetun osuus  
Muiden eläkkeiden vakuutusmaksut  
Muiden eläkkeiden vakuutettujen vakuutusmaksut

*(Annettu 18.1.2022, voimaan 31.3.2022)*

#### 13.2.1.1 Vakuutusmaksuvastuun muutos

#### MÄÄRÄYS (kohta 12)

- (12) Lakisääteiset eläkkeet:

TyEL  
YEL  
Yhteensä

## 13.2.2 Korvauskulut / Eläke- ja lisäeläkekassa

### MÄÄRÄYS (kohdat 13–15)

#### (13) Maksetut korvaukset eritellään seuraavasti:

##### Lakisääteiset eläkkeet:

##### Maksetut eläkkeet:

TyEL

YEL

##### Vastuunjakokorvaukset<sup>1</sup>

TyEL

YEL

Osuus työttömyysvakuutusrahaston vakuutusmaksusta

ja palkattomien aikojen perusteella

kattuneiden eläkeosien kustannustenjaosta

VEKL:n valtion korvaus

YEL:n valtion osuus

Euroopan Yhteisön eläkkeiden siirtomäärien korot

Muut korvaukset

Työkyvyn ylläpitotoiminnan kulut

##### Muut eläkkeet:

Maksetut eläkkeet

Muut korvaukset

Takaisinostot

##### Vastuun siirrot:

Luovutetut

Vastaanotetut

Yhteensä

*(Annettu 18.1.2022, voimaan 31.3.2022)*

(14) Mikäli eläke- ja lisäeläkekassa on luovuttanut tai ottanut vastaan vakuutuskantaa esitetään liitetiedoissa vakuutuskannan siirrot (luovutettu/vastaanotettu) jaoteltuna TyEL:n mukaiseen ja muuhun kuin lakisääteisestä toiminnasta aiheutuvaan vastuuseen. *(Annettu 18.1.2022, voimaan 31.3.2022)*

(15) Liitetiedoissa kerrotaan TyEL:n mukaiseen vastuunsiirtoon sisältyvä lisävakuutusvastuun määrä erikseen luovutetun ja vastaanotetun vastuun osalta.

<sup>1</sup> Vastuunjakokorvauksiin ei sisällytetä osuutta työttömyysvakuutusrahaston vakuutusmaksusta osuutta YEL:n valtionosuudesta, osuutta palkattomien aikojen perusteella kattuneiden eläkeosien kustannustenjaosta eikä VEKL:n korvausta.

### 13.2.3 Korvauskulut/Eläke- ja lisäeläkesäätiö

#### MÄÄRÄYS (kohdat 16–18)

(16) Maksetut korvaukset eritellään seuraavasti:

Lakisääteiset eläkkeet:

Maksetut eläkkeet  
Osuus työttömyysvakuutusrahaston vakuutusmaksusta  
ja palkattomien aikojen perusteella karttuneiden  
eläkeosien kustannustenjaosta  
VEKL:n valtion korvaus  
Vastuunjakokorvaukset<sup>1</sup>  
Euroopan Yhteisöiden eläkkeiden siirtomäärien korvaukset  
Muut maksut

Muut eläkkeet:  
Maksetut eläkkeet  
Muut maksut

Vastuun siirrot:  
Luovutetut  
Vastaanotetut  
Yhteensä

(17) Mikäli eläke- ja lisäeläkesäätiö on luovuttanut tai ottanut vastaan vakuutuskantaa, esitetään liitetiedoissa vakuutuskannan siirrot jaoteltuna TyEL:n mukaiseen ja muuhun kuin lakisääteisestä toimintaan.

(18) Liitetiedoissa kerrotaan TyEL:n mukaiseen vastuunsiirtoon sisältyvä lisävakuutusvastuun määrä erikseen luovutetun ja vastaanotetun vastuun osalta. (Annettu 18.1.2022, voimaan 31.3.2022)

### 13.2.4 Hoitokulut

#### MÄÄRÄYS (kohdat 16–18)

(19) Hoitokulut eritellään seuraavasti:

Palkat ja palkkiot  
Eläkekulut  
Muut henkilösivukulut  
Lakisääteiset maksut  
Muut hoitokulut



- (20) Mikäli muiden hoitokulujen määrä on olennainen, annetaan liitetiedoissa lisätietoa. Mikäli muihin hoitokuluihin sisältyvät poistot eroavat olennaisesti edellisen tilikauden poistoista, annetaan liitetiedoissa asiasta lisätietoa.

Lakisääteiset maksut:

- ETK:n kustannusosuus
- Oikeushallintomaksu
- Finanssivalvonnan valvontamaksu
- Muut erät

- (21) Mikäli lisäeläkelaitos hoitaa sekä etuusperusteista että maksuperusteista lisäeläkejärjestelyä, esitetään hoitokulut seuraavasti:

	Etuusperusteinen	Maksuperusteinen	Yhteensä
Palkat ja palkkiot			
Eläkekulut			
Muut henkilösivukulut			
Muut hoitokulut			
Yhteensä			

*(Annettu 18.1.2022, voimaan 31.3.2022)*

### 13.2.5 Sijoitustoiminnan nettotuoton erittely

#### MÄÄRÄYS (kohdat 19–20)

- (22) Sijoitustoiminnan tuotot ja kulut eritellään seuraavasti:

#### Sijoitustoiminnan tuotot:

Tuotot sijoituksista osakkaana olevaan työnantajayritykseen

- Osinkotuotot
- Korkotuotot
- Muut tuotot

Tuotot kiinteistösijoituksista

- Osinkotuotot
- Korkotuotot
- Muut tuotot

Tuotot muista sijoituksista

- Osinkotuotot
- Korkotuotot
- Muut tuotot

Yhteensä

Arvon alentumisten palautukset

Myyntivoitot

**Yhteensä**

#### Sijoitustoiminnan kulut:

Kulut kiinteistösijoituksista

Kulut muista sijoituksista  
Korkokulut ja muut vieraan pääoman kulut  
Yhteensä

Arvonalentumiset ja poistot  
Arvonalentumiset  
Rakennusten poistot  
Myyntitappiot  
**Yhteensä**

Sijoitustoiminnan nettotuotto  
ennen arvonkorotuksia ja niiden oikaisua  
Sijoitusten arvonkorotus  
Sijoitusten arvonkorotusten oikaisu  
Sijoitustoiminnan nettotuotto ennen  
realisoitumattomia arvon muutoksia<sup>1</sup>  
Sijoitusten realisoitumattomat arvon nousut  
Sijoitusten realisoitumattomat arvon laskut  
Sijoitustoiminnan nettotuotto tuloslaskelmassa

- (23) Liitetiedoissa kerrotaan erikseen sijoitustoiminnan tuottoihin ja kuluihin sisältyvät olennaiset kursivoitot ja -tappiot sekä sijoitustoiminnan kuluihin sisältyvän sijoitustoiminnan hoitokulujen yhteismäärä.

### 13.2.6 Maksuperusteisen lisäeläkejärjestelyn sijoitustoiminnan nettotuotot

#### MÄÄRÄYS (kohta 21)

- (24) Mikäli lisäeläkelaitos harjoittaa sekä maksuperusteista että etuuspohjaista lisäeläkejärjestelyä, maksuperusteisen lisäeläkejärjestelyn sijoitustoiminnan tuotot eritellään liitetiedoissa seuraavasti:

Sijoitustoiminnan tuotot  
Sijoitustoiminnan kulut  
**Sijoitustoiminnan nettotuotto ennen arvonkorotuksia ja niiden oikaisua sekä arvonalennuksia ja niiden palautuksia**  
Sijoitusten arvonkorotus  
Sijoitusten arvonkorotusten oikaisu  
Arvonalentumiset  
Arvonalentumisten palautukset  
**Sijoitustoiminnan nettotuotto tuloslaskelmassa**

Se osa sijoitustoiminnan nettotuotoista, jotka ovat syntyneet niistä sijoituksista, joiden valinnasta on päättänyt vakuutettu<sup>2</sup>

(Annettu 18.1.2022, voimaan 31.3.2022)

<sup>1</sup> Mikäli sijoitukset arvostetaan taseessa käypään arvoon

<sup>2</sup> Esitetään vain, jos eläkekassan maksuperusteisessa lisäeläkejärjestelyssä sijoituksien valinnasta on päättänyt eläkekassan hallitus ja vakuutettu itse.

**Tasetta koskevat liitetiedot****13.2.7 Aineettomien ja aineellisten hyödykkeiden muutokset**

## MÄÄRÄYS (kohta 22)

(25) Aineettomien hyödykkeiden kunkin tase-erän ja koneiden ja kaluston tase-erän muutoksista annetaan erittely. Erittely laaditaan ottaen huomioon kirjanpitolautakunnan yleisohje suunnitelman mukaisista poistoista (16.10.2007). Erittely annetaan tilikaudelta.

## Hankintameno 1.1

Edellisenä vuonna loppuun poistetut

Lisäykset

Vähennykset

Siirrot erien välillä

Hankintameno 31.12.

## Kertyneet poistot 1.1.

Edellisenä vuonna loppuun poistetut

Vähennysten ja siirtojen kertyneet poistot

Tilikauden poistot

Kertyneet poistot 31.12.

## Arvonalentumiset 1.1.

Edellisenä vuonna loppuun poistetut

Vähennysten ja siirtojen arvonalentumiset

Tilikauden arvonalentumiset

Arvonalentumisten palautukset

Arvonalentumiset 31.12.

Kirjanpitoarvo 31.12.

*(Annettu 9.3.2016, voimaan 1.4.2016)***13.2.8 Sijoitukset – arvostus taseessa hankintamenoon ESKL 6 luku 7 § (Ei koske maksuperusteista lisäeläkejärjestelyä) (Annettu 18.1.2022, voimaan 31.3.2022)****13.2.8.1 Sijoitusten käypä arvo ja arvostusero**

## MÄÄRÄYS (kohta 23)

(26) Sijoitukset esitetään seuraavasti:

Sijoitusten 31.12.	Jäljellä oleva hankintameno <sup>1</sup>	Kirjanpitoarvo	Käypä arvo
Kiinteistösijoitukset			
Kiinteistöt			

<sup>1</sup> Jäljellä oleva hankintameno määritellään luvussa 5.1.

Kiinteistöosakkeet  
Kiinteistöjen vuokraoikeuksien hankintamenot  
Lainasaamiset omilta kiinteistöyhteisöiltä

Sijoitukset osakkaana olevaan työntantajayritykseen  
Työntantajayrityksen osakkeet ja osuudet  
Rahoitusmarkkinavälineet  
työntantajyritykseltä  
Velkakirjasaamiset työntantajyritykseltä  
Saamiset työntantajyritykseltä  
Muut sijoitukset työntantajyritykseen

Muut sijoitukset  
Osakkeet ja osuudet  
Rahoitusmarkkinavälineet  
Kiinnelainasaamiset  
Muut lainasaamiset  
Talletukset  
Muut sijoitukset<sup>2</sup>

Arvostuserot yhteensä (sijoitusten käypä arvo – kirjanpitoarvo)

Rahoitusmarkkinavälineiden jäljellä oleva hankintameno  
sisältää korkotuotoiksi tai niiden vähennykseksi jaksotettua  
nimellisarvon ja hankintamenoerotusta (+/-)

Kirjanpitoarvo sisältää arvonkorotuksia:  
Sijoitusomaisuuden arvonkorotukset  
Käyttöomaisuuden arvonkorotukset

### 13.2.8.2 Kiinteistösijoitukset

#### MÄÄRÄYS (kohta 24)

(27) Kiinteistösijoitusten muutokset esitetään seuraavasti:

	Kiinteistöt ja kiinteistö- osakkeet <sup>1</sup>	Lainasaamiset omilta kiinteistö- yrityksiltä
Hankintameno 1.1.		
Lisäykset		
Vähennykset		
Tilikauden poistot		
Hankintameno 31.12.		
Kertyneet poistot 1.1.		

<sup>2</sup> Mikäli muiden sijoitusten määrä on olennainen, on siitä annettava lisätietoa.

<sup>1</sup> Sisältää kiinteistöjen vuokraoikeuksien hankintamenot

Vähennysten ja siirtojen kertyneet poistot  
Tilikauden poistot  
Kertyneet poistot 31.12.

Arvonalentumiset 1.1.  
Vähennysten arvonalentumiset  
Tilikauden arvonalentumiset  
Arvonalentumisten palautukset  
Arvonalentumiset 31.12.

Arvonkorotukset 1.1.  
Lisäykset  
Vähennykset  
Arvonkorotukset 31.12.

Kirjanpitoarvo 31.12.

*(Annettu 9.3.2016, voimaan 1.4.2016)*

### 13.2.8.3 **Omassa käytössä olevat kiinteistöt ja kiinteistöosakkeet**

#### MÄÄRÄYS (kohdat 28–30)

- (28) Eläke- ja lisäeläkekassan omassa käytössä tai eläke- ja lisäeläkesäätiön osakkaan käytössä olevista kiinteistöistä ja kiinteistöosakkeista esitetään seuraavat tiedot:
- Jäljellä oleva hankintameno  
Kirjanpitoarvo  
Käypä arvo
- (Annettu 18.1.2022, voimaan 31.3.2022)*
- (29) Erittelyssä ilmoitetaan omassa käytössä tai osakkaan käytössä oleva osuus kiinteistösijoituksista. Tilojen katsotaan olevan omassa käytössä, jos ne ovat konttori-, varasto-, edustus-, henkilökunnan vapaa-ajanvietto- tai muussa sellaisessa eläkekassan omassa käytössä. Henkilökunnalle vuokratut tilat eivät ole omassa käytössä.
- (30) Käytöltään jaetuissa kiinteistökohteissa oman käytön osuus lasketaan tarvittaessa neliömetrien tai muun sellaisen jakosuhteen perusteella.

### 13.2.9 **Maksuperusteinen lisäeläkejärjestely**

#### MÄÄRÄYS (kohta 31)

- (31) Maksuperusteinen lisäeläkejärjestelyyn kuuluvat sijoitukset esitetään seuraavasti:

#### **Sijoitukset 31.12 (käypä arvo)**

Kaikki  
maksuperusteiset  
sijoitukset

Sijoitussidonnaiset sijoitukset

Kiinteistösijoitukset  
Kiinteistöt  
Kiinteistöosakkeet  
Muut sijoitukset  
Osakkeet ja osuudet  
Rahoitusmarkkinavälineet  
Muut lainasaamiset  
Talletukset  
Muut sijoitukset<sup>1</sup>  
Yhteensä

*(Annettu 18.1.2022, voimaan 31.3.2022)*

### 13.2.10 Lainasaamiset

#### MÄÄRÄYS (kohdat 32–33)

(32) Lainasaamiset (velkakirjasaamiset ja muut saamiset) osakkaana olevalta yritykseltä eritellään seuraavasti:

Lainojen yhteismäärä  
Erittely vakuuslajeittain:  
Pankkitakaus  
Takausvakuutus  
Kiinnitykset  
Muu vakuus (eriteltynä, jos määrä on olennainen)  
Yhteensä

(33) Muut lainasaamiset eritellään seuraavasti:

Muut lainasaamiset  
Erittely vakuuslajeittain:  
Pankkitakaus  
Takausvakuutus  
Kiinnitys  
Muu vakuus  
Yhteensä

### 13.2.11 Vastuuvajaus

#### MÄÄRÄYS (kohta 34)

(34) Muiden eläkkeiden vastuuvajaus esitetään liitetiedoissa seuraavasti:

LESKL 5 luku 10 §:n mukainen vastuuvajaus (katevajaus)

*(Annettu 18.1.2022, voimaan 31.3.2022)*

<sup>1</sup> Mikäli muiden sijoitusten määrä on olennainen, on niistä annettava lisätietoa.

### 13.2.12 Saaminen (velka) vastuunjaosta

#### MÄÄRÄYS (kohta 35)

- (35) Liitetiedoissa esitetään erikseen saaminen vastuunjaosta ja velka vastuunjako.

### 13.2.13 Oma pääoma

- (36) Oma pääoma esitetään tase-eräkohtaisesti KPA 2 luvun 5 §:n 1 momentin 1 kohdan mukaisesti. Mikäli eläke- ja lisäeläkekassalla on erilaisia takuusuuksia, on eläkesäätiöistä ja eläkekassoista annetun lain, lisäeläkesäätiöistä ja lisäeläkekassoista annetun lain ja vakuutuskassalain voimaantulolain (951/2021) 10 §:n mukainen takuupääoma lisäksi esitettävä liitetiedoissa jaoteltuna takuupääomalajeittain. (Annettu 18.1.2022, voimaan 31.3.2022)

#### MÄÄRÄYS (kohta 37)

- (37) Eläke- ja lisäeläkekassan hallussa olevien omien takuusuuksien lukumäärä ja nimellisarvo on esitettävä liitetiedoissa. (Annettu 18.1.2022, voimaan 31.3.2022)

### 13.2.14 Vastuuelka

#### MÄÄRÄYS (kohta 38)

- (38) Vastuuelka esitetään seuraavasti:

Lakisääteiset eläkkeet

    Vakuutusmaksuvastuu ja korvausvastuu

    Lisävakuutusvastuu

    Lakisääteisten eläkkeiden osaketuottosidonnainen lisävakuutusvastuu

Muiden eläkkeiden vastuuelka

Vastuuelka yhteensä

### 13.2.15 Vakuuksia ja vastuusitoumuksia koskevat liitetiedot

#### MÄÄRÄYS (kohdat 39–47)

- (39) Eläke- ja lisäeläkelaitoksen omasta puolestaan antamat vakuudet ja vastuusitoumukset tulee esittää liitetiedoissa seuraavasti:

- Velat, joiden vakuudeksi on annettu eläkekassan omaisuutta eriteltyinä vakuuslajeittain.
  - annettujen vakuuksien arvo.
  - vakuustyypeittäin annettujen vakuuksien yhteenlaskettu arvo.

(Annettu 18.1.2022, voimaan 31.3.2022)

- Muut omasta puolesta annetut vakuudet yhteenlaskettu arvo vakuuslajeittain eriteltyinä (ei velkaa taseessa).
- Taseeseen sisällyttömät omasta puolesta annetut vastuusitoumukset ja vastuut.



- (40) Omasta puolesta annetut vastuusitoumukset eritellään seuraavasti:
- vuokravastuut (ml. leasingvastuut) (*Annettu 9.3.2016, voimaan 1.4.2016*)
  - vastuovelka
  - muut vastuusitoumukset
  - muut taloudelliset vastuut, joita ei ole merkitty taseeseen. (*Annettu 18.1.2022, voimaan 31.3.2022*)
- (41) Erityisesti muiden vastuusitoumusten ja muiden taloudellisten vastuiden osalta tulee oikean ja riittävän kuvan (tietojen) vaatimuksen täyttymisen takia antaa vastuun arvioidun euromäärän lisäksi sanallinen selostus asian luonteesta, liiketoiminnallisesta perusteesta (KPA 2 luku 7 § 3 mom.) ja arvostusperiaatteista.
- (42) Muina vastuusitoumuksina esitetään muun muassa:
- johdannaissopimuksista johtuvat vastuut (luku 13.2.17)
  - rahoitusvakuuslain mukaisessa siirrossa vastaanotetun vakuuden käypä arvo, myydyn ja edelleen pantatun vakuuden käypä arvo ja tieto siitä, onko eläkekassalla velvollisuus palauttaa se. (*Annettu 18.1.2022, voimaan 31.3.2022*)
- (43) Vastuut tulee arvostaa tilinpäätöksessä varovaisuuden periaatetta noudattaen. Tämä tarkoittaa sitä, että vastuut tulee arvostaa tilinpäätöksessä nimellisarvoon tai sitä korkeampaan todennäköiseen arvoon.
- (44) Vastuita voi olla erilaisia. Eläke- ja lisäeläkelaitoksen tulee itse tilinpäätöstä laatiessaan harkita, onko sellaisia sopimuksia/sitoumuksia, joista saattaa realisoitua menoja ja menetyksiä, jotka siten tulisi esittää vastuina. (*Annettu 18.1.2022, voimaan 31.3.2022*)
- (45) Yleisvakuuksien osalta ei laina/vakuuskohtaista erittelyä aina voi tehdä. Tällöin tulee kuitenkin esittää yleisvakuutta vastaan saatujen lainojen (muiden vastuiden) kokonaismäärä sekä erikseen yleisvakuudeksi annetut omaisuuserät.
- (46) Yhteisvastuusta ilmoitetaan vastuun kokonaismäärä sekä se, että kyseessä on yhteisvastuu.
- (47) Vastuutiedot annetaan erikseen TyEL-toiminnan ja muun toiminnan osalta.

### 13.2.16 Arvopaperin lainausta ja takaisinostosopimuksia koskevat liitetiedot

#### OHJE (kohdat 48–50)

- (48) Arvopapereiden lainaksiantajan tulisi antaa selvitys lainassa olevien arvopapereiden laadusta ja määrästä, jäljellä olevasta hankintamenosta, käyvästä arvosta sekä lainauksen kestoajasta.
- (49) Arvopapereiden lainaksiottajan tulisi antaa selvitys lainattujen arvopapereiden laadusta, määrästä, käyvästä arvosta sekä lainauksen kestosta. Lainaukseen liittyvistä vakuuksista tulisi antaa luvun 13.2.13 mukainen liitetieto.
- (50) Takaisinostosopimuksen (REPO) myyjän tulisi ilmoittaa reposopimuksin myymänsä arvopaperit liitetiedoissa pantteina luvun 13.2.15 mukaisesti. (*Annettu 18.1.2022, voimaan 31.3.2022*)

### 13.2.17 Johdannaissopimuksia koskevat liitetiedot

#### OHJE (kohdat 47–53)

- (51) Tilinpäätöksen liitetietona tulisi selostaa eläke- ja lisäeläkelaitoksen johdannaissopimusten käytämissä soveltamat periaatteet ja johdannaisten riskienhallintastrategia. Lisäksi tulisi selvittää johdannaissopimusten käyttö suojaustarkoitukseen (kirjanpidollinen) ja muuhun tarkoitukseen. Edellä mainitut tiedot tulisi antaa, jos johdannaissopimusten määrä on merkittävä tai niihin perustuva riski on olennainen eläke- ja lisäeläkelaitoksen toiminnan kannalta. Jos johdannaissopimusten merkitys on vähäinen, tulisi tästä mainita erikseen. (*Annettu 18.1.2022, voimaan 31.3.2022*)
- (52) Johdannaissopimukset tulisi esittää tilinpäätöksen liitetiedoissa seuraavasti:
- Korkojohdannaiset
    - Termiini- ja futuurisopimukset
    - Optiosopimukset
      - Ostetut
      - Asetetut
    - Koronvaihtosopimukset
  - Valuuttajohdannaiset
    - Termiini- ja futuurisopimukset
    - Optiosopimukset
      - Ostetut
      - Asetetut
    - Valuutanvaihtosopimukset
  - Osakejohdannaiset
    - Termiini- ja futuurisopimukset
    - Optiosopimukset
      - Ostetut
      - Asetetut
  - Muut johdannaissopimukset
    - Termiini- ja futuurisopimukset
    - Optiosopimukset
      - Ostetut
      - Asetetut
    - Muut
- (53) Erittely annetaan erikseen suojaavien (kirjanpidollinen) ja ei-suojaavien johdannaissopimusten osalta.
- (54) Johdannaissopimuksista tulisi ilmoittaa sopimusten käyvät arvot ja kohde-etuuksien arvot edellä mainitulla tavalla jaoteltuna. Kohde-etuuksien arvoina tulisi ilmoittaa korkojohdannaisten osalta sopimusten nimellisarvo, valuuttajohdannaisten osalta ostetun valuutan tilinpäätöshetken eurovasta-arvo ja osakejohdannaisten osalta osakkeiden käypä arvo tilinpäätöshetkellä. Lisäksi tulisi esittää kussakin alaryhmässä sopimusten ajallinen ulottuvuus, jos tieto on olennainen sopimukseen liittyvän riskin arvioimiseksi.
- (55) Käyvät arvot voivat perustua markkinahintoihin, vastaavanlaisen johdannaissopimuksen markkinahintaan, sopimuksesta aiheutuvien kassavirtojen nykyarvoon tai optioiden määrittämissä menetelmissä. Käyvän arvon määrittäminen tulisi selostaa kunkin alaryhmän osalta erikseen.

Valuuttamääräiset sopimukset tulisi muuttaa euromääräisiksi avista- tai termiinikurssiin sopimuksesta riippuen.

- (56) Tiedot tulisi antaa erikseen avointen ja suljettujen sopimusten osalta. Annetusta informaatiosta tulisi käydä ilmi, miten avoimet ja suljetut sopimukset on käsitelty tilinpäätöksessä.
- (57) Tilinpäätöksen laatimisperiaatteissa tulisi esittää johdannaissopimusten arvostus- ja muut laskentaperiaatteet.

### 13.3 Vakavaraisuutta koskevat liitetiedot

#### MÄÄRÄYS (kohta 58)

- (58) TyEL:n mukaista toimintaa harjoittavan eläkelaitoksen vakavaraisuudesta on esitettävä tilikaudelta ja vähintään edelliseltä tilikaudelta seuraavat tiedot:

Vakavaraisuuspääoma  
oma pääoma  
vapaaehtoiset varaukset  
lisävakuutusvastuu  
omaisuuden käypien arvojen ja taseen kirjanpitoarvojen välinen arvostusero  
osakkaan lisämaksuvelvollisuuteen perustuva erä  
muut erät (+/-)

Vähimmäispääomavaatimus  
(Annettu 18.1.2022, voimaan 31.3.2022)

### 13.4 Riskit ja riskienhallinta (Annettu 18.1.2022, voimaan 31.3.2022)

#### MÄÄRÄYS (kohdat 59–63)

- (59) Tilinpäätöksen liitetiedoissa on selvitettävä riskienhallinnan yleiset periaatteet (riskienhallintapolitiikka), riskienhallinnan vastuut ja valvonta, organisointi sekä prosessit ja riskit (riskien luokittelu, riskimittarit, valvonnanrajat ja raportointi). (Annettu 18.1.2022, voimaan 31.3.2022)
- (60) Liitetiedoissa tulee lisäksi kuvata (määrällisesti ja/tai sanallisesti) eläkelaitoksen ja lisäeläkelaitoksen kannalta tärkeimmät riskit kuten vakuutustoiminnan riskit, sijoitustoiminnan riskit ja operatiiviset riskit. (Annettu 18.1.2022, voimaan 31.3.2022)
- (61) Vakuutusteknisen vastuuvelan osalta tulee liitetiedoissa kertoa (Ei koske maksuperusteista lisäeläkejärjestelyä):
- Vakuutusteknisten riskien määrittely: merkittävimpien vakuutusriskien kuvaus ottaen huomioon erikseen lakisääteisen ja vapaaehtoisen toiminnan erityispiirteet (Annettu 18.1.2022, voimaan 31.3.2022)
    - rahoituksen jakautuminen eläkelaitoksen vastuulle ja eläkelaitosten yhteiselle vastuulle (tasausjärjestelmä)
    - kuvaus vakuutuslajeista (TyEL-p, TyEL-l, YEL-p, YEL-l, lisäedut) ja omalla vastuulla olevaan vakuutusliikkeeseen sisältyvistä riskeistä
    - kuvaus vakuutuskannan rakenteesta.

- Vastuuvelan riskienhallintaan liittyen kuvaus sovellettavasta laskuperusteesta ja matemaattisista oletuksista (kuten tasoitusvastuun mitoitus, kuolevuus, laskuperustekorko, työkyvyttömyysriski, indeksikorotusvastuun käyttö, kuormitus). *(Annettu 18.1.2022, voimaan 31.3.2022)*
- Määrällisiä tietoja vastuuvelasta. *(Annettu 18.1.2022, voimaan 31.3.2022)*

- (62) Sijoitustoiminnan riskien osalta tulee liitetiedoissa kertoa:
- riskien määrittely ja riskienhallintastrategiat
  - riskienhallintaprosessit ja
  - määrällisiä tietoja sijoituskannan riskirakenteesta.
- (63) Operatiivisten riskien osalta tulee liitetiedoissa kertoa:
- riskien määrittely ja riskienhallintastrategia
  - riskienhallintaprosessit ja
  - kuvaus olennaisista operatiivisista riskeistä.

## 14 Tunnusluvut

- (1) Eläkesäätiöistä ja eläkekassoista annetun lain (ESKL) 6 luvussa ja lisäeläkesäätiöistä ja lisäeläkekassoista annetun lain (LESKL) 4 luvussa säädetään eläkelaitosten ja lisäeläkelaitosten tilinpäätöksestä ja toimintakertomuksesta. (Annettu 18.1.2022, voimaan 31.3.2022)
- (2) Finanssivalvonnan oikeus antaa velvoittavia määräyksiä perustuu seuraaviin lain säännöksiin:
  - eläkesäätiöistä ja eläkekassoista annetun lain 6 luvun 8 §:n 3 momentti ja 10 §.(Annettu 18.1.2022, voimaan 31.3.2022)

### 14.1 Taloudellista kehitystä ja vakuutustoimintaa kuvaavat tunnusluvut

#### 14.1.1 Yleistä

##### MÄÄRÄYS (kohdat 3-12)

- (3) Taloudellista kehitystä kuvaavat tunnusluvut koskevat tunnuslukujen laskentaperiaatteiden osalta kaikkea eläkekassojen ja -säätiöiden TyEL-toimintaa myös silloin, kun ne ilmoittavat tunnuslukuja muulloinkin kuin tilinpäätöksessä.
- (4) Tunnuslukukäsitteet ovat vastaavat kuin tuloslaskelmassa ja taseessa, jollei jäljempänä toisin määritellä.
- (5) Tunnusluvut julkaistaan tilinpäätöksessä ja osavuosisiraportissa näissä määräyksissä ja ohjeissa esitetyssä muodossa (liitteet 1.1 – 1.6 ja 2.1 – 2.4). Osavuosisiraportissa vertailutietona esitetään vastaavan ajankohdan tiedot edelliseltä tilikaudelta ja edellisen tilikauden tiedot.
- (6) Tunnusluvut esitetään tilinpäätöksessä viideltä viimeksi päättyneeltä tilikaudelta tai, jos eläkekassa ei ole toiminut viittä tilikautta, koko toiminta-ajalta.
- (7) Tilinpäätöksen liitetiedoissa on tunnuslukujen lisäksi ilmoitettava niiden laskentakaavat ja tunnuslukujen sisältö.
- (8) Tunnusluvut on laskettava ja esitettävä vähintään miljoonan euron tarkkuudella ja prosentit sekä suhdeluvut yhden desimaalin tarkkuudella.
- (9) Tunnusluvut lasketaan sijoitustoiminnan osalta pääasiassa käyvin arvoin.
- (10) Tunnusluvun saama arvo ilmoitetaan myös siinä tapauksessa, että se on negatiivinen.
- (11) Esitettäessä tunnuslukuja, jotka kuvaavat tuloksen syntyä tai tulosvaikutusta on luvut esitettävä etumerkkeineen.
- (12) Sen varmistamiseksi, että tilinpäätös tunnuslukuineen antaa eläkekassan ja -säätiön toiminnan tuloksesta ja taloudellisesta asemasta oikean ja riittävän kuvan, on tunnuslukujen yhteydessä annettava tarvittaessa lisätietoja.

**14.1.2 Tunnuslukujen laskentakaavat ja analyysien esittäminen****MÄÄRÄYS (kohdat 13–45)****Maksetut eläkkeet**

- (13) Tuloslaskelman mukaiset maksetut eläkkeet ja muut korvaukset (Eläkekassa ilman työkyvyn ylläpitotoiminnan hoitokuluja).

**Sijoitustoiminnan nettotuotto**

- (14) Sijoitustoiminnan nettotuotto on sijoitustoiminnan tuottojen ja kuluja erotus. Sijoitustoiminnan nettotuotto käyvin arvoin esitetään suhteessa sitoutuneeseen pääomaan.
- (15) Sijoitustoiminnan nettotuotto käyvin arvoin suhteessa sitoutuneeseen pääomaan lasketaan sijoituslajeittain ja sijoitusten yhteismäärälle ottaen huomioon päivittäin tai kuukausittain aikapainotetut kassavirrat. Ellei käytävissä ole kassaperusteista laskentaa, voidaan tuotto laskea suoriteperusteisesti.
- (16) Kauden tuotto lasketaan mukautettua Dietz'in kaavaa (aika- ja rahapainotettua kaavaa) käyttäen niin, että sitoutunut pääoma lasketaan lisäämällä kauden alun markkina-arvoon kauden aikaiset kassavirrat painotettuna sillä suhteellisella osuudella koko kauden pituudesta, joka on jäljellä tapahtumapäivästä tai tapahtumakuukauden puolivälistä kauden loppuun. Tuotto sitoutuneelle pääomalle voidaan laskea myös muulla tavalla, jos sen antama tulos ei tarkkuudeltaan olennaisesti poikkea edellä mainitulla menetelmällä saadusta tuloksesta.
- (17) Tuoton laskentaperiaatteen osalta on noudatettava jatkuvuutta eikä menetelmän tarkkuustasoa saa heikentää aikaisemmin käytetystä tasosta (päiväpainotuksesta ei saa siirtyä takaisin kuukausipainotukseen). Sellaisen omaisuusryhmän (kiinteistöt), johon ei voida soveltaa päiväkohtaista laskentaa, tuotto voidaan laskea käyttämällä kuukausikohtaista laskentaa.

Kassavirralla tarkoitetaan myyntien/tuottojen ja ostojen ja kuluja erotusta.

- (18) Johdannaisten tuotot ja kulut kohdistetaan alla olevalle omaisuuserälle. Ei suojaavan johdannaisen tuotot ja kulut merkitään siten kuin vastaavan omaisuuserän tuotot ja kulut. Osakejohdannaisten tuotot ja kulut käsitellään osakkeiden ryhmässä.
- (19) Valuutasta johtuvat tuotot ja kulut kohdistetaan alla olevalle omaisuuserälle.
- (20) Korkorahastojen tuotot kohdistetaan samalla tavalla kuten korkorahastot on kohdistettu sijoitusjakaumassa: pitkän koron rahastot joukkovelkakirjalainoihin ja lyhyen koron rahastot rahamarkkina-sijoituksiin. Sijoituksista sijoitusrahastoihin ja niihin rinnastettaviin muihin yhteissijoitusyrityksiin, jotka sijoittavat kiinteistöihin ja kiinteistöyhteisöihin osalta menetellään vastaavasti.
- (21) Sijoituslajeille kohdistamattomia tuottoja ja kuluja ovat sijoitustoiminnan hoitokulut (kuten oman sijoitusorganisaation kulut ja ulkopuoliselle maksetut varainhoitopalkkiot), sijoitustoiminnan muut tuotot ja kulut (kuten säilytyspalkkiot ja vakuutusliikkeen valuuttakurssierot) siltä osin kuin niitä ei pystytä kohdistamaan omaisuuslajeille, toimitusmaksut, takaisinmaksupalkkiot, muut korkotuotot.
- (22) Rahoihin ja pankkisaamisiin sisältyvien sekä euromääräisten että valuuttatilien tuotot kirjataan erään Muut rahoitusmarkkinavälineet ja talletukset.



- (23) Tase-erä Rahat ja pankkisaamiset otetaan mukaan sijoitusten markkina-arvoon ja sitoutuneeseen pääomaan samoin kauppahintasaamiset ja -velat.

#### **Sijoitusjakauma käyvin arvo**

- (24) Perusjakauma tarkoittaa käteissijoitusten ja johdannaisten yhteenlaskettua markkina-arvoa. Riskikorjattu jakauma tarkoittaa käteissijoitusten ja johdannaisten deltakorjattujen (futuuri- ja termiini- kohde-etuus sekä optioiden kohde-etuus kerrottuna option deltalla eli johdannaisten riskivai- kutus) kohde-etuusarvojen yhteenlaskettua arvoa. riskikorjattuun jakaumaan ei lasketa mukaan johdannaisten markkina-arvoa.
- (25) Korkorahastoista pitkän koron rahastot sisältyvät joukkovelkakirjalainoihin ja lyhyen koron rahas- tot rahamarkkinasijoituksiin. Sijoitukset sijoitusrahastoihin ja niihin rinnastettaviin muihin yhteissi- joitusyrityksiin, jotka sijoittavat kiinteistöihin ja kiinteistöyhteisöihin luetaan kiinteistösijoituksiin.
- (26) Johdannaisten siirtyvissä erissä olevat laskennalliset arvostuserot ja ennakkomaksuissa olevat preemiot kohdistetaan alla olevalle omaisuuserälle.
- (27) Erään Muut rahoitusmarkkinavälineet ja talletukset otetaan mukaan Rahat ja pankkisaamiset, si- joituksiin liittyvät kauppahintasaamiset ja velat sekä johdannaisiin liittyvät vakuudet.
- (28) Muut sijoitukset eritellään raportissa Hedge-rahastoihin, hyödykesijoituksiin ja muihin sijoituksiin.
- (29) Sijoitusjakaumassa esitetään joukkovelkakirja – salkun modifioitu duraatio (D mod).

#### **Liikevaihto**

- (30) Liikevaihto=  
+ vakuutusmaksutulo ennen jälleenvakuuttajien osuutta  
+ sijoitustoiminnan nettotuotto kirjanpidossa  
+ muut tuotot

#### **Kokonaishoitokulut**

- (31) Kokonaishoitokulut=  
+ tuloslaskelman erä Hoitokulut  
+ sijoitustoiminnan hoitokulut  
+ työkyvyn ylläpitotoiminnon hoitokuluja

#### **Kokonaistulos**

- (32) Kokonaistulos=  
Vakavaraisuuden kartuttaminen vakuutusmaksuilla  
+ Sijoitustoiminnan tulos käyvin arvo  
+ Varojen sisäinen siirto osastolta A osastolle B

#### **Tulosanalyysi**

- (33) Lisävakuutusvastuun muutokseen ei tulosanalyysissä lasketa mukaan vakuutuskannan luovutta- misen ja vastaanottamisen vaikutusta. (Annettu 18.1.2022, voimaan 31.3.2022)



### **Työkyvyn ylläpitotoiminta**

- (34) Eläkekassan tulee ilmoittaa korvauskuluihin tilikaudella kirjatut työkyvyn ylläpitotoiminnan kulut ja työkyvyttömyysriskin hallintaosasta saatu maksutulo sekä edellä mainittujen erien suhde. (Annettu 11.10.2016, voimaan 1.1.2017)
- (35) Eläkesäätiön tulee ilmoittaa, paljonko muihin kuluihin on kirjattu työkyvyn ylläpitotoiminnan kuluja. (Annettu 18.1.2022, voimaan 31.3.2022)
- (36) Enimmäismäärää ei tarvitse ilmoittaa, mikäli eläkekassa ja -säätiö ei ole lainkaan kirjannut työkyvyn ylläpitotoiminnan kuluja tilikaudella. (Annettu 11.10.2016, voimaan 1.1.2017)

### **Vakavaraisuuspääoma**

- (37) Vakavaraisuuspääoma ja sitä koskevat tunnusluvut esitetään myös kuvan muodossa viideltä vuodelta.
- vakavaraisuusraja
  - vakavaraisuuspääoman enimmäismäärä
  - vakavaraisuuspääoma
  - eläkevarat suhteessa STM asetuksen () 11 §:n 11 kohdan mukaiseen vastuovelkaan (vakavaraisuusaste %)
  - vakavaraisuuspääoma suhteessa vakavaraisuusrajaan (vakavaraisuusasema)
- (Annettu 18.1.2022, voimaan 31.3.2022)
- (38) Tasoitusmäärä esitetään erikseen osana vakavaraisuuspääomaa. Lain 853/2008 mukainen tasevastuusta toimintapääomaan rinnastettava erä esitetään osana toimintapääomaa vuosilta 2008 - 2012.

### **Eläkevarat**

- (39) Eläkevarat= STM asetuksen () 11 §:n 11 kohdan mukaisesti (Annettu 18.1.2022, voimaan 31.3.2022)

### **TyEL-palkkasumma ja YEL-työtulosumma**

- (40) Tilinpäätösajankohdan mukainen palkkasumma- ja työtulosumma-arvio koko vuodelta.

### **Vakuutusten, vakuutettujen ja eläkkeensaajien lukumäärä**

- (41) Lukumäärä tilinpäätöshetkellä.
- (42) TyEL-vakuutetuista lasketaan niiden lukumäärä, joilla on ollut ansioita viimeisen kuukauden aikana, kuitenkin siten, että jokainen tulee lasketuksi vain kerran. (Annettu 7.3.2019, voimaan 31.3.2019)
- (43) Perhe-eläkkeessä eläkkeensaajien lukumäärä lasketaan yhdeksi riippumatta edunsaajien lukumäärästä.

## 15 Kumotut määräykset ja ohjeet

Nämä määräykset ja ohjeet kumoavat voimaan tullessaan seuraavat Finanssivalvonnan määräykset ja ohjeet:

- Vakuutusvalvontaviraston eläkekassoille antaman määräys- ja ohjekokoelman Dnro 7/101/2011 luvut 1 ja 4.1.1.2 - 4.1.1.3 sekä 4.1.1.5 - 4.1.2.4 liitteineen.
- Vakuutusvalvontaviraston eläkesäätiöille antaman määräys- ja ohjekokoelman Dnro 8/101/2011 luvut 1 ja 4.1.1.2 - 4.1.1.3 sekä 4.1.2 - 4.2.4 liitteineen.
- Finanssivalvonnan määräykset ja ohjeet 14/2012 Kirjanpitoa, tilinpäätöstä ja toimintakertomusta koskevien määräykset ja ohjeet Dnro 7/01.00/2012 luvun 10 Sijoitusten arvostaminen käypään arvoon ja suojauslaskenta liitetietoineen
- Finanssivalvonnan määräykset ja ohjeet 15/2012 Kirjanpitoa, tilinpäätöstä ja toimintakertomusta koskevien määräykset ja ohjeet Dnro 11/01.00/2012 luvun 9 Sijoitusten arvostaminen käypään arvoon ja suojauslaskenta liitetietoineen.

## 16 Muutoshistoria

Näitä määräyksiä ja ohjeita on muutettu sen voimaantulon jälkeen seuraavasti

Annettu 9.3.2016, voimaan 1.4.2016

- *muutettu määräyksiä ja ohjeita kirjanpitolain muutoksilla (laki kirjanpitolain muuttamisesta 1620/2015)*
- *muutettu määräyksiä ja ohjeita eläkesäätiölain muutoksilla (laki eläkesäätiölain muuttamisesta 1157/2015)*
- *muutettu määräyksiä ja ohjeita vakuutuslaskelmalain muutoksilla (laki vakuutuslaskelmalain muuttamisesta 1671/2015)*
- *lisätty lukuun 4 kohta (60)*
- *lisätty lukuun 5 kohdat (14), (17)-(19), (22), (24), (26) ja (31)*
- *kumottu aikaisempi 9 luku Sijoitusten arvostaminen käypään arvoon ja suojauslaskenta*
- *muutettu 9 luvun kohdat (12) ja (23)*
- *lisätty 9 luvun kohta (9), minkä johdosta luvun kohdat on numeroitu uudelleen*
- *muutettu 10 luvun tuloslaskelmakaavaa*
- *lisätty 10 luvun kohdat (100)-(104)*
- *lisätty 11 luvun kohta (52), minkä johdosta luvun kohdat on numeroitu uudelleen*
- *muutettu aikaisemman 12 luvun tasekaavaa*
- *lisätty 12 luku Rahoituslaskelma*
- *lisätty 13 luvun kohta (22), minkä johdosta luvun kohdat on numeroitu uudelleen*
- *muutettu 13 luvun kohta (24)*
- *lisätty 14 luvun kohta (21), minkä johdosta luvun kohdat on numeroitu uudelleen*
- *muutettu 14 luvun kohta (23)*

Samalla on tehty eräitä yksittäisiä selvennyksiä määräysten ja ohjeiden kirjoitusasuun.

Annettu 11.10.2016, voimaan 1.1.2017

- *muutettu 10 luvun kohta (120)*
- *muutettu 13 luvun kohdat (13), (54)*
- *muutettu 14 luvun kohta (54)*
- *muutettu 15 luvun kohdat (34)-(37), (39) ja (40)*

Muutokset liittyvät pääosin vakavaraisuus- ja eläkeuudistukseen.

Annettu 23.11.2017, voimaan 31.12.2017

- *muutettu 3 luvun kohta (1)*

Muutos liittyy lakiin kirjanpitolain muuttamisesta (1376/2016).

Annettu 7.3.2019, voimaan 31.3.2019

- *muutettu 4 luvun kohdat (4) ja (15)*
- *muutettu 11 luvun kohta (10)*
- *muutettu 13 luvun kohta (1)*

- *muutettu 14 luvun kohta (1)*
- *muutettu 15 luvun kohta (44)*

Muutokset johtuvat pääosin eläkesäätiölain (1295/2018) ja vakuutuslainsäädännön (1296/2018) muutoksista ja yksittäisistä selvennyksistä.

Annettu 13.12.2019, voimaan 31.12.2019

- *muutettu 10 luvun kohta (11)*

Muutos johtuu työntekijän eläkelain (395/2006) muutoksesta liittyen laiminlyöntimaksun käsitteeseen.

Annettu 18.1.2022, voimaan 31.3.2022

- *Muutettu luvun 1.1 kohdat (1) ja (2)*
- *Muutettu luvun 1.2 määritelmiä*
- *Muutettu luvun 2.1 lainsäädäntöä ja määräyksenantovaltuuksia*
- *Muutettu luvun 4 kohdat (1)-(5), (8) – (12), (14)-(17), (19), (20), (22), (25), (27), (29), (32)-(35), (37), (38), (42), (47) ja (49)*
- *Muutettu luvun 5 kohdat (1)-(5), (8) - (15), (17), (18), (19), (20), (22), (28) ja (29)*
- *Muutettu luvun 6 kohdat (1)-(4), (15) ja (17)*
- *Muutettu luvun 9 kohdat (1), (2), (4), (7), (8), (13) ja (24)*
- *Muutettu luvun 10 kohdat (1), (2), (7), (12), (14) - (18), (22), (25), (32), (51), (61)-(64), (66), (67), (69), (71), (74), (75), (78)-(80), (85)-(88), (98)-(100), (103), (104) ja tuloslaskelma kaava*
- *Muutettu luvun 11 kohdat (1), (2), (13), (14), (16), (25)-(28), (32), (41), (44), (45), (48)- (50), (53) ja tasekaavaa*
- *Muutettu luvun 12 kohdat (1), (2), (5) ja rahoituslaskelmamallia*
- *Muutettu luvun 13 kohdat (1)-(6), (8), (9)-(11), (13), (14), (18), (21), (24), (28), (31), (34), (36)-(37), (39), (40), (42), (44), (50), (51), (58)-(61)*
- *Muutettu luvun 14 kohdat (1), (2), (33), (35), (37), ja (39)*

Muutokset johtuvat eläkesäätiö- ja vakuutuslainsäädännön uudistuksesta. Samassa yhteydessä KILA:n yleisohjeet on siirretty ohjeiksi.

## 17 Liitteet

### 17.1 Eläkekassat ja –säätiöt

- (1) Tilinpäätöstä koskevat tunnusluvut ja analyysit
- Tiivistelmä tunnusluvuista (liite 1.1)
  - Sijoitustoiminnan nettotuotto sitoutuneelle pääomalle (liite 1.2)
  - Sijoitusjakauma käyvin arvoin (liite 1.3)
  - Tulosanalyysi (liite 1.4)
  - Vakavaraisuuspääoma ja sen rajat (liite 1.5)
  - Työkyvyn ylläpitotoiminta (liite 1.6)
- (2) Osavuosisirporttia koskevat tunnusluvut ja analyysit osavuosisirportti (mikäli julkistetaan)
- Tiivistelmä tunnusluvuista (liite 2.1)
  - Sijoitustoiminnan nettotuotto sitoutuneelle pääomalle (liite 2.2)
  - Sijoitusjakauma käyvin arvoin (liite 2.3)
  - Vakavaraisuuspääoma ja sen rajat (liite 2.4)